

MAGYARORSZÁG HIVATALOS LAPJA
2017. július 18., kedd

Tartalomjegyzék

21/2017. (VII. 18.) MvM rendelet	A külszolgálati pályázati rendszerről	17882
22/2017. (VII. 18.) MvM rendelet	A kihelyező szerv által támasztott szakmai követelményekről és azok teljesítéséről	17886
9/2017. (VII. 18.) IM rendelet	A cégbejegyzési eljárás és a cégnyilvántartás egyes kérdéseiről szóló 21/2006. (V. 18.) IM rendelet és a székhelyszolgáltatásról szóló 7/2017. (VI. 1.) IM rendelet módosításáról	17892
17/2017. (VII. 18.) AB határozat	A személyi jövedelemadó meghatározott részének az adózó rendelkezése szerinti felhasználásáról szóló 1996. évi CXXVI. törvénnyel kapcsolatos mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapításáról és alkotmányjogi panasz elutasításáról	17896
18/2017. (VII. 18.) AB határozat	A Kúria Pkf.IV.24.863/2015/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapításáról és a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 234. § (1) bekezdésével és 237. §-ával kapcsolatos alkotmányos követelmény megállapításáról	17908
19/2017. (VII. 18.) AB határozat	A tizenkettedik életévet be nem töltött személy sérelmére elkövetett szexuális erőszak értelmezéséről szóló 2/2016. Büntető jogegységi határozat alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről	17914
20/2017. (VII. 18.) AB határozat	A Balassagyarmati Törvényszék 21.Pf.20.741/2015/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről	17931
272/2017. (VII. 18.) KE határozat	Bírói felmentésről	17939
1455/2017. (VII. 18.) Korm. határozat	A Szerencsejáték Felügyelet központi költségvetési szerv létrehozásával összefüggő költségvetési intézkedésekről	17939

V. A Kormány tagjainak rendeletei

A Miniszterelnökséget vezető miniszter 21/2017. (VII. 18.) MvM rendelete a külszolgálati pályázati rendszerről

A külképviseletekről és a tartós külszolgálatról szóló 2016. évi LXXIII. törvény 59. § (3) bekezdés e) pontjában kapott felhatalmazás alapján, a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet 4. § 5a. pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva a következőket rendelem el:

1. Általános rendelkezések

- 1. §** (1) E rendelet hatálya az európai uniós ügyek koordinációjáért felelős miniszter által vezetett minisztériumra (a továbbiakban: minisztérium) és a Magyarország Európai Unió melletti Állandó Képviseletére (a továbbiakban: EU ÁK) tartós külszolgálatra történő kihelyezés érdekében pályázatot benyújtó személyre terjed ki.
- (2) E rendelet hatálya nem terjed ki az EU ÁK-ra szakdiplomata munkakörben történő kihelyezés érdekében a külképviseletekről és a tartós külszolgálatról szóló 2016. évi LXXIII. törvény (a továbbiakban: Külszoltv.) 36. § (3) bekezdése alapján a szaktárca által kiírt pályázatra pályázatot benyújtó személyre.
- 2. §** E rendelet alkalmazásában:
- kijelölés*: hivatali érdekből, kivételesen, pályázat mellőzésével történő tartós külszolgálatra való kihelyezés;
 - pótpályázat*: a pályázat és a rendkívüli pályázat eredménytelensége okán kiírt pályázat;
 - rendkívüli pályázat*: előre nem tervezett, az év közben megüresedő és betöltendő álláshelyekre kiírt pályázat.
- 3. §** (1) A pótpályázatokra e rendelet rendelkezéseit azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy a pályázatot a pályázat, illetve a rendkívüli pályázat eredménytelenségének megállapításától számított öt munkanapon belül kell kiírni.
- (2) A rendkívüli pályázatra e rendelet rendelkezéseit a 8. § (1) bekezdése kivételével kell alkalmazni.

2. Pályáztatás módja, pályázók köre

- 4. §** (1) Az EU ÁK-n a diplomata, valamint az adminisztratív és technikai munkaköröket – a Külszoltv. 41. § (2) bekezdése szerinti kivétellel – pályázat útján kell betölteni.
- (2) A pályáztatásra az európai uniós ügyek koordinációjáért felelős miniszter (a továbbiakban: miniszter) által – a (3) bekezdésben és a Külszoltv. 10. § (1a) bekezdésében meghatározott kivétellel – a minisztériumon belüli belső pályázat (a továbbiakban: zárt körű pályázat) kiírása útján kerül sor.
- (3) A pótpályázat, valamint az adminisztratív és technikai munkakörök betöltésére szóló pályázat nyílt pályázatként is kiírható.
- 5. §** (1) A zárt körű pályázatra pályázatot nyújthat be:
- a minisztériummal kormányzati szolgálati jogviszonyban álló kormánytisztviselő, kormányzati ügykezelő, valamint munkaviszony keretében foglalkoztatott munkavállaló,
 - az a) pont szerinti személyek olyan házastársa, közjegyző által vezetett Élettársi Kapcsolatok Elektronikus Nyilvántartásába vett élettársa vagy bejegyzett élettársa (a továbbiakban együtt: házastárs), aki az a) pont szerinti személlyel egyidejűleg az EU ÁK-n tartós külszolgálatot kíván teljesíteni.
- (2) Az (1) bekezdés b) pontja szerinti házastárs a pályázatot abban az esetben is benyújthatja, ha
- a minisztériummal nem áll kormányzati szolgálati jogviszonyban, illetve
 - az (1) bekezdés a) pontja szerinti személy már külszolgálatát tölti, feltéve, hogy a pályázat benyújtásának időpontjában e személy külszolgálatának időtartamából még legalább egy év van hátra.
- (3) Nyílt pályázatra valamennyi központi államigazgatási szervvel kormányzati szolgálati jogviszonyban, közszolgálati jogviszonyban, hivatásos szolgálati jogviszonyban vagy munkaviszonyban álló foglalkoztatott, továbbá technikai munkakörre bárki nyújthat be pályázatot [az (1)–(3) bekezdés szerinti személyek a továbbiakban együtt: pályázó].

3. Pályázati feltételek

- 6. §** (1) A pályázónak meg kell felelnie a Külszoltv. 16. § (1) bekezdés a)–b), d) és g) pontja szerinti, továbbá az alábbi követelményeknek és feltételeknek:
- a) diplomata munkakör esetén:
 - aa) a közszerzői tisztviselők képzési előírásairól szóló 29/2012. (III. 7.) Korm. rendeletben az európai uniós feladatkört ellátókra I. besorolási osztályban meghatározott képzési követelmények,
 - ab) első külszerzőlet esetén legalább egy év, a foglalkoztató központi államigazgatási szerv állományában eltöltött idő, amelybe nem számít bele a bármilyen jogcímen engedélyezett fizetés nélküli szabadság időtartama;
 - b) gazdasági főigazgató, gazdasági felelős, gazdasági ügyintéző munkakör esetén:
 - ba) középfokú szakirányú végzettség, gazdasági főigazgató esetében felsőfokú szakirányú végzettség vagy felsőfokú végzettség és középfokú szakirányú végzettség,
 - bb) egy komplex felsőfokú (C1) és egy komplex középfokú (B2) állami – vagy jogszabály alapján azzal egyenértékű – nyelvvizsga, amelyekből az egyik minden esetben angol nyelvből szükséges;
 - c) rejtjelező, kommunikációs munkatárs, rendszergazda munkakör esetén:
 - ca) középfokú (rendszergazda munkakörben felsőfokú) szakirányú végzettség,
 - cb) angol komplex középfokú (B2) állami – vagy jogszabály által azzal egyenértékűvé nyilvánított – nyelvvizsga, továbbá
 - cc) rejtjelezői munkakör betöltéséhez gépi rejtjelezés esetén legalább két éves, kézi rejtjelezés esetén legalább egy éves kormányzati szerzői jogviszony;
 - d) titkárnő, TÜK-kezelő esetén:
 - da) középfokú szakirányú végzettség,
 - db) angol komplex középfokú (B2) állami – vagy jogszabály által azzal egyenértékűvé nyilvánított – nyelvvizsga;
 - e) gépkocsivezető esetén:
 - ea) hivatásos gépjárművezetői engedély,
 - eb) gépjárművezetői munkakörben szerzett öt éves szakmai gyakorlat,
 - ec) angol szóbeli alapfokú (B1) állami – vagy jogszabály által azzal egyenértékűvé nyilvánított – nyelvvizsga;
 - f) hivatalsegéd, gondnok, szakács esetén:
 - fa) középfokú szakmai képzés,
 - fb) „B” kategóriájú gépjárművezetői engedély,
 - fc) a külképviseleten hasznosítható valamely szakmában (így különösen szakács, felszerelő, villanyszerelő, autószerelő, kazánfűtő) gyakorlati jártasság,
 - fd) angol szóbeli alapfokú (B1) állami – vagy jogszabály által azzal egyenértékűvé nyilvánított – nyelvvizsga;
 - g) takarító esetén:
 - ga) a nemzeti köznevelésről szóló törvény szerinti középfokú végzettség,
 - gb) angol szóbeli alapfokú (B1) állami – vagy jogszabály által azzal egyenértékűvé nyilvánított – nyelvvizsga.
- (2) Összevont munkakörök esetén a pályázónak mindegyik munkakör betöltéséhez szükséges valamennyi feltételt teljesítenie kell.
- 7. §** (1) Az 5. § (2) bekezdés a) pontja szerinti pályázó esetében a 6. §-ban foglaltakon felül további pályázati feltétel, hogy rendelkezzen – a pályázatban kiírt munkakörnek megfelelően – a kormányzati szerzői jogviszony létesítésének feltételeivel.
- (2) Az 5. § (1) bekezdés b) pontja szerinti pályázó sikeres pályázata esetén külszerzőletének ideje nem terjedhet túl a kihelyezett házastárs külszerzőletének időtartamán.
- (3) Pótpályázat esetén a 6. § (1) bekezdés a) és c) pontjában a jogviszony időtartama, valamint a 6. § (1) bekezdés b)–d) pontjában meghatározott nyelvismeretre vonatkozó követelménytől enyhébb követelmény is meghatározható.

4. A pályázat kiírása

- 8. §** (1) A pályázatot a tervezhető váltás esedékessége előtti naptári évben november 30-ig kell kiírni.
(2) A pályázati kiírást a minisztériumban az EU ÁK személyügyi feladatait ellátó szervezeti egység készíti el és teszi közzé.
(3) A pályázati kiírásban meg kell határozni:
a) a meghirdetett külképviseleti munkakört – összevont munkakör esetén az összevont munkakört –,
b) a pályázóval szemben jogszabály, illetve a miniszter által támasztott szakmai és egyéb feltételeket,
c) a pályázat benyújtásának határidejét és a benyújtás módját, és
d) tájékoztatást kell adnia a külszolgálatra való kihelyezés jogszabályi feltételeiről.
(4) A munkaköri leírást a pályázati kiírás mellékleteként közzé kell tenni.
- 9. §** A zárt pályázat a minisztérium belső honlapján, a 4. § (3) bekezdése szerinti nyílt pályázat a minisztérium belső honlapján és a központi államigazgatási szervek belső honlapján, illetve a Külszoltv. 10. § (1a) bekezdése szerinti nyílt pályáztatás, valamint a technikai munkakör nyílt pályáztatása esetén a közszolgálati tisztviselőkről szóló törvény szerinti pályázati eljárás keretében kerül közzétételre.

5. A pályázat benyújtása, érvényessége

- 10. §** (1) A pályázónak a pályázatot az 1. melléklet szerinti pályázati adatlapon, önéletrajz csatolásával a minisztériumhoz kell benyújtani.
(2) Házastársak egyidejű pályázata és a már külszolgálaton lévő személy házastársának pályázata esetén a pályázatban meg kell jelölni, hogy a pályázat mely személy, mely munkakörre és mikor benyújtott pályázatához, illetve mely személy külszolgálatához kapcsolódik.
(3) Az EU ÁK-n külszolgálatot teljesítő pályázó pályázati adatlapján szerepelnie kell a külképviselet-vezető véleményének és aláírásának is.
- 11. §** (1) Egy pályázó – több munkakörre kiírt pályázat esetén – egyidejűleg legfeljebb három munkakörre nyújthat be pályázatot, amelyek között a sorrendet megjelöli.
(2) A pályázati adatlapon a pályázó nyilatkozik arról, hogy a pályázati adatlap benyújtását megelőzően tájékozódott a fogadó ország és az EU ÁK jellemző életkörülményeiről, a biztonsági feltételekről, a lakásviszonyokról és az iskoláztatási feltételekről. Az előbbiek megismerésében az EU ÁK köteles megfelelő tájékoztatást, segítséget nyújtani a pályázónak.
- 12. §** (1) Érvénytelen a pályázat, ha
a) határidőn túl érkezik, vagy
b) a pályázó nem felel meg az e rendeletben és a pályázati kiírásban előírt feltételeknek.
(2) A miniszter az érvénytelen pályázatokról az érvénytelenség okának megjelölésével értesíti az érintett pályázókat.

6. A pályázatok elbírálása

- 13. §** (1) A diplomata, valamint adminisztratív és technikai munkakörre érvényes pályázatot benyújtók tekintetében a minisztérium – a külképviselet-vezető és az érintett szervezeti egységek részvételével – a végzettség, nyelvismeret és szakmai életút alapján sorrendet állít fel, melynek alapján javaslatot tesz a miniszter számára a pályázat nyertesére.
(2) Ha a pályázat nyertesére az (1) bekezdés alapján nem állapítható meg, a minisztérium interjúkat tart a miniszter számára történő javaslattétel érdekében.
- 14. §** (1) A miniszter a javaslat megtételétől számított 30 napon belül dönt a pályázatokról.
(2) Megfelelő pályázó hiányában, vagy ha a miniszter a nyertes személyére vonatkozó javaslatot nem fogadja el, a pályázatot eredménytelennek nyilvánítja, és – a szolgálati érdek szem előtt tartásával – pótpályázat kiírásáról dönt, vagy az álláshelyet kijelöléssel tölti be.

- 15. §** A pályázat elbírálása során előnyben részesülhet az a pályázó, aki:
- diplomata munkakörre kiírt pályázat esetén a 6. § (1) bekezdés a) pont ab) alpontjában meghatározott időtartamnál hosszabb jogviszonyban töltött idővel rendelkezik a foglalkoztatónál,
 - diplomata munkakörre kiírt pályázat esetén a megpályázott munkakörhöz kapcsolódó tudományos fokozattal rendelkezik,
 - bármely munkakörre kiírt pályázat esetén uniós intézménynél szerzett szakmai tapasztalattal rendelkezik,
 - bármely munkakörre kiírt pályázat esetén francia nyelvtudással rendelkezik.

7. Záró rendelkezések

- 16. §** Ez a rendelet 2017. augusztus 1-jén lép hatályba.

Lázár János s. k.,
Miniszterelnökséget vezető miniszter

1. melléklet a 21/2017. (VII. 18.) MvM rendelethez

PÁLYÁZATI ADATLAP TARTÓS KÜLSZOLGÁLATHOZ

A pályázó tölti ki (Az adatlap pontosan és hiánytalanul, lehetőleg számítógépen vagy nyomtatott nagybetűkkel töltendő ki.)		
	A) A pályázó adatai	B) Házastárs/élettárs adatai
Név:		
Születési hely, idő:		
Magyar mellett más állampolgársággal rendelkezik-e?		
Családi állapota:		
Jelenlegi diplomáciai rangja:		
Nyelvvizsgái (típusa, szintje):		
Korábbi tartós külszolgálata(i), betöltött munkaköre(i) – munkaszerződés is (állomáshely, mettől meddig):		
Házastárs által megpályázott munkakör, a pályázat benyújtásának időpontja:		
Érvényes gépjárművezetői engedélye (kategória):		

Külszolgálatra vele utazó gyermekei (név, születési idő – év, hó, nap):		
Megpályázott munkakörök:	1.	
	2.	
	3.	
<p>A tartós külszolgálatról és az ideiglenes külföldi kiküldetésről szóló 2016. évi LXXIII. törvényben foglaltakat ismerem. A benyújtott pályázathoz tartozó munkaköri leírást megismertem és azt elfogadom, a munkakör betöltéséhez szükséges feltételekkel tisztában vagyok. Tájékozódtam a fogadó ország és az EU ÁK jellemző életkörülményeiről, a biztonsági feltételekről, a lakásviszonyokról, valamint az iskoláztatási feltételekről. A kötelező nemzetbiztonsági ellenőrzésnek és az orvosi alkalmassági vizsgálatnak családommal együtt alávetem magam.</p> <p>Kijelentem, hogy a pályázatban általam közölt adatok a valóságnak megfelelnek.</p> <p>Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény 5. § (1) bekezdés a) és (2) bekezdés a) pontjai szerint ezennel írásbeli hozzájárulásomat adom ahhoz, hogy személyes adataimat a Miniszterelnökség a jogszabályban előírt módon kezelje.</p> <p>Kelt:</p> <p style="text-align: center;">pályázó aláírása házastárs/élettárs aláírása</p>		

A Miniszterelnökséget vezető miniszter 22/2017. (VII. 18.) MvM rendelete a kihelyező szerv által támasztott szakmai követelményekről és azok teljesítéséről

A külképviseletekről és a tartós külszolgálatról szóló 2016. évi LXXIII. törvény 59. § (3) bekezdés a) pontjában kapott felhatalmazás alapján,

a 3. és 4. alcím tekintetében a külképviseletekről és a tartós külszolgálatról szóló 2016. évi LXXIII. törvény 59. § (3a) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján,

a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet 4. § 5a. pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva a következőket rendelem el:

1. Általános rendelkezések

1. § E rendelet hatálya:

- a) a Magyarország Európai Unió melletti Állandó Képviseletére (a továbbiakban: EU ÁK) kihelyezésre kerülő kormánytisztviselőre és kormányzati ügykezelőre,
- b) a 2. § (1)–(2) bekezdése kivételével a bármely külképviseletre részben vagy egészben európai uniós feladatokat magában foglaló munkakörök ellátására kihelyezésre kerülő, a külpolitikáért felelős miniszter által vezetett minisztériummal kormányzati szolgálati jogviszonyban álló kormánytisztviselőre és kormányzati ügykezelőre, aki számára a tartós külszolgálatához kapcsolódó felkészítésről szóló kormányrendelet az e rendelet szerinti európai uniós szakmai vizsga teljesítését előírta [az a) és b) pont alattiak a továbbiakban együtt: kihelyezésre váró kormánytisztviselő]

terjed ki.

2. Az EU ÁK-ra történő kihelyezés szakmai vizsgakövetelményei

- 2. §**
- (1) Az EU ÁK-ra való kihelyezés feltétele
 - a) az európai uniós szakmai vizsga (a továbbiakban: EU-s szakmai vizsga) legalább megfelelt eredménnyel való letétele,
 - b) a külpolitikáért felelős miniszter által rendeletben szabályozott – a külképviseletekről és a tartós külszolgálatról szóló 2016. évi LXXIII. törvény (a továbbiakban: Külszoltv.) 14. § (2) bekezdés b) pontja szerinti – külügyi szakmai vizsga legalább megfelelt eredménnyel való letétele,
 - c) a gazdasági főigazgató, a gazdasági felelős, valamint a gazdasági ügyintéző munkakörbe történő kihelyezés esetében – az a) és a b) pontban foglaltakon túl – a tartós külszolgálathoz kapcsolódó felkészítésről szóló kormányrendelet szerinti külképviseleti gazdálkodási ismeretek vizsga letétele,
 - d) a betöltésre kerülő munkakörtől függően – az a) és a b) pontban foglaltakon túl – a tartós külszolgálathoz kapcsolódó felkészítésről szóló kormányrendelet szerinti titkos ügyiratkezelői vagy rejtjelezői vizsga letétele.
 - (2) Nem kell eleget tenni az (1) bekezdés a) és b) pontja szerinti szakmai vizsgakövetelményeknek, ha a kihelyezésre váró kormánytisztviselő e kötelezettségeknek korábbi tartós külszolgálata okán vagy más okból korábban már eleget tett.
 - (3) Az EU-s szakmai vizsga letétele alól mentesül – a 4. § (4) bekezdésében foglalt kivétellel – az a kihelyezésre váró kormánytisztviselő, aki az EU ÁK-n legalább két évig külszolgálatot teljesített, továbbá az, akinek a kihelyezését az Országgyűlés Európai ügyek bizottsága a meghallgatását követően jóváhagyja.
 - (4) A (2) bekezdés rendelkezéseit az európai uniós szakmai vizsga tekintetében az 1. § b) pontja szerinti személyekre is alkalmazni kell.

3. Az EU-s szakmai vizsga célja, tartalma

- 3. §** Az EU-s szakmai vizsga célja, hogy a kihelyezésre váró kormánytisztviselő az általános és szakmaspecifikus európai uniós feladatok ellátásához nélkülözhetetlen ismereteket elsajátítsa, és a megszerzett tudásról számot adjon.

- 4. §**
- (1) Az EU-s szakmai vizsga tantárgyai:
 - a) A Miniszterelnökség és a kormányzat igazgatása,
 - b) Európai uniós intézmények, döntéshozatal, koordináció,
 - c) Coreper II. ismeretek: bel- és igazságügy, gazdaságpolitika, kereskedelempolitika és külkapcsolatok,
 - d) Coreper I. ismeretek: ágazati politikák.
 - (2) A diplomata munkakörbe kihelyezésre váró kormánytisztviselő az (1) bekezdés szerinti valamennyi vizsgatárgyból vizsgát tesz (a továbbiakban: komplex vizsga).
 - (3) Az adminisztratív és technikai munkakörbe kihelyezésre váró kormánytisztviselő az (1) bekezdés a) és b) pontjában szereplő tárgyakból vizsgázik (a továbbiakban: részleges vizsga).
 - (4) A diplomata munkakörbe való átsoroláshoz újabb EU-s szakmai vizsga letétele szükséges. Ennek keretében az érintett kihelyezésre váró kormánytisztviselő az (1) bekezdés c)–d) pontja szerinti vizsgatárgyakból álló vizsga letételére köteles.

- 5. §** A tananyagokat évente egy alkalommal, legkésőbb október 31-ig felül kell vizsgálni. A vizsgaanyag a vizsgát megelőző egy hónapon belül nem változtatható meg.

4. Az EU-s szakmai vizsgáztatást végző vizsgabizottság, az EU-s szakmai vizsgára való felhívás, felkészülés és vizsga

- 6. §**
- (1) Az EU-s szakmai vizsgát vizsgabizottság előtt kell letenni. A vizsgabizottság az elnökből és a tagokból áll. A vizsgabizottság elnöke az európai uniós ügyek koordinációjáért felelős miniszter által vezetett minisztérium európai uniós ügyekért felelős politikai vezetője (a továbbiakban: EU ÁT), akit az európai uniós ügyekért felelős szakmai vezető helyettesíthet. A vizsgabizottság tagjai az európai uniós ügyek koordinációjáért felelős miniszter által vezetett minisztérium egyes vizsgatárgyakért felelős szervezeti egységeinek vezetői által kijelölt egy-egy vezetői munkakört betöltő kormánytisztviselői.

- (2) Az (1) bekezdés szerinti személyeken kívül az EU-s szakmai vizsgán részt vesz az európai uniós ügyek koordinációjáért felelős miniszter által vezetett minisztériumon belül az EU ÁK személyügyi feladatait ellátó szervezeti egység (a továbbiakban: ÁVF) kijelölt munkatársa, aki ellátja a vizsgával kapcsolatos titkári feladatokat.
- (3) A vizsgabizottság elnöke és tagja nem lehet a vizsgázó Polgári Törvénykönyv szerinti hozzátartozója.
- (4) Az 1. § b) pontja szerinti vizsgázó esetében meghívott bizottsági tagként részt vehet a külpolitikáért felelős miniszter által kijelölt vezetői munkakört betöltő kormánytisztviselő.
- (5) Szakdiplomataként kihelyezésre kerülő vizsgázó esetében meghívott vizsgabizottsági tagként részt vehet a Külszoltv. 11. § (4) bekezdése szerinti szakminiszter által kijelölt, vezetői munkakört betöltő kormánytisztviselő.

7. § A vizsgázókat az ÁVF az EU-s szakmai vizsga időpontját megelőzően – lehetőség szerint legalább egy hónappal – írásban értesíti. Az írásbeli értesítés tartalmazza a vizsga időpontját, helyszínét, a vonatkozó szabályokat, a vizsga menetét, a tananyagok elérhetőségét és a konzultációs lehetőséget.

- 8. §**
- (1) Az EU-s szakmai vizsgára való felkészülés önállóan történik, az elektronikusan rendelkezésre bocsátott tananyag alapján. Igény esetén az egyes vizsgatárgyakért felelős szervezeti egységek konzultációt biztosítanak.
 - (2) A konzultáción való részvétel idejére a munkáltatói jogkör gyakorlója a vizsgázót mentesíti a munkavégzési kötelezettség alól.

- 9. §**
- (1) A vizsgázó a vizsgát legfeljebb két alkalommal elhalaszthatja. A halasztási kérelmet legkésőbb a vizsgát megelőző munkanapon 12.00 óráig kell írásban megküldeni az ÁVF részére.
 - (2) Ha a vizsgázó a vizsgán nem jelenik meg, és a vizsga halasztását az (1) bekezdés szerint előzetesen nem kérelmezte, a hiányzását igazoló okiratot a vizsganapot követő három munkanapon belül köteles megküldeni az ÁVF-nek.
 - (3) Az (1) bekezdés szerinti kérelem, illetve a (2) bekezdés szerinti igazolás hiányában a vizsgát sikertelennek kell tekinteni.
 - (4) Ha a vizsgázó az (1) és a (2) bekezdés szerint az EU-s szakmai vizsgát két alkalommal elhalasztotta, harmadik alkalommal köteles azt teljesíteni. Ha a vizsgázó harmadik alkalommal sem jelenik meg, a vizsgát sikertelennek kell tekinteni.

- 10. §**
- (1) A vizsgázó köteles a vizsgáról szóló értesítésben megjelölt időpontban a vizsga helyszínén megjelenni. Ha a vizsgázó az értesítésben megjelölt időponthoz képest 15 perc eltelte után jelenik meg a vizsga helyszínén, és a késést előzetesen nem jelzi, a vizsgát nem teheti le, a vizsga sikertelennek minősül.
 - (2) A vizsga megkezdése előtt a vizsgázó érvényes személyazonosság igazolására alkalmas okmány felmutatásával a vizsga helyszínén igazolja személyazonosságát. Ha a vizsgázó személyazonosságát nem tudja igazolni, nem vehet részt a vizsgán, és a vizsgáját halasztottnak kell tekinteni. Ha a vizsgázó a halasztási lehetőségeit már kimerítette, vagy arra a 13. § (2) bekezdése alapján nincs lehetősége, a vizsgát sikertelennek kell tekinteni.

- 11. §**
- (1) Az EU-s szakmai vizsga szóbeli vizsga.
 - (2) A vizsgázó vizsgatárgyanként egy-egy tételt húz, amelyeket írásban dolgoz ki, majd szóban fejt ki.
 - (3) A vizsgán segédeszköz használata nem megengedett. Segédeszköz használata a vizsga felfüggesztését és „nem megfelelt” eredményt von maga után.

- 12. §**
- (1) A vizsgabizottság tagjai a vizsgázók teljesítményét vizsgatárgyanként értékelik. Az egyes vizsgatárgyakból elért eredmény lehet
 - a) kiválóan megfelelt (5 pont),
 - b) jól megfelelt (4 pont),
 - c) megfelelt (3 pont) vagy
 - d) nem felelt meg.
 - (2) A vizsga eredményét a vizsgatárgyak minősítésének számtani átlaga határozza meg a kerekítés általános szabályainak figyelembevételével.
 - (3) A (2) bekezdésétől eltérően sikertelen a vizsga, ha a vizsgázó valamely vizsgatárgyból az (1) bekezdés d) pontja szerinti eredményt éri el.
 - (4) A vizsgabizottság a vizsga letételének napján közli az eredményt a vizsgázókkal.

- 13. §** (1) Sikertelen vizsga – a (3) bekezdésben foglalt kivétellel – egy alkalommal ismételhető.
- (2) Sikertelen vizsga esetén az ÁVF ismételt vizsgára hívja fel a vizsgázót úgy, hogy a felhívást legalább a vizsga időpontját megelőzően öt munkanappal közölni kell. A sikertelen vizsgát követően kitűzött vizsga elhalasztására nincs lehetőség.
- (3) Az EU ÁT – az (5) bekezdésben meghatározott kivétellel – méltányosságból további egy vizsgalehetőséget engedélyezhet.
- (4) Az ismételt EU vizsgát valamennyi, a vizsgázó számára a 4. § szerinti előírt vizsgatárgyból le kell tenni, ha
- a vizsgázó halasztott,
 - a vizsga a 9. § (3) és (4) bekezdése vagy a 10. § alapján sikertelennek minősül, vagy
 - a vizsgázó a vizsgán legalább két vizsgatárgyból nem felelt meg.
- Egyéb esetben csak azt a vizsgatárgyat kell megismételni, amelyikből a vizsgázó a 12. § (1) bekezdés d) pontja szerinti eredményt érte el.
- (5) A 9. § (3) és (4) bekezdése és a 10. § szerinti sikertelen vizsgát követő sikertelen ismételt vizsga esetén a (3) bekezdés szerinti méltányosság nem alkalmazható.
- (6) Két – vagy a (3) bekezdésben meghatározott esetben három – sikertelen vizsga esetén a vizsgázó az utolsó sikertelen vizsga időpontjától számított egy évig nem tehet EU-s vizsgát, nem nyújthat be pályázatot külszolgálatra, továbbá a közzolgálati tisztviselőkről szóló törvény által előírt eseteket kivéve nem vehet részt az európai uniós ügyek koordinációjáért felelős miniszter által vezetett minisztérium által támogatott képzésben.
- 14. §** (1) A vizsgabizottság titkára valamennyi vizsgázó EU-s szakmai vizsgájáról az 1. melléklet szerinti jegyzőkönyvet készít, amit a vizsgabizottság elnöke és tagjai írnak alá.
- (2) Az ÁVF a sikeres vizsgáról a helyszínen kiállítja a 2. melléklet szerinti tanúsítványt, amelynek eredeti példányát a vizsgázó kapja meg. A tanúsítvány másolata és a jegyzőkönyv eredeti példánya a vizsgázó személyi anyagába kerül.

5. Záró rendelkezések

- 15. §** (1) Ez a rendelet 2017. augusztus 1-jén lép hatályba.
- (2) A külpolitikáért felelős miniszter külügyi szakmai vizsgáról szóló rendeletének hatálybalépéséig az EU ÁK-ra diplomataként kihelyezésre kerülő személyek külügyi szakmai vizsgájának letételére a külpolitikáért felelős miniszter e rendelet kiadásakor hatályos, vonatkozó utasítása szerint kerül sor.

Lázár János s. k.,
Miniszterelnökséget vezető miniszter

1. melléklet a 22/2017. (VII. 18.) MvM rendelethez

MINISZTERELNÖKSÉG

Ikt. szám:

Jegyzőkönyv

amely készült a Miniszterelnökség által szervezett Európai uniós szakmai vizsgáról
Budapesten, (dátum) napján

(vizsgáló neve)

(született: hely, idő)

az előírt vizsgatantárgyakból szóbeli vizsgát tett.

Vizsgatantárgyak:

Vizsgaeredmény:

A Miniszterelnökség és a kormányzat igazgatása:

Európai uniós intézmények, döntéshozatal, koordináció:

Coreper II. ismeretek: bel- és igazságügy,

gazdaságpolitika, kereskedelempolitika és külkapcsolatok:

Coreper I. ismeretek: Ágazati politikák:

A vizsga minősítése:

P. H.

A vizsgabizottság elnöke:

A vizsgabizottság tagjai:

A vizsga titkára:

2. melléklet a 22/2017. (VII. 18.) MvM rendelethez

MINISZTERELNÖKSÉG
Sorszám:

TANÚSÍTVÁNY

A Miniszterelnökség tanúsítja, hogy
(VIZSGÁZÓ NEVE)
(született: hely, idő)
..... napján

(kiválóan megfelelt/jól megfelelt/megfelelt)
minősítéssel

(komplex/részleges)
európai uniós szakmai vizsgát tett.

Kelt: Budapest, (dátum)

.....
a vizsgabizottság elnöke

P. H.

**Az igazságügyi miniszter 9/2017. (VII. 18.) IM rendelete
a cégbejegyzési eljárás és a cégnyilvántartás egyes kérdéseiről szóló 21/2006. (V. 18.) IM rendelet és
a székhelyszolgáltatásról szóló 7/2017. (VI. 1.) IM rendelet módosításáról**

A cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény 128. § (1) bekezdés a) és p) pontjában foglalt felhatalmazás alapján, a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet 79. § 1. pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva a következőket rendelem el:

1. A cégbejegyzési eljárás és a cégnyilvántartás egyes kérdéseiről szóló 21/2006. (V. 18.) IM rendelet módosítása

1. § A cégbejegyzési eljárás és a cégnyilvántartás egyes kérdéseiről szóló 21/2006. (V. 18.) IM rendelet (a továbbiakban: R1.) 1. számú melléklete az 1. melléklet szerint módosul.

2. A székhelyszolgáltatásról szóló 7/2017. (VI. 1.) IM rendelet módosítása

2. § A székhelyszolgáltatásról szóló 7/2017. (VI. 1.) IM rendelet (a továbbiakban: R2.) 1. §-a a következő (5) és (6) bekezdéssel egészül ki:

„(5) Ha a megbízott székhelyszolgáltató a (4) bekezdésben foglalt feltételeknek nem felel meg, székhelyszolgáltatást csak abban az esetben nyújthat, ha az ingatlan tulajdonosa a székhelyszolgáltatáshoz előzetes írásbeli hozzájárulását adta és az alábbi feltételek valamelyike teljesül:

a) a felek a számviteli törvény szerinti kapcsolt vállalkozások, jelentős tulajdoni részesedésű vállalkozások vagy egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozások,

b) a megbízott a cég cégjegyzék adatai között mint kézbesítési megbízott van bejegyezve, vagy

c) a felek között a székhelyszolgáltatáson túlmenően tartós könyvvizelési megbízási jogviszony is fennáll.

(6) E rendelet szabályait a székhelyszolgáltatási tevékenységre attól függetlenül kell alkalmazni, hogy azt üzletszerűen végzik-e.”

3. § Az R2. 3. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„3. § A megbízott köteles gondoskodni a cégnek címzett postai küldemények székhelyen történő átvételéről és ennek tényéről egy munkanapon belül értesítenie kell a céget. E körben nincs helye olyan postai szolgáltatás igénybevételének, amely eredményeként a postai küldemény átvételére a székhelytől eltérő kézbesítési címen kerül sor.”

4. § Az R2. 7. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„7. § (1) Az e rendelet hatálybalépésekor már fennálló székhelyszolgáltatásra vonatkozó jogviszonyt a felek kötelesek legkésőbb 2018. június 30-ig az e rendeletben előírt feltételeknek megfelelően módosítani, és ha írásbeli szerződés korábban nem jött létre, a szerződést írásba foglalni. Az e §-ban meghatározott kötelezettség nem vonatkozik arra az esetre, ha a székhelyszolgáltatásra vonatkozó jogviszony 2018. június 30. napjáig megszűnik.

(2) Az az e rendelet hatálybalépésekor már fennálló székhelyszolgáltatási szerződés, amely nem felel meg az e rendeletben foglalt feltételeknek, az (1) bekezdésben meghatározott határidőt követő napon hatályát veszti.”

5. § Az R2.

a) 1. § (4) bekezdésében a „Székhelyül csak olyan” szövegrész helyébe a „Székhelyül – az (5) bekezdésben foglalt kivétellel – olyan” szöveg,

b) 2. § (2) bekezdésében az „ingatlanon, jól látható” szövegrész helyébe az „ingatlanon, közterületről jól látható” szöveg

lép.

3. Záró rendelkezések

6. § Ez a rendelet a kihirdetését követő napon lép hatályba.

1. melléklet a 9/2017. (VII. 18.) IM rendelethez

1. Az R1. 1. számú mellékletének a „Cégbejegyzési kérelem (Általános adatok)” elnevezésű táblázat 16/1. rovatában az

„Átalakulás, egyesülés, szétválás folytán létrejött cég esetében a jogelőd cég(ek) adatai:

Az átalakult, egyesült, szétvált cég jogutód cégének cégjegyzékszám:

 - -

EUID: _____ A szervezet EUID-val nem rendelkezik:

Elnevezése: _____

szövegrész helyébe az

„Átalakulás, egyesülés, szétválás folytán létrejött cég esetében a jogelőd cég(ek) adatai:

Egyesülés esetén az egyesülés módja:

- összeolvadás
- beolvadás
az előző pontba nem tartozó olyan
- beolvadás, ahol a cég egyedüli tagjával egyesül

Az átalakult, egyesült, szétvált cég jogelőd cégének cégjegyzékszám:

 - -

EUID: _____ A szervezet EUID-val nem rendelkezik:

Külföldi cég, szervezet esetén a nyilvántartási szám:³ _____

Külföldi cég, szervezet esetén a nyilvántartási hatóság:³ _____

Elnevezése: _____

Székhelye: - _____ város, község _____ kerület

_____ közterület neve _____ közterület jellege (út, utca, tér stb.)

_____ házsám, helyrajzi szám _____ épület _____ lépcsőház _____ emelet _____ ajtó”

szöveg lép.

2. Az R1. 1. számú mellékletének az „I+. Cég- és változásbejegyzési kérelem (Általános adatok Kiegészítő és változásbejegyzési lap)” elnevezésű táblázat 16/_ rovatában az

„Az átalakult, egyesült, szétvált cég jogutód cégének cégjegyzékszám:

 - -

szövegrész helyébe az

„Az átalakult, egyesült, szétvált cég jogelőd cégének cégjegyzékszám:

 - -

szöveg lép.

³ Kitöltése abban az esetben kötelező, ha a külföldi cég, szervezet rendelkezik ilyen adattal.

„Természetes személy(ek) adatai:

Név: _____ ”

Anyja neve: _____

szöveg lép.

6. Az R1. 1. számú mellékletének a „12+ Cég- és változásbejegyzési kérelem (A külföldiek magyarországi közvetlen kereskedelmi képviselő adatai Kiegészítő és változásbejegyzési lap” 3/_ rovatában az

„Adószáma:³ _____

Külföldi közhitehivvelési azonosító:² _____ Ország: _____ ”

Külföldi személy esetén a kézbesítési megbízott adatai:³

szövegrész helyébe a

„Külföldi személy esetén a kézbesítési megbízott adatai:³

szöveg lép.

VI. Az Alkotmánybíróság határozatai, teljes ülési állásfoglalásai és végzései

Az Alkotmánybíróság 17/2017. (VII. 18.) AB határozata a személyi jövedelemadó meghatározott részének az adózó rendelkezése szerinti felhasználásáról szóló 1996. évi CXXVI. törvénnyel kapcsolatos mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapításáról és alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Pokol Béla* és *dr. Stumpf István* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Salamon László* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság – hivatalból eljárva – megállapítja, hogy az Országgyűlés az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdését sértő mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet idézett elő azáltal, hogy nem biztosította a személyi jövedelemadó meghatározott részének az adózó rendelkezése szerinti felhasználásáról szóló 1996. évi CXXVI. törvényben az adózók számára, hogy rendelkező nyilatkozatuk kedvezményezettjeként valamennyi vallási közösség közül választhassanak. Az Alkotmánybíróság ezért felhívja az Országgyűlést, hogy jogalkotási feladatának 2017. december 31-ig tegyen eleget.
2. Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.V.35.189/2016/6. számú ítélete, a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 16.K.30.508/2015/8. számú ítélete, valamint a Nemzeti Adó- és Vámhivatal NAV 2928175453. ügyiratszámú másodfokú határozata, továbbá a NAV 4104699933. ügyiratszámú elsőfokú határozata alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.
3. Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának a Magyar Közlönyben való közzétételét.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria Kfv.V.35.189/2016/6. számú ítélete, a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 16.K.30.508/2015/8. számú ítélete, valamint a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (a továbbiakban: NAV) NAV 2928175453. ügyiratszámú másodfokú határozata, továbbá a NAV 4104699933. ügyiratszámú elsőfokú határozata alaptörvény-ellenességét, és semmisítse meg azokat, mivel a hivatkozott ítéletek és határozatok az indítvány szerint sértik az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdését, valamint a XV. cikk (1) és (2) bekezdését.
- [2] 2.1. A panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az indítványozó a NAV-hoz benyújtott nyilatkozataiban arról rendelkezett, hogy a NAV a 2012. évi befizetett személyi jövedelemadója 1-1%-át az általa megjelölt szervezetek részére utalja át. Kérelmét megvizsgálva azonban a NAV a 2013. november 22-én kelt elsőfokú határozatában megállapította, hogy a személyi jövedelemadója egyik 1%-ának felajánlására vonatkozó nyilatkozata – a személyi jövedelemadó meghatározott részének az adózó rendelkezése szerinti felhasználásáról szóló, többször módosított 1996. évi CXXVI. törvény (a továbbiakban: Szf. tv.) 5/A. § (1) bekezdésében foglalt feltételekre tekintettel – érvénytelen. A NAV határozata indokolásában arra hivatkozott, hogy az indítványozó kérelmében egy olyan nyilatkozatlapot is benyújtott, amely a kedvezményezett beazonosítására alkalmas adatot nem tartalmaz, így a NAV nem tudta megállapítani, hogy mely civil szervezet, illetve bevett egyház vagy kiemelt költségvetési előirányzat részére történt a felajánlás.
- [3] Az indítványozó ezt követően fellebbezést nyújtott be a NAV elsőfokú határozata ellen, kérve annak megváltoztatását. A NAV másodfokú szerve határozatában az elsőfokú határozatot 2014. február 28-án kelt

döntésében helybenhagyta. A másodfokú határozat indokolásában a NAV rögzítette, hogy a nyilatkozat megtételekor hatályos Szf. tv. 4/A. §-a szerint kedvezményezett csak a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény (a továbbiakban: Ehtv.) szerint elismert egyház, vallásfelekezet, vallási közösség (a továbbiakban: egyház) lehet, feltéve, hogy azokat a NAV technikai számmal látta el. Az egyház a technikai szám kiadását követő évtől válhat kedvezményezetté. Később, 2013. augusztus 1-jétől az Szf. tv. szövege megváltozott, így ezt követően kedvezményezettnek csak a bevett egyház minősül. Az indítványozó nyilatkozatában nem érvényes technikai számot tüntetett fel, így nyilatkozata érvénytelen volt.

- [4] 2.2. A fentieket követően az indítványozó a másodfokon eljáró NAV által hozott közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt pert indított. A perben eljáró Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a keresetet elutasította. A bíróság az ügy tényállásában rögzítette, hogy az indítványozó (a bírósági eljárás felperese) a 2012. évi személyijövedelemadó-bevallásában a Szim Salom Progresszív Zsidó Hitközséget (mint az Ehtv. szerinti vallási tevékenységet végző szervezetet, a továbbiakban: hitközség) jelölte meg kedvezményezettként. A hitközség 2012. február 29-ig egyházként működött Magyarországon, és technikai számmal is rendelkezett. 2012. január 1-jétől ilyen technikai száma azonban – a 2012. január 1-jétől hatályos Ehtv. alapján hozott 8/2012. (II. 29.) OGY határozat nyomán, melyben az Országgyűlés a hitközség egyházi státusz iránti kérelmét elutasította – már nem volt. A hitközség az Ehtv. alapján 2012. január 1-jétől ugyanis már csak egyesületnek – vallási tevékenységet végző szervezetnek – minősült.
- [5] A bíróság ítéletében rögzítette, hogy a személyi jövedelemadó 1%-ával való rendelkezés érvénytelen, ha a rendelkező nyilatkozat nem tartalmaz adószámot, illetve technikai számot. A bíróság ítéletében megállapította, hogy az indítványozó (a per felperese) által megjelölt hitközség a 2013. évre nézve nem rendelkezett technikai számmal, mivel korábbi technikai száma 2012. május 20-án az Ehtv. hatálybalépésére tekintettel a törvény erejénél fogva megszűnt. Az Ehtv. szerint új technikai szám pedig csak annak a szervezetnek adható ki, amelyet az Országgyűlés a technikai szám megszüntetését követően egyházként ismer el. A bíróság azt is kifejtette ítéletében, hogy a NAV-nak (a per alperese) az Szf. tv. szerint csak azt kell vizsgálnia, hogy a kedvezményezett rendelkezik-e technikai számmal, azt azonban nem kell feltárnia, hogy amennyiben nem rendelkezik technikai számmal, akkor annak mi az oka.
- [6] Az indítványozó hivatkozott arra is, hogy az Alkotmánybíróság 6/2013. (III. 1.) AB határozata nyomán – amelyben a testület megsemmisítette az Ehtv. azon rendelkezését, amely alapján a hitközség egyházi státuszát elveszítette – álláspontja szerint a hitközség az alkotmányjogi panaszában kifogásolt időszakban visszanyerte egyházi státuszát. A bíróság ezzel összefüggésben megállapította, hogy az Alkotmánybíróságnak e döntése a sérelmet szenvedett hitközséget jogosítja fel az őt ért sérelmek orvoslásának kezdeményezésére, a NAV-nak azonban csak a nyilvántartásban szereplő adatokat lehet figyelembe vennie, így az Alkotmánybíróság döntése nem befolyásolja azt a tényt, hogy a hitközség az érintett időszakban nem rendelkezett technikai számmal.
- [7] 2.3. Az indítványozó a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletével szemben felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Kúriához, amely a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [8] 2.4. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Indítványában kifejtette, hogy álláspontja szerint a Kúria és annak eljárását megelőzően eljáró bíróság, illetve a NAV figyelmen kívül hagyta az Alkotmánybíróságnak a 6/2013. (III. 1.) AB határozatát, illetve az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) vonatkozó döntését, és nem vette figyelembe, hogy a hitközség jogi státusza ezen döntések következtében rendeződött. Az indítványozó külön kiemelte, hogy az Alkotmánybíróság fenti határozata miatt nem az Ehtv. rendelkezéséből eredeztethető az alkotmányjogi panaszában megjelölt problémája, hanem abból, hogy a NAV és a bíróságok nem reflektáltak erre a változásra, és arra hivatkozással, hogy a hitközség nem rendelkezik technikai számmal, érvénytelennek minősítették a nyilatkozatát. Indítványában hangsúlyozta, hogy véleménye szerint az Ehtv. Alkotmánybíróság döntése utáni szövege diszkriminatív helyzetet is teremt, mivel nem biztosítja valamennyi adózó számára, hogy személyi jövedelemadója 1%-át annak az egyháznak ajánlhassa fel, amelynek ő maga is tagja, sőt vezető tisztségviselője.
- [9] Az indítványozó álláspontja szerint az Alkotmánybíróság döntése folytán nemcsak egyházának jogi státusza állt helyre, hanem korábbi jogosítványainak is automatikusan vissza kellett volna állnia. Azaz a hatóságoknak észlelniük kellett volna, hogy a státusz helyreállta a technikai szám visszaállítását is eredményezi.
- [10] Mindezek alapján az indítványozó álláspontja szerint az alkotmányjogi panaszában támadott bírósági ítéletek és a NAV által hozott határozatok sértik az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdését, valamint XV. cikkének (1) és (2) bekezdéseit.

II.

- [11] 1. Az Alaptörvény indítványban felhívott szabálya szerint:
„VII. cikk (1) Mindenkinek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához. Ez a jog magában foglalja a vallás vagy más meggyőződés szabad megválasztását vagy megváltoztatását és azt a szabadságot, hogy vallását vagy más meggyőződését mindenki vallásos cselekmények, szertartások végzése útján vagy egyéb módon, akár egyénileg, akár másokkal együttesen, nyilvánosan vagy a magánéletben kinyilvánítsa vagy kinyilvánítását mellőzze, gyakorolja vagy tanítsa.”
„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.
(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékosság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”
- [12] 2. A lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény érintett rendelkezése szerint:
„6. § (1) Vallási közösség az Országgyűlés által elismert egyház és a vallási tevékenységet végző szervezet. Az Országgyűlés által elismert egyház bevett egyház.
(2) A vallási közösség elsődlegesen vallási tevékenység céljából jön létre és működik.”
- [13] 3. A személyi jövedelemadó meghatározott részének az adózó rendelkezése szerinti felhasználásáról szóló 1996. évi CXXVI. törvény hatályos szövege szerint:
„4/A. § (1) A 4. § (1) bekezdésében meghatározottakon túl kedvezményezettnek minősül
a) a bevett egyház (ide nem értve annak belső egyházi jogi személyét) a (2) bekezdésben meghatározottak szerint,
b) a rendelkező nyilatkozat évére vonatkozó központi költségvetésről szóló törvényben – a felhasználásért felelős fejezet megjelölésével, kiemelt előirányzatként – meghatározott cél.
(2) Az adóhatóság a bevett egyházat – kérelmére – technikai számmal látja el. A bevett egyház a technikai szám kiadásának évét követő évben válik kedvezményezetté.
(3) Az adóhatóság hivatalból technikai számmal látja el az (1) bekezdés b) pontja szerinti kedvezményezettet.
(4) Az adóhatóság vezetője a rendelkező nyilatkozat évét megelőző év utolsó napjáig az (1) bekezdés szerinti kedvezményezett technikai számát a Magyar Közlönyben közzéteszi.
(5) A (4) bekezdésben meghatározott adatok tekintetében az adóhatóság vezetője – azon adat kivételével, amelyet jogszabály más nyilvántartás részeként közhitelesnek minősít – közhiteles hatósági nyilvántartást vezet.”
„5/A. § (3) A (2) bekezdésben foglalt szabály nem alkalmazható, ha a rendelkező nyilatkozatnak a magánszemély érdekkörébe tartozó érvényessége, különösen a befizetett adó összege a rendelkező nyilatkozat évének november 15-éig nem állapítható meg. E tényről az adóhatóság a rendelkező nyilatkozat évének november 30-áig elektronikus úton, ügyfélkapu hiányában postai úton értesíti a magánszemélyt. Az érvényesség kérdésében legkésőbb a rendelkező nyilatkozat évét követő év utolsó napjáig az adóhatóság döntést hoz. Ha a magánszemély személye vagy az adó összege a rendelkező nyilatkozat évét követő év utolsó napjáig sem állapítható meg, az adóhatóság érvénytelenséget megállapító döntést hoz, és az utalás nem teljesíthető. A döntésről, annak meghozatalát követő 30 napon belül, de legkésőbb a rendelkező nyilatkozat évét követő év utolsó napjáig, ha személye megállapítható, a magánszemélyt értesíteni kell. Az utalás abban az esetben teljesíthető, ha a nyilatkozat az adóhatóság döntése – vagy az ellene benyújtott jogorvoslati kérelmet elbíráló szerv döntése – szerint a rendelkező magánszemély és a kedvezményezett érdekkörében is érvényesnek minősül.”
„8/A. § (7) A szervezet technikai száma 2012. január 1-jén, az Ehtv. 2012. január 1-jén hatályos 34. § (2) bekezdése szerinti egyház technikai száma – ha az Országgyűlés az Ehtv. 2012. január 1-jén hatályos 34. § (2) bekezdés szerinti elismerését elutasítja –2012. május 20-án megszűnik. A megszüntetett technikai szám ismételtlen csak annak a szervezetnek adható ki, amelyet az Országgyűlés a technikai szám megszüntetését követően egyházként ismert el.”

III.

- [14] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Abtv. 27. §-ára alapozza, amely szerint alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés

az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

- [15] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. Az Ügyrend 31. § (6) bekezdése azonban lehetővé teszi, hogy az előadó alkotmánybíró a panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozattervezetet terjesszen a testület elé. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében a befogadhatóság kérdésében az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 27. §-a szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [16] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panaszos az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül terjesztette elő az indítványát. Az indítványozó érintettsége egyértelműen fennáll, mivel a perben felperesként vett részt. Az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslatot kimerítette. Megállapítható továbbá, hogy a panasz megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek. Az indítvány megjelölte az indítványozó jogosultságát és az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés a) pont]; valamint az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérte az Alkotmánybíróság eljárását. A panaszos megjelölte továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói ítéleteket és hatósági döntéseket [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont], valamint az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. A panaszos indokát adta az eljárás megindításának, kifejtette az Alaptörvényben foglalt és az indítványban felhívott jogok sérelmének a lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont], indokolta továbbá azt is, hogy a bírói ítéletek miatt ellentétesek az Alaptörvény általa felhívott rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. A panaszos kifejezett kérelmet terjesztett elő a támadott bírói ítéletek és hatósági döntések megsemmisítésére is [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [17] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában azt kifogásolta, hogy a támadott ítéletekben a bíróságok és a NAV nem vette figyelembe az Alkotmánybíróság 6/2013. (III. 1.) AB határozatát, illetve az EJEB vonatkozó döntését, és nem állították helyre automatikusan a hitközség korábbi státuszát. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tekintette, hogy a bíróságoknak és a NAV-nak az eljárása sértette-e a panaszosnak az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdésében, illetve a XV. cikk (1) és (2) bekezdésében deklarált jogait.

IV.

- [18] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [19] 1. Az indítványozó szerint a bírósági ítéletek, valamint a NAV határozatai az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdésének és a XV. cikk (1) és (2) bekezdéseinek sérelme folytán alaptörvény-ellenesek, mivel a bíróságok és a NAV a személyi jövedelemadó 1%-ának kedvezményezett körébe tartozóként nem vette figyelembe az általa vezetett hitközséget, figyelmen kívül hagyva ezáltal az Alkotmánybíróság 6/2013. (III. 1.) AB határozatát, valamint az EJEB vonatkozó ítéletét.
- [20] 2. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt fontosnak tartotta áttekintetni az indítvánnyal összefüggő gyakorlatának releváns elemeit.
- [21] 2.1. A gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához való jogot az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdése ismeri el: „[m]indenkinek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához. Ez a jog magában foglalja a vallás vagy más meggyőződés szabad megválasztását vagy megváltoztatását és azt a szabadságot, hogy vallását vagy más meggyőződését mindenki vallásos cselekmények, szertartások végzése útján vagy egyéb módon, akár egyénileg, akár másokkal együttesen, nyilvánosan vagy a magánéletben kinyilvánítsa vagy kinyilvánítását mellőzze, gyakorolja vagy tanítsa.”
- [22] Az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdése a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához való jogot az Alkotmány 60. § (1)–(2) bekezdésével azonos tartalommal, az Alkotmány szabályozását azonban részletesebben kibontva határozza meg. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében, ha az Alkotmányban szabályozott valamely alapelvet vagy alapjogot szöveggel vagy tartalmilag azonosan szabályoz az Alaptörvény is, és az egyéb körülményekben sem következett be olyan alapvető változás, amely a korábitól eltérő tartalmú értelmezését indokolná, az Alkotmánybíróság fenntartja az adott

rendelkezés tartalmával kapcsolatos gyakorlatát {vö. 34/2012. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [33]; 35/2012. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [25]; 3301/2012. (XI. 12.) AB határozat, Indokolás [20]}. Ezt a megállapítást erősíti, hogy az Alkotmánybíróság a lelkiismeret és a vallás szabadságához való jog egyéni és közösségi formában történő gyakorlására vonatkozó, az Alkotmány alapján kialakult joggyakorlatát több – az Alaptörvény hatálybalépését követően született – határozatában is megerősítette. E határozatokból a jelen ügy vonatkozásában mindenekelőtt a következő alapvető tétel kiemelését és megerősítését tartja lényegesnek: „[a] vallási közösségek sajátos jogi formában történő – az államtól különvált, önálló – működésének lehetővé tétele az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a vallásszabadsághoz való jog gyakorlásának ugyan nem feltétele, de ahhoz szorosan hozzátartozik: a vallási közösségek nem körülhatárolt résztevékenységre vagy meghatározott érdekek képviselőire szerveződnek, mint a gazdasági társaságok vagy az egyesületek, pártok, szakszervezetek, hanem vallásgyakorlására; a vallás viszont a hívő számára a teljes személyiséget és az élet minden területét érinti és meghatározza” {27/2014. (VII. 23.) AB határozat, Indokolás [39]}.

- [23] A 27/2014. (VII. 23.) AB határozatában a testület úgy fogalmazott, hogy „[a]z állam kötelessége az alapvető jogok tiszteletben tartására és védelmére [Alaptörvény I. cikk (1) bekezdés] a vallásszabadsággal kapcsolatban sem merül ki abban, hogy tartózkodik az egyéni jogok megsértésétől, hanem gondoskodnia kell a vallásszabadság érvényesüléséhez szükséges feltételekről, azaz a vallásszabadsággal kapcsolatos értékek és élethelyzetek védelméről az egyéni igényektől függetlenül is”. A lelkiismereti szabadság és a vallásszabadság külön is nevesített joga azt ismeri el, hogy a lelkiismereti meggyőződés, s ezen belül, adott esetben a vallás az emberi minőség része, szabadságuk a személyiség szabad kibontakozásához való jog érvényesülésének feltétele. Maga az emberi személyiség a jog számára érinthetetlen (ezt fejezi ki az emberi élethez és méltósághoz való jog korlátozhatatlan volta), a jog csakis a külső feltételek biztosításával segítheti az autonómiát. Ezért a gondolat, a lelkiismeret és a vallásos hit (meggyőződés) szabadságához való jogból önmagában – ha ti. a vallás gyakorlásához való jogot most nem vesszük figyelembe – az államnak az a kötelessége következik, hogy az állam nem ítékezhet vallásos hit vagy lelkiismereti meggyőződés igazságtartalmáról {27/2014. (VII. 23.) AB határozat, Indokolás [40]–[42]}.
- [24] A vallásszabadság jogának egyéni és kollektív gyakorlása esetén az állam – mint általában a klasszikus szabadságjogok esetében – tehát mindenekelőtt negatív magatartásra, tartózkodásra kötelezett, vagyis arra, hogy ne korlátozza az egyének jogát. Az állam semlegessége a vallásszabadsághoz való joggal kapcsolatban azonban nem tétlenséget jelent. Az államnak egyrészt a szabad kommunikációs folyamatot kell biztosítania; ez a kötelessége a gondolat szabadsághoz és szabad véleménynyilvánításhoz való jogból is adódik. Másrészt adott esetben gondoskodnia kell más alapvető jogok védelméről a vallásszabadsággal szemben is. Végül magára a vallásszabadság jogára vonatkozó pozitív szabályozásra is szükség lehet {35/2014. (XII. 18.) AB határozat, 27/2014. (VII. 23.) AB határozat}.
- [25] Az együttes (közösségi) vallásgyakorlás szabadsága nincs kötve semmilyen szervezeti formához. A másokkal együttesen történő vallásgyakorlásnak az Alaptörvény VII. cikkében biztosított joga mindenkit megillet, arra való tekintet nélkül, hogy az együttes vallásgyakorlás jogilag szabályozott szervezeti keretek között vagy anélkül, illetve hogy milyen szervezeti formában történik. Sem az egyéni, sem a közösségi vallásgyakorlás szabadsága nem tehető alkotmányosan függővé sem vallásos szervezeti tagságtól, sem a vallási közösség szervezeti formájától {27/2014. (VII. 23.) AB határozat, Indokolás [38]}. Azonban a hitgyakorlás, általában a hitélet társadalmilag kialakult tipikus intézménye az intézményesült egyház (vallási közösség). Ezért a vallásszabadsághoz való jog speciális területét képezi a vallásszabadság és annak intézményesített formában történő közösségi gyakorlása. Az Ehtv. a vallási tevékenység számára két szervezeti formát intézményesít vallási közösségeként: a vallási tevékenységet végző szervezet (vallási egyesület) a közösségi vallásgyakorlás könnyen elérhető formai kerete, míg a bevett egyház az Alaptörvény által is kiemelt módon együttműködik az állammal, az Országgyűlés külön döntése alapján.
- [26] Ezzel összefüggésben fontos kiemelni, hogy az államot széles mérlegelési lehetőség illeti meg a vallási közösségeknek nyújtható anyagi, pénzügyi támogatások, kedvezmények és mentességek (a továbbiakban együtt: anyagi támogatások) területén, különös tekintettel arra is, hogy az Alaptörvény N) cikke alapján Magyarország a kiegyensúlyozott, átlátható és fenntartható költségvetési gazdálkodás elvét érvényesíti (amelyért elsődlegesen az Országgyűlés és a Kormány felelős). Az Alkotmánybíróság azonban hangsúlyozza, hogy ilyen anyagi támogatások szabályainak meghatározása során az államnak különös figyelemmel kell lennie a vallásszabadsághoz való jog sajátosságaira, valamint arra, hogy valamely vallási közösség ne kerüljön sem más vallási közösségekhez, sem pedig velük összehasonlítható helyzetben lévő más szervezetekhez képest indokolatlanul hátrányos helyzetbe (Alaptörvény VII. cikk, XV. cikk) {lásd: 27/2014. (VII. 23.) AB határozat, Indokolás [48]}.
- [27] Nem alkotmányos elvárás, hogy minden vallási közösség ténylegesen azonos jogosultságokkal rendelkezzen, sem az, hogy minden bevett egyházzal ténylegesen ugyanolyan mértékben működjön együtt az állam.

- A vallásszabadsághoz való joggal összefüggő jogok érvényesítésében meglévő gyakorlati különbségek alkotmányos határok között maradnak mindaddig, amíg nem diszkriminatív jogi szabályozásból erednek, illetve amíg nem diszkriminatív gyakorlat eredményei. Akár az állam által vállalt közösségi feladatok megoldásáról, akár a vallási közösségek számára hozzáférhetővé tett anyagi támogatásokról, akár pedig az állam és a bevett egyházak kötelező közösségi együttműködéséről van szó, mindhárom esetkörben érvényesülnie kell az állam világnézeti semlegességének, melyet az Ehtv. preambuluma is megerősített. Az összes vallási közösséget megillető jogosultságokon túli többletjogosultságokról, valamint a közösségi célok érdekében történő együttműködésről, illetve a bevett egyházi jogállásról való döntéssel kapcsolatban különösen fontos, hogy ne merülhessen fel kétség a tekintetben, hogy az állam a világnézeti semlegesség elvének megfelelően, az érintett vallási közösség hátrányos megkülönböztetése nélkül járt el [XV. cikk (2) bekezdés] [lásd: 27/2014. (VII. 23.) AB határozat, Indokolás [54]].
- [28] A korábbi Alkotmány 60. § (3) bekezdése rögzítette, hogy a Magyar Köztársaságban az egyház az államtól elválasztva működik; ehhez képest az Alaptörvény VII. cikk (2) bekezdése az állam és az egyházak kapcsolatáról részletesebben és egyértelműbben fogalmaz: „[a]z állam és az egyházak különváltan működnek. Az egyházak önállóak. Az állam a közösségi célok érdekében együttműködik az egyházakkal.”
- [29] Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy az Alaptörvény megalkotásakor az alkotmányozó több esetben kifejezetté tette az Alaptörvény szövegében a korábbi Alkotmány szövegén alapuló alkotmánybírói gyakorlatot olyan módon, hogy amit az Alkotmánybíróság több, elvileg lehetséges alkotmányértelmezési irány közül kiválasztott és alkalmazott, ahhoz az alkotmányozó hozzáigazította az Alaptörvény szövegét, megerősítve azt, hogy az adott értelmezés megfelelően és időtállóan bontotta ki az alkotmányos normatartalmat.
- [30] 2.2. Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése szerint: „Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.” Az Alkotmánybíróság egyenlőséggel kapcsolatos korábbi gyakorlata szerint az azonos szabályozási koncepción belül adott, homogén csoportra nézve eltérő szabályozás a diszkrimináció tilalmába ütközik, kivéve, ha az eltérésnek észszerű, kellő súlyú alkotmányos indoka van, azaz nem önkényes [7/2015. (III. 19.) AB határozat, Indokolás [56], 33/2014. (XI. 7.) AB határozat, Indokolás [52]]. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint nem tekinthető alkotmányellenes hátrányos megkülönböztetésnek, ha a jogi szabályozás különböző tulajdonságokkal bíró alanyi körre eltérő rendelkezéseket állapít meg, mert alkotmányellenes megkülönböztetés csak összehasonlítható – azonos csoportba tartozó – személyi körben lehetséges. „Hátrányos megkülönböztetés akkor áll fenn, ha a szabályozás lényeges eleme tekintetében nem azonos az alanyok elbírálása, jogaik és kötelezettségeik meghatározása. Nem lehet viszont hátrányos megkülönböztetésről beszélni akkor, ha a jogi szabályozás eltérő alanyi körre állapít meg eltérő rendelkezéseket” [26/2013. (X. 4.) AB határozat, Indokolás [183], 1/2013. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [89]].
- [31] 3. Az Alkotmánybíróság a korábbi gyakorlatának áttekintését követően az alkotmányjogi panasz alapján azt vizsgálta, hogy a támadott bírói döntés sértette-e az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdését, valamint XV. cikk (1) és (2) bekezdését. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt megállapította, hogy az Ehtv. és az Szf. tv. hatályos szabályozása alapján a hitközség nem tekinthető bevett egyháznak (az Alkotmánybíróság 6/2013. (III. 1.) AB határozata ellenére sem), és mivel technikai számmal sem rendelkezik, így az Szf. tv. 4/A. §-a alapján a személyi jövedelemadó 1%-ának kedvezményezettje sem lehet.
- [32] 3.1. A fentiekkel összefüggésben fontos kiemelni, hogy a hatályos Szf. tv. 4/A. § (2) bekezdése első mondatában úgy fogalmaz, hogy „[a]z adóhatóság a bevett egyházat – kérelmére – technikai számmal látja el”. Az indítványból egyértelműen megállapítható, hogy a panaszos által vezetett hitközség az Ehtv. 2012. január 1-jei hatálybalépését követően nemcsak egyházi státuszát, hanem az Szf. tv. 8/A. § (7) bekezdése alapján 2012. május 20-án technikai számát is elveszítette. A hivatkozott Szf. tv. 8/A. § (7) bekezdése azt is kimondja – összhangban az Szf. tv. 4/A. § (2) bekezdés első mondatával –, hogy a megszüntetett technikai szám ismételtlen csak annak a szervezetnek adható ki, amelyet az Országgyűlés a technikai szám megszüntetését követően egyházként ismert el, és csak akkor, ha azt az egyház kifejezetten kérelmezi. Az indítványból azonban egyértelműen megállapítható, hogy a hitközség az Alkotmánybíróság fenti határozatát követően sem kezdeményezte a technikai szám ismételt kiadását.
- [33] 3.2. Fontos hangsúlyozni azt is, hogy az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdése nem hozható közvetlen összefüggésbe az egyházak támogatásának kérdésével, az Alaptörvény e rendelkezése ugyanis a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához való jogot deklarálja. Az alkotmányjogi panaszában az indítványozó sem állította, hogy a NAV és a bíróságok az ő szabad gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához való jogát csorbították volna – panaszában ugyanis csak azt kifogásolta, hogy személyi jövedelemadója 1%-át nem ajánlhatta fel a hitközség

részére. Így az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdésének sérelme a NAV és a bíróságok eljárása vonatkozásában nem állapítható meg.

- [34] 3.3. Az indítványozó panaszában azt állította, hogy a NAV és a bíróságok indokolatlanul tettek különbséget a hitközség és a bevett egyházak között, ezáltal sértették az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdésében deklarált jogát. Ezzel összefüggésben ki kell emelni, hogy az alkotmányjogi panaszban támadott ítéleteket, illetve határozatokat az érintett bíróságok és a NAV a hatályos jogszabályok figyelembevételével hozták meg. A személyi jövedelemadó 1%-ának kedvezményezett körébe pedig a hatályos szabályok alapján a hitközség nem tartozott bele. Így magának a jogalkotó döntésének az eredménye, hogy a bevett egyházak és a hitközség mint vallási tevékenységet végző szervezet a hatályos Szf. tv. szabályozása alapján nem alkotnak homogén csoportot (ez az Ehtv. rendelkezéseiből fakadó következmény). Márpedig az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében meghatározott diszkriminációtílalom (jelen esetben vallási alapon) csak azonos, homogén csoportba tartozók esetében értelmezhető. A csoportképzést jelen esetben maga a jogalkotó végezte el, amikor az Ehtv.-ben megalkotta a bevett egyházak csoportját, és az Szf. tv.-ben csak azok számára tette lehetővé a kedvezményezetté válást. Így azonban az is megállapítható, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszban támadott NAV eljárás és a bíróságok eljárása önmagában nem volt diszkriminatív, hiszen nem a NAV és a bíróságok tettek indokolatlan különbséget a hitközség és a bevett egyházak között (és tekintették ezért érvénytelennek a panaszos személyi jövedelemadója 1%-ának a hitközség részére történő felajánlását), hanem azok csak a jogszabályi keretek között hozták meg döntésüket. Így az indítványozó tekintetében a jogalkalmazás során nem sérült az Alaptörvény XV. cikkének (1) és (2) bekezdése – hiszen a hatályos szabályozás alapján a bevett egyházak és az egyéb vallási tevékenységet végző szervezetek (így pl. a hitközség) nem képeznek homogén csoportot, így a NAV és a bíróságok által tett megkülönböztetés sem értékelhető alaptörvény-ellenesnek.
- [35] 3.4. A fentiek alapján megállapítható tehát, hogy mind a NAV, mind pedig a bíróságok a hatályos jogszabályok figyelembevételével jártak el, és ezen szervek eljárásukkal nem sértették a panaszosnak az Alaptörvényben biztosított jogait. Másképp fogalmazva megállapítható, hogy az indítványozónak az alkotmányjogi panaszában állított alapjogsérelme nem hozható összefüggésbe a bíróságok, illetve a NAV tevékenységével, eljárásával. Ezért az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ára alapozott indítványt elutasította.

V.

- [36] 1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában kiemelte, hogy nem az Szf. tv. és az Ehtv. szabályait tekinti alaptörvény-ellenesnek, hanem a bíróságok és a NAV döntéseit. Ezzel összefüggésben azonban az Alkotmánybíróság észlelte, hogy a panaszos által kifogásolt alkotmányossági problémát az Szf. tv. szabályozása – a technikai szám hiánya, illetve a hitközség jogi státusza miatti, a személyi jövedelemadó egyházi 1%-ának kedvezményezeti köréből való kizártsága – okozza.
- [37] Ezzel összefüggésben fontos rögzíteni, hogy az Abtv. 46. § (1) bekezdése felhatalmazza az Alkotmánybíróságot arra, hogy ha a hatáskörei gyakorlása során folytatott eljárásában a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállását állapítja meg, akkor a mulasztást elkövető szervet – határidő megjelölésével – felhívja jogalkotói feladatának teljesítésére. Az Abtv. 46. § (2) bekezdésének c) pontja alapján a jogalkotói feladat elmulasztásának minősül, ha a jogi szabályozás Alaptörvényből levezethető lényeges tartalma hiányos.
- [38] 2. Az Alkotmánybíróság a fentiekkel összefüggésben elsőként azt vizsgálta, hogy sérülhet-e a vallási meggyőződésen alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalma azáltal, hogy a jogalkotó csak bizonyos vallási közösségek tagjai számára biztosította annak lehetőségét, hogy személyi jövedelemadójuk 1%-át egy választásuk szerinti vallási közösség részére ajánlják fel.
- [39] 2.1. Mindenekelőtt fontos kiemelni, hogy az Alaptörvény megkülönböztetés nélkül, mindenki számára elismeri a gondolat, a lelkiismeret és vallás szabadságát. A vallásszabadság, a vallási türelem a magyar alkotmányos hagyomány része, különösen a felekezeti jogegyenlőség, azaz a különböző vallású polgárok jogegyenlősége, amely a XIX. század óta történeti alkotmányunk vívmánya. A vallásszabadság alapvető joga nem jelent azonban állami támogatáshoz való jogot. Az Alaptörvény VII. cikk (3) bekezdése azt is kimondja, hogy a vallási közösségek az államtól különváltan működnek. Az Alaptörvény felkínálja a vallási közösségek és az állam együttműködésének lehetőségét. Az együttműködésről azonban az Országgyűlés dönt (az Ehtv.-ben mint sarkalatos törvényben), és az együttműködés keretében a bevett egyházak számára sajátos jogosultságokat biztosít. A gondolat, a lelkiismeret

és vallás szabadsága nem terjed ki azonban olyan tevékenységekre, melyek az Alaptörvényben rögzített értékekkel és alapvető jogokkal összeegyeztethetetlenek. Az ilyen csoportok tevékenységét az állam nem támogathatja.

- [40] 2.2. Azt is rögzíteni kell, hogy a vallási közösségek tényleges helyzete eltérő, ami nem alkotmányossági kérdés – így pl. akár különböző közösségek tagjainak adakozási hajlandósága is eltérő lehet. Emellett a vallási közösségek jogi helyzete is különbözik az Alaptörvény értelmében. Eszerint a vallásgyakorlás feltételei különbözőek lehetnek az egyes vallási közösségekben. A különböző vallási közösségek – bevett egyházak és vallási tevékenységet végző szervezetek – eltérő jogokat élvezhetnek, és a jogalkotó is eltérő módon szabályozhatja a számukra jutott kedvezményeket és támogatásokat is. A szabad vallásgyakorláshoz fűződő jog tekintetében azonban a különböző vallási közösségek tagjai között – a fentebb meghatározott, szélsőséges kivételekkel – nem tehető különbség: minden vallási közösség valamennyi tagját megilleti a vallásszabadság joga.
- [41] A vallási közösségek hitéleti tevékenységének közvetlen állami támogatását két évtizede váltotta fel a személyi jövedelemadót fizetők rendelkező nyilatkozatai alapján nyújtott támogatás. A személyi jövedelemadó meghatározott részének felajánlása alapján nyújtott támogatás rendeltetése nem az államtól, az állam és az egyházak közötti együttműködés keretében átvállalt közfeladatok támogatása, hanem a vallási közösségek hitéleti tevékenységének támogatására szolgál [Ehtv. 23. § (1) bekezdés]. E rendszer két évtized alatt meghonosodott Magyarországon, és a civil szervezetek támogatása mellett a vallási közösségek vonatkozásában is állampolgári részvétel fontos elemévé vált. Míg azonban a „civil” 1% vonatkozásában az adófizető könnyen találhat a kedvezményezett körből esetleg kieső szervezet helyett támogatására érdemes szervezetet, addig a vallási meggyőződés természetéből adódó kizárólagossága folytán nem életszerű, hogy egy vallási közösség tagja más vallási közösséget támogasson.
- [42] 2.3. A fentiek alapján megállapítható, hogy nem indokolható az olyan megkülönböztetés, ami által a bevett egyházak tagjai – amennyiben fizetnek személyi jövedelemadót – jövedelemadójuk 1%-át egyházuk számára felajánlhatják, a vallási tevékenységet végző szervezetek tagjai azonban nem élhetnek e lehetőséggel. Ebben a tekintetben ugyanis a bevett egyházak és a vallási tevékenységet végző szervezetek homogén csoportot alkotnak. A csoportképzés alapja azonban ebben az esetben nem a vallási tevékenységet végző szervezetek és a bevett egyházak közötti, vallási rendeltetésük alapján fennálló hasonlóság, hanem a hívők (az Szf. tv. vonatkozásában adózók) összessége, és azok egyéni jogainak egyezősége. Az Alaptörvény VII. cikke alapján ugyanis a vallásszabadsághoz való jog magjaként megjelenő meggyőződés szabad megválasztásának joga minden embert megillet. Így a hívők a vallásszabadságból fakadó jogaik tekintetében (legyenek bármelyik vallás követői is) homogén csoportot alkotnak. A hatályos szabályozás azonban csak egyes vallási közösségek tagjai számára adja meg a lehetőséget, hogy adójuk meghatározott részével közösségüket támogassák, míg más közösségek tagjait e lehetőségéből kizár. Ezért az Alaptörvény XV. cikkén alapuló vizsgálat során is az egyes vallások követőit (jelen esetben mint adózók) kell homogén csoportnak tekinteni. A jelen ügyben vizsgált esetben tehát a jogalkotó nem különböző vallási közösségek között ténylegesen fennálló különbségeket ismer el, hanem különböző vallási közösségek tagjai között tesz (indokolatlan) különbséget. Amíg az előbbi különbségtétel indokolható lehet a vallási közösségek eltéréseivel, a személyek közötti különbségtétel nem tekinthető annak, azaz szükségképpen észszerűtlen és indokolatlan. Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a jelen határozat nem érinti az egyházak hitéleti és közcélú tevékenységének anyagi feltételeiről szóló 1997. évi CXXIV. törvény 4. § (2)–(4) bekezdéseiben szabályozott kiegészítő támogatást, sem egyéb, a bevett egyházakat megillető támogatásokat és kedvezményeket. Az Alaptörvényből nem következik, hogy a bevett egyházak és a vallási egyesületek támogatását azonos módon kellene szabályozni, ugyanakkor az egyén – mint hívő és adózó – oldaláról nem tehető indokolatlan különbség.
- [43] 3. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság – hivatalból eljárva – megállapította, hogy az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdését sértő mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenes helyzet áll fenn annak következtében, hogy a törvényalkotó nem biztosította az Szf. tv.-ben az adózók számára, hogy rendelkező nyilatkozatuk kedvezményezettjeként valamennyi vallási közösség közül választhassanak. Az Alkotmánybíróság ezért felhívja az Országgyűlést, hogy jogalkotási feladatának 2017. december 31-ig tegyen eleget.

- [44] 4. Az Alkotmánybíróság a határozatának a Magyar Közlönyben történő közzétételét az Abtv. 44. § (1) bekezdésének utolsó mondata alapján rendelte el.

Budapest, 2017. július 11.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1952/2016.

Dr. Pokol Béla alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [45] Támogatom a határozatot, de az indokolás egy részével nem értek egyet, illetve részben hiányosnak látom.
- [46] Az indokolás IV. részének 2.1. pontjában (Indokolás [21]) a határozat megítélésem szerint helytelenül állítja azt, hogy a korábban hatályban volt Alkotmány és az Alaptörvény szabályozása azonos tartalmat jelent a vallásszabadság vonatkozásában, és hogy ebből következően a régi alkotmány alapján kialakított érvelési gyakorlatot az Alkotmánybíróság újragondolás nélkül fenntarthatja. A többségi véleménytől eltérően megítélésem szerint az Alaptörvény szabályozása eltér az Alkotmány 60. § (3) bekezdésében foglaltaktól, ezért az AB ennek értelmezése során nem követheti a korábbi gyakorlatát. A korábbi Alkotmány az állam és az egyházak elválasztott működését rögzítette, az Alaptörvény szerint azonban „a közösségi célok érdekében együttműködésre alkalmasság” az egyházzá nyilvánítás egyik feltétele lehet. Az Alaptörvény emellett nem a vallásszabadság individuális gyakorlásának szabályozásához ír elő sarkalatos törvényt, hanem annak kollektív gyakorlásának szerveződéséhez. Ez utóbbi nem kíván meg olyan nagyfokú tartózkodást az állam részéről, mint az individuális vallásszabadság.
- [47] Az Alaptörvény 4. módosítása hatályon kívül helyezte a régi Alkotmányon nyugvó alkotmánybírósági döntések érvelési normáit épp azért, hogy az új alaptörvényi értelmezési szabályok korábbihoz képest a lényegét illetően megváltozott irányai akadálytalanul tudjanak érvényesülni. A 13/2013. (VI. 17.) AB határozatban a korábbi testületi többség úgy határozott, hogy a hatályon kívül helyezés ellenére a szövetszerű idézés szintjén is fel kívánja használni a régi alkotmánybírósági határozatok érveit, és mivel az államhatalmi rendszeren belül nincs olyan más szerv, mely felülbírálná az alkotmánybírósági döntéseket, így a hatályon kívül helyezett alkotmánybírósági határozatok reaktiválása azóta is folyik. Ám ez a kritizálható döntés is csak úgy tette lehetővé e régi alkotmánybírósági határozatok felhasználását, amennyiben teljes egyezés van a régi alkotmányi szabályozás és az alaptörvényi szabályozás között. A vallásszabadság és az egyházszervezés egész körét (vagyis az Alaptörvény VII. cikkének

(1)–(5) bekezdéseinek teljes összefüggésrendszerét!) a szem elé tartva látható, hogy itt még ez az egyező szabályozás sem létezik. Így a régi alkotmánybíróági határozatok felhasználhatóságának deklarálása az indokolás kritizált részében még a 13/2013. (VI. 17.) AB határozatot is túlfeszíti, és ez megakadályozhatja azt, hogy e kérdéskör részleteit önálló érvelések felkutatásával és ismételt végig gondolásával alakítsuk ki a jövőben.

- [48] Az egyik újragondolási kérdéskört épp abban látom, hogy a vallásszabadságot és az egyházakat érintően az állam cselekvési szabadságát és az itteni korlátokat másként kell megfogalmazni azoknak a vallási irányzatoknak az esetében, melyek napjaink nyugat-európai tapasztalatai szerint a legellenségesebben állnak az európai kulturális értékekkel és társadalomszervezéssel szemben. Ebben a vonatkozásban nem elég, ha a többségi indokolással egyezően csak az állam negatív magatartásra kötelezését emeljük ki: „A vallásszabadság jogának egyéni és kollektív gyakorlása esetében az állam – mint általában a klasszikus szabadságjogok esetében – tehát mindenekelőtt negatív magatartásra kötelezett, vagyis arra, hogy ne korlátozza az egyének jogát (Indokolás [24]). Ezt le lehetett még írni az 1990-es évek elején létrehozott valamelyik alkotmánybíróági határozatban, ám 2017-ben, amikor a nyugati nagyvárosokban az iszlám egyes irányzatai esetében (például a szalafita vagy a vahabita irányzatoknál) szisztematikusan és az irányzat tagjainak tekintélyes részére érvényesen megállapítható, hogy a legellenségesebben viszonyulnak az európai kulturális értékekhez – most már napi terrorakciókban is megnyilvánulva –, akkor ezt a megállapítást érhetetlennek és elfogadhatatlannak kell minősíteni.
- [49] A jövőben tehát félre kell tolnunk ebből az okból is a '90-es években még problémátlanak tűnő érveléseket és normatív formulákat az állam és az egyház, illetve a vallási irányzatok viszonyát illetően, és alapvetően új alapról kiindulva kell ezeket újragondolni. Ebben segíthet az is, hogy az Alaptörvény Nemzeti Hitvallásának deklarációi és alaptörvényi értékhangsúlyai az alkotmánybíróági értelmezés középpontjába állították a kereszténység és az európai közösségek, illetve ezeken belül mindenekelőtt magyar nemzeti közösség védelmét és fennmaradásának primátusát. Amikor az alkotmánybíróági döntéseink indokolásaiban – az egyedi indítvány eldöntésén túl – hosszabb távon is ható normatív érveket és döntési formulákat fektetünk le, a akkor ezekből kell kiindulnunk.

Budapest, 2017. július 11.

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [50] 1. A többségi határozat által lefolytatott vizsgálat eredményével egyetértek: az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdését sértő, diszkriminatív szabályozási helyzet áll fenn annak következtében, hogy a személyi jövedelemadó az adózó rendelkezése szerint felhasználható egyik 1%-ának kedvezményezettje bevett egyház lehet, de más vallási közösségek ki vannak zárva ebből a körből.
- [51] Érdemes lett volna az Abtv. 28. § (1) bekezdése alapján hivatalból indított, a 26. § szerinti normakontroll eljárásban alaposabban megvizsgálni, hogy az ügyben feltárt alaptörvény-ellenesség nem hárítható-e el az Szf. tv.-nek a bíróság által alkalmazott egyes jogszabályi rendelkezései megsemmisítésével. Megsemmisítésre ugyanis olyan esetben is sor kerülhet, ha az Alkotmánybíróóság diszkriminatív normát talál, de önmagában a megsemmisítéssel közvetlenül nem tudja orvosolni a hátrányos megkülönböztetést. Ilyenkor az Alkotmánybíróóság döntését követően a jogalkotó feladata, hogy megtegye az Alaptörvénnyel való összhang helyreállítása érdekében szükséges szabályozási lépéseket. Minthogy azonban az alaptörvény-ellenesség a vizsgált szabályozás tekintetében fennáll, s konkrét normakontrollra nem került sor, ezért legalább a mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapítását is támogatni tudtam.
- [52] 2. A többségi indokolásnak a határozat rendelkező részét alátámasztó lényegi érveivel egyetértek, ugyanakkor olyan állítás is szerepel az indokolásban, amelyet konkrétan vitatnom kell; ráadásul a jelen ügyben tapasztalt helyzet egyszersmind az Alkotmánybíróóság határozatainak megalapozásával kapcsolatos általánosabb jellegű problémára is rávilágít.
- [53] 2.1. A többségi indokolás több helyen is állítja, hogy a „hitközség”, tehát az a vallási szervezet, amelyhez az indítványozó is tartozik, az Ehtv. 9/A. §-a szerinti vallási tevékenységet végző szervezetnek minősül: „az indítványozó (a bírósági eljárás felperese) a 2012. évi személyijövedelemadó-bevallásában a Szim Salom

Progresszív Zsidó Hitközséget (mint az Ehtv. szerinti vallási tevékenységet végző szervezetet, a továbbiakban: hitközség) jelölte meg kedvezményezettként”, „[a] hitközség az Ehtv. alapján 2012. január 1-jétől ugyanis már csak egyesületnek – vallási tevékenységet végző szervezetnek – minősült” (Indokolás [4]); „magának a jogalkotó döntésének az eredménye, hogy a bevett egyházak és a hitközség mint vallási tevékenységet végző szervezet a hatályos Szf. tv. szabályozása alapján nem alkotnak homogén csoportot”, „a hatályos szabályozás alapján a bevett egyházak és az egyéb vallási tevékenységet végző szervezetek (így pl. a hitközség) nem képeznek homogén csoportot” (Indokolás [34]).

- [54] 2.2. A fentiekkel kapcsolatos probléma általános szinten a következő kérdésben ragadható meg: mi alapján fogalmaz meg az Alkotmánybíróság megállapításokat egy általa vizsgált ügyben? Az Alkotmánybíróság megállapításainak forrása lehet közvetlenül az Alkotmánybíróság által végzett Alaptörvény- és jogszabály-értelmezés, továbbá – többek között – az indítványban és a hatósági, bírósági döntésekbe foglalt tények és jogértelmezések is. Ez utóbbiakat azonban nem kell és nem is szabad kritika nélkül elfogadnia az Alkotmánybíróságnak. Az indítványozónak dokumentumokkal igazoltan kell alátámasztania az indítványban foglalt tényeket [Abtv. 52. § (6) bekezdés]; az indítványban foglalt jogértelmezés megalapozottságáról az Alkotmánybíróság dönt, valamint a bírósági döntés Alaptörvénnyel való összhangját is felülvizsgálja [Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pont].
- [55] Ha az Alkotmánybíróság akár az indítványból, akár a bírósági döntésből kritika nélkül átvesz állításokat, illetve saját – részletesen alátámasztott – jogértelmezés nélkül fogalmaz meg határozott kijelentéseket, akkor fennáll a veszélye, hogy – legalábbis szakmai szempontból – úgy jár, mint a példázatbeli ember, aki házát homokra építette: ha szakad a zápor, ömlik az ár, sűvít a szél, nekizúdul a háznak, akkor az összedől, és romhalmazzá válik [vö. Mt. 7,26–27]. Az Alkotmánybíróság akkor jár el helyesen, ha az okos emberhez hasonlít, aki sziklára építteti a házát [vö. Mt. 7,24–25], tehát ha határozataiban csak szilárdan megalapozott kijelentéseket tesz. Elengedhetetlennek tartom, hogy megállapításaink ne csak helytállóak, hanem a kívülállók számára is nyilvánosan igazoltan helytállóak legyenek; csak így maradhat erős az Alkotmánybíróság működésével kapcsolatos szakmai és állampolgári bizalom.
- [56] 2.3. Végezzünk most néhány mélyfúrást, hogy milyen alapokon nyugszik az az állítás, hogy az ügyben hivatkozott „hitközség” az Ehtv. szerinti vallási tevékenységet végző szervezetnek minősül.
- [57] Az indítványozó szerint a 6/2013. (III. 1.) AB határozatban „foglaltak értelmében tehát a Szim Salom Progresszív Zsidó Hitközség visszakapta egyházi státuszát” [indítvány 8. pont]. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítélete [4. oldal] szerint „a 6/2013. (III. 1.) AB határozatban foglaltaknak megfelelően a Szim Salom Progresszív Zsidó Hitközség visszaszerezte egyházi jogi státuszát 2012. január 1-re visszamenőlegesen”. Ezeket a megállapításokat az Alkotmánybíróságnak természetesen nem kell kritikai vizsgálat nélkül átvennie, de mindenesetre az bizonyos, hogy ezekből nem következik az, hogy a hitközség az Ehtv. 9/A. §-a szerinti vallási tevékenységet végző szervezet lenne. Álláspontom szerint az is erősen vitatható, hogy ez az állítás más érveléssel kellőképpen meggyőzően alátámasztható.
- [58] A 6/2013. (III. 1.) AB határozat ugyanis ideiglenesen rendezte a határozat által érintett egyházak státuszát, de azt a vallási közösségek jogállásával és működésével kapcsolatos törvényeknek az Alaptörvény negyedik módosításával összefüggő módosításáról szóló 2013. évi CXXXIII. törvény (a továbbiakban: Ehtvmód.) hatálybalépése bizonytalanná tette.
- [59] A hitközség jogállását is érintette a 6/2013. (III. 1.) AB határozat, ennek megfelelően az Ehtv. 33. § (2) bekezdése alapján a miniszter közleményben közzétette a hitközség nevét (<http://emberijogok.kormany.hu/kozlemeny-az-ehtv-33-1-bekezdesevel-erintett-kozossegek-nevenek-kozvetetele>, 65. pont), ezért jogállásának rendezésére az Ehtv. 33. §-a szerinti eljárás vonatkozik. Ez alapján a hitközség a bevett egyházként történő elismerését kezdeményezte. Az Országgyűlés Igazságügyi bizottsága 2014. július 11-én benyújtotta a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény módosításáról szóló T/794. számú törvényjavaslatot, amely a hitközségnek az Ehtv. bevett egyházakra vonatkozó mellékletébe iktatását is tartalmazta, ugyanakkor benyújtotta az együttműködés elutasításáról szóló H/795. számú határozati javaslatot is. Az Országgyűlés azonban sem a törvényjavaslat, sem a határozati javaslat elfogadásáról, illetve elutasításáról nem döntött [a jelen alkotmánybírósági határozat aláírásának dátumát tekintve éppen három éve, tehát az Ehtv. 14/C. § (3)–(4) bekezdésében előírt 60 napos határidőt több mint 1000 nappal túllépve].
- [60] Az Ehtv. hatályos szabályai alapján a hitközség bevett egyháznak minősül, ha az Országgyűlés ilyenként elismeri, attól a naptól kezdve, amikor az Ehtv. bevett egyházakra vonatkozó mellékletének erről szóló módosítása hatályba lép (Ehtv. 15. §). A parlamenti elismerésre azonban nem került sor. Az hitközség vallási tevékenységet végző szervezetnek minősül akkor, ha az elismerést az Országgyűlés határozatban elutasítja, illetve az Alkotmánybíróság az elutasító döntést helybenhagyja, mégpedig az Alkotmánybíróság vonatkozó határozatának közzétételét követő

30. naptól [Ehtv. 33. § (3) bekezdés]. A parlament azonban elutasító határozatot sem hozott. A fentiekre figyelemmel álláspontom szerint a hitközség jelenleg nem minősül vallási tevékenységet végző szervezetnek, hanem függőben van a jogállása. (Ennek alkotmányossági minősítése megérne egy külön vizsgálatot, de majd egy olyan ügyben lesz indokolt elvégezni, ahol az Alkotmánybíróság által eldöntendő kérdés szorosabban összefügg ilyen helyzetben lévő vallási szervezet jogállásával.)

- [61] Mindezekre tekintettel a többségi határozat indokolásának a hitközségnek jogállására vonatkozó állítása alatt véleményem szerint nem szikla, hanem homok van. Szerencsére jelen esetben a ház – a többségi határozat indokolásának érdemi része – nem ezen a talajon nyugszik, ezért a hitközség jogállásának minősítése a határozat lényegére nem hat ki. Fontosnak tartottam mindazonáltal, hogy rámutassak a fent tárgyalt kijelentések ingatag mivoltára. Egyrészt azért, hogy későbbi határozatainkban konkrétan ezekre ne építkezzünk; másrészt pedig azért, hogy a jövőben általánosságban is ügyeljünk jobban a döntéseink megalapozására.

Budapest, 2017. július 11.

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró különvéleménye

- [62] A többségi határozattal – a mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapításának kivételével – egyetértek.
- [63] Álláspontom szerint az alaptörvény-ellenesség nem vezethető vissza jogalkotói mulasztásra; nem állapítható meg az Abtv. 46. § (2) bekezdés c) pontjában körülírt, jogi szabályozás tekintetében fennálló tartalmi hiányosság.
- [64] A jogi szabályozás áttekintésének eredményeként nem kérdéses, hogy a jogalkotói akarat egyértelműen arra irányult, hogy az 1%-os jövedelemadó felajánlás lehetőségével csak a bevett egyházak javára lehessen élni, egyéb vallási közösség javára pedig ezzel a lehetőséggel ne lehessen élni. Ennek felel meg a kialakított szabályozás is, amely az említett kérdéskört a fenti tartalommal rendezte.
- [65] Tekintettel arra, hogy az adófelajánlás lehetőségét az állam hitéleti támogatásként biztosítja, oszttva a többségi határozat érvelését, de nem elfogadva, hogy jogalkotási mulasztással állnánk szemben, ezt a szabályozást a vallásszabadságot érintő diszkriminatív szabályozásnak tartom.
- [66] Bár az indítvány előterjesztésére az Abtv. 27. §-a alapján került sor, az Alkotmánybíróságnak lehetőségében állt volna az Abtv. 28. §-a alapján az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti konkrét normakontroll elvégzésére is. Ennek keretében nézetem szerint nemcsak a technikai számra vonatkozó rendelkezés, hanem szoros összefüggés okán a jogi szabályozás egyéb kapcsolódó elemei is bevonhatóak lettek volna az alkotmányossági vizsgálatba.
- [67] Alaptörvény-ellenes jogi norma esetén az előírt jogkövetkezmény az alaptörvény-ellenes szabályozás megsemmisítése. Nézetem szerint, ha az Alkotmánybíróság él az Abtv. 28. §-ában foglalt, az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti vizsgálatra történő áttérés lehetőségével, ezt a jogkövetkezményt kellett volna alkalmaznia. Az ügy körülményeire tekintettel – a meglévő 1%-os felajánlási lehetőség érintetlenül hagyása érdekében – a pro futuro megsemmisítés eszközével lett volna indokolt élni, megadva a lehetőséget a jogalkotónak olyan jogi szabályozás kialakítására, mely már mentes lesz a diszkriminációtól, és egyben összhangban marad a Magyar Államnak az Apostoli Szentzsékkal kötött nemzetközi egyezményből folyó kötelezettségeivel is.
- [68] Az Alkotmánybíróságnak e megoldás mellett is módja lett volna határozatában egyértelművé tenni, hogy nem az 1%-os adófelajánlással mint kedvezményrel van alkotmányossági probléma, hanem azzal, hogy ez hitéleti támogatásként nem szűkíthető le csak egyes felekezetek számára juttatható kedvezményre.
- [69] A kifejtettek okából a többségi határozat rendelkező részének 1. pontját nem tudtam támogatni.

Budapest, 2017. július 11.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

**Az Alkotmánybíróság 18/2017. (VII. 18.) AB határozata
a Kúria Pkf.IV.24.863/2015/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapításáról és a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 234. § (1) bekezdésével és 237. §-ával kapcsolatos alkotmányos követelmény megállapításáról**

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kúria Pkf.IV.24.863/2015/2. számú végzése alaptörvény-ellenes, azért azt megsemmisíti.
2. A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 234. § (1) bekezdésének és 237. §-ának alkalmazása során az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelmény, hogy amennyiben a határozat közlésének időpontja a bíróság érdekkörében felmerülő okból vitatott, a fellebbezés elkésettség miatt akkor utasítható el, ha kétséget kizáró módon megállapítható a határidő elmulasztása.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának a Magyar Közlönyben való közzétételét.

I n d o k o l á s

I.

- [1] Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Juhász M. Gábor ügyvéd, 1054 Budapest, Szemere utca 23. IV/1.) alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Kúria Pkf.IV.24.863/2015/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog sérelme miatt.
- [2] Az indítványozó előadta, hogy sajtó-helyreigazítási pert indított az alperessel szemben, mely per 70.P.25.624/2014. számon volt folyamatban a Fővárosi Törvényszék előtt. A bíróság 7. sorszám alatt hozta meg ítéletét, melyet tévesen 70.P.25.623/2014/7. szám alatt kézbesítettek a jogi képviselő számára. 70.P.25.623/2014. számon ugyanazon jogi képviselővel eljáró másik felperes által ugyanazon alperes ellen ugyanazon sajtóközleménnyel összefüggésben indított másik sajtó-helyreigazítási per volt folyamatban. Ebben az eljárásban a bíróság szintén 7. sorszám alatt hozta meg ítéletét.
- [3] Az indítványozó ügyében született ítélet téves számozása folytán a Fővárosi Törvényszék a két ítéletet azonos sorszám alatt postázta (vagyis a két vétíven ugyanaz az iratszám szerepelt) ugyanannak a jogi képviselőnek. A kézbesítésre azonban eltérő időpontokban került sor. Az indítványozó fellebbezéssel élt az ítélet ellen, egyben kijavítás iránti kérelmet terjesztett elő az ügyszám elírása miatt. Az elsőfokú bíróság a hibát kijavította (a kijavító végzésben a bíróság szintén helytelen ügyszámot tüntetett fel, mert elírta az évszámot, az ítéleten található javítás azonban már helyes), a fellebbezést pedig az ügy irataival együtt felterjesztette a másodfokú bírósághoz. A Fővárosi Ítéletábrla az indítványozó fellebbezését mint elkésett 2.Pf.20.767/2015/2. számon hozott végzésével elutasította. Megállapította, hogy mivel az elsőfokú ítéletet 2015. április 20-án kézbesítették az indítványozó jogi képviselőjének, ezért a fellebbezési határidő május 5-én lejárt, a május 8-án előterjesztett fellebbezés így késve érkezett. A végzés ellen az indítványozó fellebbezéssel élt, melyben előadta, hogy ügyében az elsőfokú ítéletet 2015. április 23-án kézbesítették. Ennek alátámasztásaként csatolta az elsőfokú ítéletet tartalmazó boríték másolatát, illetve a magyar Posta Zrt. által kiállított hivatalos postai igazolást arról, hogy a borítékon megjelölt ragszámú küldeményt mikor (2015. április 23. napján) és milyen címre kézbesítették. Utalt arra, hogy az ítéleten eredetileg tévesen szerepelt az ügyszám, illetve kifejtette, hogy álláspontja szerint a tévedést az okozhatta, hogy jogi képviselője eljáró egy másik felperes ügyében is, és az abban született ítéletet kézbesítették az ügyvédnek április 20-án.
- [4] Az ítéletábrlai végzést a Kúria az alkotmányjogi panasszal támadott végzésével helybenhagyta. A Kúria kifejtette, hogy az indítványozó által felhozott bizonyítékok nem cáfolták meg az ítéletábrlai végzésben megfogalmazott indokokat: „Az elsőfokú bíróság ítéletéhez csatolt kézbesítési vétívek egyértelműen 2015. április 20-ai kézbesítést tanúsítottak. Ezen a vétíven feltüntetett ügyszám ugyan pontatlan volt, de ugyanez a pontatlanság volt megtapasztalható a kézbesített ítéleten is, amelynek a kijavítására csak később kerülhetett sor. A felperes által

csatolt postai igazolás, továbbá a boríték más ragszámot tartalmaztak, mint amelyen a perbeli elsőfokú ítélet kézbesítése történt, ezért az a jelen esetben bizonyítékként nem volt értékelhető.”

- [5] Az indítványozónak az alkotmányjogi panaszban kifejtett érvelése szerint tényszerűen rögzíthető, hogy a Fővárosi Törvényszék kezelőirodája összekeverte a vétiveket, és a 70.P.25.623/2014/7. számú ítélet vétívét csatolta az indítványozó ügyében született ítélethez. Kiemelte, hogy a másik ügyben közvetlenül az ügyvéd postafiók címére címezték a borítékot, míg az ő ügyében téves címet tüntettek fel. Emiatt történhetett az, hogy az egyébként egy napon postára adott iratok eltérő napokon kerültek a jogi képviselő postafiókjába, hisz a postán a címhez tartozó postafiók beazonosítása több időt vesz igénybe, emiatt az később kerül be a postafiókba, mintha a borítékon közvetlenül a postafiók címét tüntetik fel. Kifejtette, hogy a Kúria ezt a hibát nem tárta fel, csak a fellebbezéssel érintett ügy iratait vizsgálta meg, a másik ügyét nem. Az indítványozó szerint az általa előadottakat igazolhatja az a tény is, hogy az elsőfokú bíróság a fellebbezést elkésetttség okán nem utasította el, hanem azt a periratokkal együtt felterjesztette a másodfokú bírósághoz.
- [6] Az alkotmányjogi panaszban az indítványozó azért állította, hogy megsértették a jogorvoslathoz való jogát [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés], mert a másik ügyben a másodfokú bíróság (részben helyt adva a keresetnek) helyreigazításra kötelezte az alperest, s az ő ügyében is hasonló döntés lett volna várható. Az indítványozó fellebbezését azonban a másodfokú bíróság érdemben nem vizsgálta meg.
- [7] Az Alkotmánybíróság megkereste az elsőfokú bíróságot a 70.P.25.624/2014. és a 70.P.25.623/2014. ügy iratainak megküldése céljából.
- [8] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt 2016. december 13. napján befogadta. Úgy találta, hogy az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételek a következők szerint teljesültek. A jogorvoslathoz való jog a törvényben meghatározott feltételek mellett gyakorolható. Ennek egyik eleme, hogy a fellebbező fél határidőn belül nyújtsa be a fellebbezését. A határidőben benyújtott fellebbezést a bíróság – az egyéb feltételek teljesítése esetén – érdemben vizsgálja, egyébként azonban hivatalból elutasítja. A fellebbezési határidő megtartása a fellebbező fél érdekkörébe tartozik, vizsgálata a szabályozás alapján – hivatalból – a bíróság feladata. A jelen ügy azt az alkotmányjogi kérdést veti fel, hogy ha a fellebbezési határidő számítása szempontjából jelentős kézbesítési időpont a bíróság hibájából nem állapítható meg, és a bíróság ennek ellenére hivatalból elutasítja a fellebbezést, akkor sérül-e a jogorvoslathoz való alapjog.

II.

- [9] Az alkotmányjogi panasz megalapozott.
- [10] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti. „A jogorvoslathoz való jog olyan alkotmányos alapjog, amely tárgyát tekintve a bírói, illetőleg a hatósági (más közigazgatási) döntésekre terjed ki, tartalmát tekintve pedig azt kívánja meg, hogy valamennyi, az érintett jogát vagy jogos érdekét (helyzetét) érdemben befolyásoló érdemi határozat felülvizsgálata érdekében legyen lehetőség más szervhez, vagy azonos szerv magasabb fórumához fordulni.” {3064/2014. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [15]} A jogorvoslat biztosításának követelménye az érdemi határozatokra vonatkozik. Annak vizsgálata során, hogy mely döntés minősül ilyennek, a döntés személyre gyakorolt hatása és a tárgya meghatározó, vagyis az, hogy a döntés lényegesen befolyásolta-e az érintett helyzetét, jogait. {18/2016. (X. 20.) AB határozat, Indokolás [16]} A jogorvoslathoz való jog törvényben meghatározottak szerint gyakorolható, ezért az egyes eljárásokban eltérő szabályozás lehetséges. Az Alaptörvény megköveteli, hogy a jogorvoslati jog nyújtotta jogvédelem hatékony legyen, vagyis ténylegesen érvényesüljön és képes legyen a döntés által okozott sérelem orvoslására. A jogorvoslat jogának hatékony érvényesülését számos tényező befolyásolhatja, így többek között a felülbírálati lehetőség terjedelme, a jogorvoslat elintézésére meghatározott határidő, vagy a sérelmezett határozat kézbesítésének szabályai és megismerhetőségének tényleges lehetősége. Minden jogorvoslat lényegi, immanens eleme továbbá a jogorvoslás lehetősége, vagyis a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát {3064/2014. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [15]}. A jogorvoslatot elbíráló szerv nem köteles a kérelemnek minden körülmények között helyt adni, az azonban feltétlenül szükséges, hogy az eljárási szabályok által meghatározott keretek között a jogorvoslati eljárást lefolytassák és a jogorvoslati kérelemben írtakat a jogszabályban foglaltak szerint érdemben megvizsgálják. A jogorvoslati út igénybevételének nem előfeltétele valamely jog – esetleg alapjog – tényleges sérelmének a bekövetkezése, elegendő, ha az érintett megítélése szerint jogát (jogos érdekét) sérti a támadott döntés.

- A jogorvoslathoz való jog mint alapjog sérelme tehát akként is megvalósulhat, hogy más (alap)jogi sérelem esetleg nem állapítható meg az ügyben {3064/2014. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [16]–[17]}.
- [11] A jelen ügyben az indítványozó az elsőfokú ítélettel, vagyis az ügyben született érdemi határozattal szemben nyújtott be fellebbezést, melyet a bíróság hivatalból elutasított. A bírósági ítéletekkel szemben igénybe vehető rendes perorvoslat a fellebbezés, melyet a jogalkotó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében meghatározott jogorvoslathoz való jog biztosítása érdekében szabályozott a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvényben (a továbbiakban: Pp.). A jogorvoslathoz való alapjog érvényesülése a fent bemutatott alkotmánybírói gyakorlat fényében nem azt kívánja meg, hogy az indítványozó fellebbezésében foglalt kérelemnek a másodfokú eljárás eredményeként feltétlenül helyt kell adni. E tekintetben lényegtelen, hogy a másik, hasonló tárgyú ügyben a másodfokú bíróság milyen ítéletet hozott. Az alapul szolgáló ügyben felmerült helyzet kapcsán a jogorvoslathoz való alapjogból fakadó azon követelmény kerül középpontba, hogy az eljárási szabályok által meghatározott keretek között a jogorvoslati eljárást lefolytassák, és a jogorvoslati kérelemben írtakat a jogszabályban foglaltak szerint érdemben megvizsgálják. Az indítványozó ugyanis az elsőfokú ítélet elleni fellebbezése érdemi elbírálásának lehetőségétől esett el, mikor a bíróságok elkésettnek minősítették a fellebbezését, és ezért azt hivatalból elutasították. Jogorvoslathoz való alapjogának sérelme tehát ebben az összefüggésben merül fel.
- [12] A jogorvoslathoz való alapjog érvényesülése tevékeny közreműködést követel az állam részéről. Egyrészt a jogalkotónak meg kell alkotnia azokat az eljárási szabályokat, melyek szerint ez az alapjog gyakorolható, másrészt pedig a jogalkalmazók kötelesek e szabályokat követve eljárni. A fél akkor tudja tehát gyakorolni a jogorvoslathoz való alapjogát, ha a bíróságok az alapjog érvényesítésére rendelt jogszabályi előírások szerint járnak el.
- [13] Az Alkotmánybíróság értelmezésében jogorvoslati jogukat a jogosultak is csak a törvényben meghatározott feltételek mellett gyakorolhatják. Ezen feltételek egyike a fellebbezési határidő, melynek előírása és megtartása nélkülözhetetlen a perek észszerű időn belül való elintézése szempontjából, de jelentősége van a jogbiztonság, az abból fakadó jogerő biztosítása, illetve a végrehajthatóság kapcsán is.
- [14] Ha a törvényben előírt határidőt a fellebbezésre jogosult önhibájából nem tartja meg, akkor ennek következményeit neki kell viselnie. A fél ilyen esetben ezért nem hivatkozhat alappal alapjogának sérelmére, ha fellebbezését elkésettség miatt hivatalból elutasítják.
- [15] A fellebbezési határidő ugyanakkor biztosítékot is jelent a fél számára. Egyrészt a rendelkezésére álló idő alatt megfontolhatja, él-e jogorvoslati jogával, s ha úgy dönt, igen, akkor a jogszabályi előírásoknak megfelelő fellebbezését elkészítheti. A határidő és az egyéb törvényi feltételek megtartása másrészt garancia arra, hogy a fél fellebbezési kérelme érdemben elbírálást nyer. Ha a bíróság a törvényi feltételeknek megfelelő fellebbezést mégsem bírálja el érdemben, ezzel a fellebbező felet valójában az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való alapjogától fosztja meg.
- [16] A Pp. 234. § (1) bekezdése értelmében a fellebbezés határideje a határozat közlésétől (219. §) számított tizenöt nap. A 219. § (1) bekezdés a) pontja szerint kézbesítés útján kell közölni az ítéletet a felekkel. Az indítványozónak tehát a kézbesítéstől számított tizenöt nap állt rendelkezésre arra, hogy fellebbezését az elsőfokú bíróságnál a Pp. előírásai szerint benyújtsa. Ez a határidő törvényi határidő, ezért csak akkor volna meghosszabbítható [Pp. 104. § (1) bekezdés] vagy lerövidíthető a bíróság által, ha erre a törvény kifejezett felhatalmazást adna. Mivel azonban ilyen törvényi felhatalmazás nincs, bírói döntéssel a fellebbezési határidő nem változtatható meg.
- [17] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszában nem kifogásolta, hogy a törvényben biztosított határidő elégtelen lett volna fellebbezése előterjesztésére. Indítványát azért terjesztette elő, mert véleménye szerint a bíróságok az alapjogát sértő módon alkalmazták a törvényi előírásokat: tévesen állapították meg a kézbesítés időpontját és így lerövidítették a fellebbezés benyújtására a Pp. alapján nyitva álló határidőt.
- [18] A fent kifejtettek fényében lényeges, hogy az elsőfokú ítéletet mikor kézbesítették a fellebbező félnek. A kézbesítés tényének és időpontjának igazolására (bizonyítására) szolgál a tértivevény (vétív), mely a postai kézbesítést követően bekerül a bírósági iratokba. Ez alapján ellenőrzik a bíróságok a fellebbezési határidő megtartását. A tértivevény akkor alkalmas a fellebbezési idő megtartásának igazolására, ha abból beazonosítható, hogy kinek, milyen iratot és mikor kézbesítettek.
- [19] A postai szolgáltatások nyújtásának és a hivatalos iratokkal kapcsolatos postai szolgáltatás részletes szabályairól, valamint a postai szolgáltatók általános szerződési feltételeiről és a postai szolgáltatásból kizárt vagy feltételeesen szállítható küldeményekről szóló 335/2012. (XII. 4.) Korm. rendelet 28. § (2) bekezdése szerint a hivatalos irat feladásához rendszeresített kötelezően alkalmazandó belföldi és nemzetközi tértivevény tartalmi és formai követelményeit az Egyetemes Postai Közszolgáltatási Szerződés (a továbbiakban: Szerződés) tartalmazza. E Szerződés 8. számú mellékletének 2. pontja sorolja fel, hogy mit kell feltüntetni a tértivevény előoldalán. Eszerint: „[a] nyomtatvány tartalmazza a következő adatok feljegyzésére szükséges részeket megfelelő elkülönítéssel: [...]

- b) az irat feladóját, számát, fajtáját, mellékleteit;” A Szerződés 8. számú mellékletének 4. a) pontja azt is előírja, hogy a bíróságnak ebben a részben pontosan fel kell tüntetnie a kézbesíteni szándékozott irat számát, fajtáját.
- [20] A jelen ügyben azonban a bíróság tévedése miatt két különböző ügyben ugyanolyan ügyszámot kapott az írásba foglalt elsőfokú ítélet, emiatt a tértivevényeken is ezt az egyetlen ügyszámot tüntették fel a két ügyben. A tértivevények B) része alapján ezért nem volt megállapítható, melyik tértivevénnyel kézbesítették az egyik, és melyikkel a másik ügyben született ítéletet. Márpedig a visszaérkező tértivevényeket alapvetően a feltüntetett ügyszám alapján csatolják az iratokhoz.
- [21] A Kúria a támadott végzésében ennek ellenére tényként kezelte, hogy a kézbesítés az ügyben hozott és írásba foglalt ítélethez csatolt tértivevénnyel történt az indítványozó jogi képviselője számára. Az ügyszámmal kapcsolatban azt rögzítette, hogy azt ugyan a tértivevényen pontatlanul tüntették fel, de ugyanez a pontatlanság volt megállapítható az eredeti ítéleten is. Ezt csak utóbb javították ki. Nem foglalkozott azzal, hogy ugyanannak a címzettnek ugyanezt az ügyszámot tartalmazó másik tértivevénnyel egy másik ügyben is kézbesítettek egy másik ítéletet, a két tértivevény pedig eltérő kézbesítési időpontokat igazolt. Így nem tért ki arra sem, hogy az ítélethez hozzácsatolt tértivevénnyel valóban megállapítható-e – az irodai hozzácsatoláson kívül –, hogy a konkrét körülményeket mérlegelve ez igazolja-e a perbeli ítélet indítványozó részére történt kézbesítésének az idejét, és esetleg nem a másik ügy irataiba becsatolt tértivevény. A Kúria mint másodfokú bíróság az indítványozónak az ezzel kapcsolatos érveire nem reagált.
- [22] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza: nem feladata annak kiderítése, valójában melyik ítéletet melyik tértivevénnyel és melyik napon kézbesítették az indítványozó jogi képviselőjének, és mikor indult a fellebbezési határidő a két ügyben. Az Alkotmánybíróságra tartozó kérdés azonban annak megítélése, hogy ha valamely hiba folytán, különösen, ha ez a hiba visszavezethető a bíróság tévedésére, nem állapítható meg egyértelműen a jogorvoslati határidő kezdete és ezáltal a vége sem, akkor ennek hátrányos következményei a félre háríthatóak-e, vagyis megfosztható-e a törvényben meghatározott feltételekkel gyakorolható jogorvoslati jogától.
- [23] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza: az alapjogi vonatkozásra figyelemmel a bíróságoknak különösen körültekintően kell vizsgálniuk azt, hogy a fellebbező fél a fellebbezési határidőt megtartotta-e. A fellebbezést csak akkor lehet hivatalból elutasítani, ha a fél alátámasztható módon határidőn túl terjesztette elő a fellebbezését. Bár a feltételek teljesítése a fél érdekkörében jelentkezik, az igazolására szolgáló bizonyítékok felett nem rendelkezik teljes körben, azokra nincs feltétlen ráhatása. Ezért, ha a fél a bíróság szabálytalan eljárása miatt kerül abba a helyzetbe, hogy a fellebbezési határidő megtartása vagy meg nem tartása megalapozottan nem dönthető el, ennek hátrányos jogkövetkezményeit nem lehet a fellebbező félre terhelni, vagyis alapos indok nélkül a jogorvoslati jogától nem fosztható meg.
- [24] A jelen ügyben a bíróság nem járt el kellő körültekintéssel akkor, amikor arról döntött, a fellebbező fél határidőn belül nyújtotta-e be fellebbezését. Nem vizsgálta meg, de nem is vette számításba az indítványozó azon érvelését, hogy egy másik ügyben ugyanakkor a jogi képviselőnek ugyanolyan szám alatt kézbesítettek egy másik ítéletet. Úgy hárította az eljáró bíróság az elkésztés jogkövetkezményeit az indítványozóra, hogy az ügyszámnak az ítéleten és a tértivevényen való elírásából fakadó beazonosítási nehézséget nem vette figyelembe, az ezzel kapcsolatos indítványozói érveléssel nem foglalkozott. Mindezzel pedig megsértette az indítványozó jogorvoslati jogát.
- [25] Következetes gyakorlata értelmében az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre arra, hogy a bíróság által megállapított tényállást megkérdőjelezze, tartózkodik annak vizsgálatától, hogy a bírósági döntések indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és az előadott érveket [lásd például: 3242/2016. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [22]]. Jelen ügyben a Kúria támadott végzésében tényként állapította meg, hogy az elsőfokú ítéletet az indítványozó jogi képviselője számára az iratokba becsatolt tértivevénnyel kézbesítették. Az Alkotmánybíróság ennek a ténymegállapításnak a helyességét az alkotmányjogi panaszban előadottak és a bírósági iratok alapján azért kérdőjelezte meg, mert az Alkotmánybíróság megítélése szerint a bíróság a fellebbezés elutasításáról a közvetlen alapjogi vonatkozás figyelembevételével határozott, és az indítványozó érvelésére nem válaszolt. Az eljárási típusú alapjogok érvényesítése kapcsán az Alkotmánybíróság nem tudná megfelelően teljesíteni alaptörvényvédő feladatait, ha csupán a jogszabályi rendelkezések alkotmánnyal összhangban álló értelmezési tartományát jelölhetné ki, de – az iratokból megállapíthatóan – nyilvánvalóan alapjogsértő eljárás alapján (és adott esetben a törvényi rendelkezésekkel egyértelműen ellentétes) bírósági határozatot nem semmisíthetné meg.
- [26] Mindezeket egybevetve sem törekszik az Alkotmánybíróság arra, hogy a bíróságok fellebbezési feltételek megtartásának vizsgálatára vonatkozó döntéseit törvényességi szempontból felülbírálja. A fellebbezésre vonatkozó

törvényi követelmények vizsgálata és az alapjog gyakorolhatóságának összefonódása miatt azokban az ügyekben tartja indokoltnak az alkotmányossági célú felülvizsgálatot, ahol a bírói döntés nem ad törvényen alapuló, logikus indokot a fellebbezés elutasítására.

- [27] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria Pkf.IV.42.863/2015/2. számú végzése alaptörvény-ellenes: sérti az indítványozókat az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való alapjogát. Ezért a bírói döntést az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján megsemmisítette.

III.

- [28] Az Abtv. 46. § (3) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság hatáskörei gyakorlása során folytatott eljárásában határozattal megállapíthatja azokat az Alaptörvény szabályozásából eredő és az Alaptörvény rendelkezéseit érvényre juttató alkotmányos követelményeket, amelyeknek a vizsgált, illetve a bírósági eljárásban alkalmazandó jogszabály alkalmazásának meg kell felelnie. „Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz alapján indult eljárásokban kiemelt feladatának tekinti, hogy a jogszabályoknak olyan értelmezését fogadja el, amely összhangban áll az Alaptörvényben biztosított jogok érvényesülésével. Ennek során – az Abtv. 46. § (3) bekezdésében előírtakra figyelemmel – az Alkotmánybíróság kötelessége, hogy a hatáskörei gyakorlása során megállapítsa azokat az Alaptörvény szabályozásából eredő és az Alaptörvény rendelkezéseit érvényre juttató alkotmányos követelményeket, amelyeket a jogszabályok értelmezése és alkalmazása során a jogalkalmazóknak feltétlenül szükséges érvényesíteniük” [2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [89]].
- [29] A Pp. 234. § (1) bekezdése szerint „[a] fellebbezés határideje a határozat közlésétől (219. §) számított tizenöt nap, váltóperekben három nap”. A 237. § szerint, ha a fellebbezés elkésett, az elsőfokú bíróság a fellebbezést hivatalból elutasítja. Ezeknek az egyértelmű jogszabályi rendelkezéseknek az alkalmazása viszonylag ritkán vet fel nehézségeket. Előfordulhat azonban akkor, ha – miként erre a jelen ügy is példát szolgáltat – a kézbesítés időpontja nem állapítható meg. Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság szükségesnek látta, hogy az Abtv. 46. § (3) bekezdésében biztosított jogkörével éljen. Ezért megállapította: az idézett szabályok alkalmazása során az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelmény, hogy amennyiben a határozat közlésének időpontja a bíróság hibájából nem állapítható meg, akkor az elkésettség jogkövetkezményeit nem lehet a félre hátrányosan alkalmazni.
- [30] Annak ellenére, hogy a közlés időpontját szokásosan a tértivevényen feltüntetett adatok alapján állapítják meg, a bíróság nincs elzárva attól, hogy ezt a tényt más bizonyítékok alapján határozza meg. Ha azonban ez nem vezet eredményre, és a közlés időpontja megalapozott módon nem határozható meg, akkor ez nem eshet a fellebbező fél terhére. Amennyiben bár a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján a határozat közlésének pontos ideje nem állapítható meg, de azok alátámasztják a közlés legutolsó lehetséges időpontját, a bíróság ezt a fellebbezési határidő számítása szempontjából figyelembe veheti, mert a bizonytalanság nem esik a fellebbező fél hátrányára.

IV.

- [31] Az Alkotmánybíróság a határozat Magyar Közlönyben történő közzétételét az Abtv. 44. § (1) bekezdés második mondata alapján rendelte el.

Budapest, 2017. július 11.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/815/2016.

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró különvéleménye

- [32] Egyetértek a rendelkező rész 1. pontjában foglalt döntéssel, ugyanakkor szükségtelennek tartom a rendelkező rész 2. pontjában foglalt alkotmányos követelmény megfogalmazását az alábbi indokok miatt.
- [33] Az Alkotmánybíróság azokban az ügyekben, amelyekben alkotmányos követelmény megállapításról rendelkezett, jellemzően arra mutatott rá, hogy „[h]a a jogszabályi rendelkezés alkotmányossága a szabályozásban rejlő jogalkalmazási bizonytalanságok miatt kérdéses, az Alkotmánybíróság kifejezetten is megállapíthatja az alkotmányos értelmezés tartományát, vagyis meghatározhatja azokat az alkotmányos követelményeket, amelyeknek a norma értelmezéseinek meg kell felelnie” {8/2015. (IV. 17.) AB határozat, Indokolás [71]}. Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően járt el a 9/2013. (III. 6.) AB határozat és a 20/2015. (VI. 16.) AB határozat meghozatala során is. Álláspontom szerint az adott esetben vizsgált jogszabályi rendelkezések esetén ilyen jogalkalmazási bizonytalanság nem tárható fel.
- [34] A Pp. 234. § (1) bekezdésének az adott ügyben vizsgált rendelkezése a törvény hatálybalépése óta változatlan tartalommal határozza meg a fellebbezés határidejét. E rendelkezés alkalmazásával összefüggésben az elmúlt évtizedekben következetes bírói gyakorlat alakult ki. Ebben a bírói gyakorlatban, úgy gondolom, hogy kifejezésre jutnak azok az alkotmányossági szempontok is, amelyeket az Alkotmánybíróság alkotmányos követelményként megfogalmazott.
- [35] A Legfelsőbb Bíróság ítélkezési gyakorlatában kialakult, és azóta is következetesen érvényesülő elv, hogy sem a jogorvoslatról szóló téves tájékoztatás (pl. BH 1977.27., BH 1994.210., BH 2007.51., BH 2012.96.), sem a bírósági határozat közlésének (kézbesítésének) szabályszerűsége körében felmerülő bizonytalanság (pl. BH 1981.194) nem értékelhető a fél terhére. A Legfelsőbb Bíróság a BH 1982.70. szám alatt közzétett – a Kúria jelenlegi gyakorlatában is irányadó – eseti döntésében kifejezetten hangsúlyozta, hogy „[a] fellebbezési határidő számítása szempontjából annak a napnak van jelentősége, amikor a bíróság határozatát a fél részére szabályszerűen kézbesítették”. A döntés indokolása szerint, ha a fél részére „az első fokú ítélet hatályos kézbesítése – a bíróság hibájából – nem történt meg, a fellebbezési határidő [...] valójában még meg sem kezdődött”.
- [36] A fentiek mellett fontosnak tartom kiemelni, hogy a Pp. 234. §-ához fűződő kommentár-irodalomban is hangsúlyosan jelenik meg annak a régi bírói gyakorlatnak a hivatkozása, amely szerint „[a] jogorvoslatra történt tájékoztatás hiányossága, a bíróságnak ügyviteli szabálytalansága és késedelme nem eshet a fél hátrányára, a fellebbezési határidőnek ez okból történt elmulasztását igazolási kérelem nélkül is igazoltnak kell tekinteni (LB P. törv. 11. 20835/1970., BH 1971/9. 6887; PJD V. 414.)”. [Kőrös András: XII. Fejezet – Fellebbezés In: Petrik Ferenc (szerk.): Polgári eljárásjog I–IV. HVG-ORAC, 2012.]
- [37] A fentiekből következően, úgy gondolom, hogy jelenleg is következetes a bírói gyakorlat abban a kérdésben, hogy a fellebbezési határidő számításánál kizárólag a szabályszerű kézbesítés időpontja vehető figyelembe. A bíróság ügyviteli szabálytalanságának a következménye pedig nem eshet a fél hátrányára, és a fellebbezési határidőnek ez okból történt elmulasztását igazolási kérelem nélkül is igazoltnak kell tekinteni. Amennyiben a kézbesítés szabályszerűségével kapcsolatban bármely bizonytalanság felmerül, azt a bíróságnak vizsgálnia kell. Kizárólag akkor

állapítható meg a fellebbezési határidő elmulasztása, ha a kézbesítés szabályszerűsége minden kétséget kizáró módon megállapítható.

- [38] A fentiekben kifejtettek alapján úgy gondolom, hogy az adott ügyben nem a Pp. 234. § (1) bekezdéséhez és 237. §-ához fűződő bírói gyakorlatra vezethető vissza a fél alapvető jogának a sérelme, ezért szükségtelennek tartom az alkotmányos követelmény megállapítását.

Budapest, 2017. július 11.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Az Alkotmánybíróság 19/2017. (VII. 18.) AB határozata a tizenkettedik életévet be nem töltött személy sérelmére elkövetett szexuális erőszak értelmezéséről szóló 2/2016. Büntető jogegységi határozat alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése jogegységi határozat alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában – *dr. Pokol Béla* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Czine Ágnes*, *dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó*, *dr. Salamon László*, *dr. Stumpf István*, *dr. Szabó Marcel* és *dr. Szalay Péter* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a tizenkettedik életévet be nem töltött személy sérelmére elkövetett szexuális erőszak értelmezéséről szóló 2/2016. Büntető jogegységi határozat alaptörvény-ellenes, ezért a jogegységi határozatot 2017. október hó 31. napjával megsemmisíti.

Az Alkotmánybíróság e határozatát a Magyar Közlönyben közzé kell tenni.

I n d o k o l á s

I.

- [1] A Szolnoki Törvényszék bírása (a továbbiakban: indítványozó I.), a 6.B.1226/2016/9. számú végzésével, a Fővárosi Törvényszék bírása (a továbbiakban: indítványozó II.) a 8.B.879/2016/16-II. számú végzésével az előtte folyamatban lévő büntető eljárást felfüggesztette és az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése és 37. § (2) bekezdése alapján kérte, hogy az Alkotmánybíróság a tizenkettedik életévet be nem töltött személy sérelmére elkövetett szexuális erőszak értelmezéséről szóló 2/2016. Büntető jogegységi határozat (a továbbiakban: BJE) alaptörvény-ellenességét állapítsa meg. Az indítványozók szerint a BJE ellentétes az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésével és 25. cikkének (3) bekezdésével, továbbá sérti a XXVIII. cikk (4) bekezdését is, ezért az Abtv. 45. § (4) bekezdésére és 45. §-ának (6) bekezdésére hivatkozva indítványozták a BJE ex tunc hatályú megsemmisítését, valamint a BJE alkalmazásával meghozott, jogerős határozattal lezárt büntetőeljárások felülvizsgálatát
- [2] 1. Az indítványozó I. előtt folyamatban lévő büntetőügy egyik tényállása alapján, a megyei főügyészség 1 rendbeli, a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 197. § (2) bekezdésében meghatározott és figyelemmel a (3) bekezdés b) pontjára, a (4) bekezdés a) pontja szerint minősülő tizenkettedik életévet be nem töltött, hozzátartozó sérelmére elkövetett szexuális erőszak büntette miatt emelt vádat. A vádirat által tartalmazott, az indítvány szempontjából releváns tényállás szerint a vádlott 2014. év folyamán, közelebbről meg nem határozható időpontban, szexuális célzattal közeledett sógornője (házastársának testvére), a tizenkettedik életévet be nem töltött sértett felé. A vádlott az egymás lakóhelyén való vendégeskedés, illetve az utcán való találkozások

során dicsérte a sértett testalkatát, nőiességét és a 2014. február és 2015. március közötti időszakban minimálisan három alkalommal átölelte a sértettet, a ruházaton keresztül megfogdosta a melleit, és alsóneműjébe nyúlva megkísérelte nemi szervét megsimogatni, ami azonban a sértett védekezése miatt elmaradt. Az indítvány szerint a megyei főügyészség vádirata megfelel a BJE rendelkező részében foglalt minősítésnek.

- [3] 2. Az indítványozó II. előtt folyamatban lévő ügyben a Fővárosi Főügyészség 3 rendbeli, a Btk. 197. § (1) bekezdés b) pontjába ütköző és a (3) bekezdés b) pontjára figyelemmel a (4) bekezdés a) pontja szerint minősülő tizenkettedik életévét be nem töltött, az elkövető felügyelete alatt álló személy sérelmére folytatólagosan elkövetett szexuális erőszak büntette, 2 rendbeli, a Btk. 196. § (1) bekezdésbe ütköző és a (3) bekezdés szerint minősülő tizennegyedik életévét be nem töltött személy sérelmére folytatólagosan elkövetett szexuális kényszerítés büntette, 2 rendbeli, a Btk. 196. § (1) bekezdésbe ütköző és a (2) bekezdés a) és b) pontja szerint minősülő tizennyolcadik életévét be nem töltött, az elkövető felügyelete alatt álló személy sérelmére folytatólagosan elkövetett szexuális kényszerítés büntette, a Btk. 204. § (1) bekezdés b) pontjába ütköző és a (2) bekezdés szerint minősülő tizennyolcadik életévét be nem töltött személyről az elkövető felügyelete alatt álló személy sérelmére pornográf felvétel készítésével elkövetett gyermekpornográfia büntette és a Btk. 204. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző, tizennyolcadik életévét be nem töltött személyekről pornográf felvétel megszerzésével elkövetett gyermekpornográfia büntette miatt emelt vádat. A bíróság a 8.B.879/2016/16-I számú végzésével megállapította, hogy a vád tárgyává tett cselekmények közül azon rész-cselekmények, amelyek a sértettek tizenkettedik életévének betöltése előtt történtek, a vádtól eltérően, a BJE-re figyelemmel a Btk. 197. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdésre, valamint a (3) bekezdés b) pontjára figyelemmel a (4) bekezdés a) pontja szerint minősülő szexuális erőszak büntetendők is minősülhetnek. Az indítványozó II. a 2017. február hó 10-én kelt indítvány-kiegészítésében akként pontosította indítványát, hogy az Abtv. 25. § (1) bekezdése alapján kéri a BJE alaptörvény-ellenességének megállapítását és az előtte folyamatban lévő egyedi ügyben történő alkalmazásának kizárását.
- [4] 3. Az indítványozók szerint a BJE abban a kérdésben foglalt el igenlő álláspontot, hogy a Btk. 197. § (3) bekezdés b) pontjában meghatározott minősítő körülmény alkalmazható-e a (2) bekezdésben meghatározott alapesetre és ezáltal minősíthető-e a cselekmény a (4) bekezdés a) pontja alapján. A BJE – állítják az indítványozók – a (2) bekezdés dogmatikai karakterét nem tisztázva, azt inkább minősített esetnek tekintve, de egyértelműen ezt sem kimondva, arra az eredményre jut, hogy öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel fenyegetett a tizenkét éven aluli sértett hozzátartozója akkor is, ha a szexuális cselekményt kényszerítés nélkül, a sértett beleegyezésével követi el, és akkor is, ha a cselekményt a sértett erőszak, vagy kvalifikált fenyegetés útján történő kényszerítésével valósítja meg. Az indítványozók szerint a Kúria minősítési bizonytalanságát már önmagában az is mutatja, hogy a BJE rendelkező része generálisan az (1) bekezdésbe ütközőnek minősíti a cselekményt, holott annak két fordulata [az a) és b) pont] egyébként fogalmilag kizárja egymást. Ezzel szemben az indítványozók – lényegét illetően azonos – érvelése szerint, a Btk. 197. § (2) bekezdése nyilvánvalóan önálló alapeseti tényállás, amely a kényszerítési elemet, vagy a gyermek állapotának felhasználását nem tartalmazza. Ez következik a (3) bekezdésből, amely a minősített eseteket sorolja fel és egyértelműen azt mondja ki, hogy az ott írt minősítő körülmények az (1) bekezdésben meghatározott alapesetekre alkalmazandók, a (2) bekezdésben meghatározott alapesetre nem. Indítványozói álláspont szerint ugyanezt az értelmezést támasztja alá a Btk. 197. § (4) bekezdés a) pontja is, amely az (1) bekezdés a) pontjában, vagy a (3) bekezdés b) vagy c) pontjában meghatározott esetekre vonatkozik és nincs benne visszautalás a (2) bekezdésben meghatározott alapesetre.
- [5] Az indítványozó II. hibásnak tartja a Kúriának a BJE-ben foglalt történeti értelmezését is, melynek során a Btk. 197. §-át az „elődbűncselekményekkel”, a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Btk.) 197. és 198. §-aival veti össze, azonban figyelmen kívül hagyja azt a tényt, hogy a régi Btk. 197. § (3) bekezdésében írt minősített eset kizárólag akkor volt alkalmazható, ha a tizenkét éven aluli gyermeket erőszakkal, vagy kvalifikált fenyegetéssel kényszerítették közöszülésre, vagy fajtalanságra. A történeti értelmezés ilyen módon a Kúria álláspontjával ellentétes következtetés levonására alkalmas – véli az indítványozó II. Az indítványozók szerint hibás – mind az érvelés premisszája, mind annak módszertana tekintetében – a BJE-nek az Európai Parlament és a Tanács 2011/93/EU irányelvében (a továbbiakban: Irányelv) foglaltakra való hivatkozása is. Az Irányelv 2. cikk b) pontja alapján a beleegyezési korhatár meghatározása tagállami hatáskör, a 3. cikk (5) bekezdése pedig differenciált szabályozást tartalmaz – egyebek mellett – arra figyelemmel, hogy a sértett betöltötte-e a beleegyezési korhatárt, illetve az elkövető alkalmaz-e kényszert. Ennek alapján a beleegyezési korhatárt el nem ért sértettek vonatkozásában „nem erőszakos fordulat” esetén legalább nyolc év, míg az erőszakkal való elkövetésnél legalább tíz év az Irányelvben meghatározott felső büntetési tétel. Ezt pedig a jogalkotó jelentősen túl is teljesítette, hiszen a Btk.-ban már a 197. § (2) bekezdés szerinti alapesetnél is tíz év

a büntetési tételkeret felső határa, erőszak alkalmazása esetében pedig a Btk. 197. § (4) bekezdés a) pontja alapján akár tizenöt év kiszabására is lehetőség van. Az indítványozók szerint, ugyan a BJE az Alaptörvény 28. cikkére hivatkozik, valójában nem az abból következő objektív teleologikus értelmezést alkalmazza, hanem a jogalkotó feltehető, vélelmezett szándékára hivatkozik, vagyis szubjektív teleologikus értelmezési módszerrel kívánja igazolni álláspontját. Indítványozói okfejtés alapján azonban a jogszabály céljára annak szövegéből kell levonni a következtetéseket, nem pedig a miniszteri indokolásból, amely miniszteri indokolás a minősítési rendszert illetően maga is zavaros, sőt téves, mert magát a védekezésre képtelen személy sérelmére történő elkövetést is minősített esetként nevesíti. Tévesnek tartja az indítványozó II. a BJE indokolásának rendszertani értelmezését is, amely a Btk. 197. §-ában szabályozott szexuális erőszak és a Btk. 196. §-ában szabályozott szexuális kényszerítés tényállásainak minősítési rendszerét veti össze. A Btk. 196. §-a ugyanis kizárólag kényszerítés alapú cselekményeket büntet, míg a BJE által megállapított értelmezési eredmény éppen a kényszerítés-mentes cselekmények súlyosabb minősítését eredményezi. Megjegyzi továbbá, hogy a jogalkotó valójában nem a szexuális kényszerítés, hanem a szexuális visszaélés (Btk. 198. §) tényállásából emelte ki a vizsgált tényállást és ebben az összefüggésben viszont a fokozott büntetőjogi védelem nem vitatható. Mindezek alapján az indítványozók álláspontja szerint, a BJE valójában nem értelmezte a normát, hanem az elkövető hátrányára a világos és egyértelmű normaszöveggel ellentétesen terjesztette ki a Btk. 197. § (3) bekezdés b) pontjának és (4) bekezdés a) pont második fordulataának az alkalmazási körét, azaz felelősséget súlyosító normát alkotott, holott nem merül fel olyan jogértelmezési kérdés, amelyet a szövegtől elrugaszkodva, teleologikus módszerrel kellene megoldani. Az indítványozó II. végül hivatkozott az Alkotmánybíróság egyes döntéseire, így a 42/2004. (XI. 9.) AB határozatban, a 11/2015. (V. 14.) AB határozatban és a 2/2016. (II. 8.) AB határozatban foglalt, a „bírói jogalkotás hatáiraival” kapcsolatos egyes megállapításokra, amely döntéseket is figyelembe véve a BJE nem jogértelmezést, hanem jogalkotást – ráadásul a felelősséget súlyosító – normaalkotást tartalmaz, ezért sérti az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikkének (4) bekezdését és a 25. cikk (3) bekezdését.

II.

- [6] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:
 „C) cikk (1) A magyar állam működése a hatalom megosztásának elvén alapszik.”
 „XXVIII. cikk (4) Senki nem nyilvánítható bűnösnek, és nem sújtható büntetéssel olyan cselekmény miatt, amely az elkövetés idején a magyar jog vagy – nemzetközi szerződés, illetve az Európai Unió jogi aktusa által meghatározott körben – más állam joga szerint nem volt bűncselekmény.”
 „25. cikk (3) A Kúria a (2) bekezdésben meghatározottak mellett biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét, a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz.”
- [7] 2. A Btk. szexuális erőszak büntetere vonatkozó rendelkezésének a BJE közzététele napján hatályos szövege:
 „197. § (1) Szexuális erőszakot követ el, és büntett miatt két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, aki
 a) a szexuális kényszerítést erőszakkal, illetve az élet vagy a testi épség elleni közvetlen fenyegetéssel követi el,
 b) más védekezésre vagy akaratnyilvánításra képtelen állapotát szexuális cselekményre használja fel.
 (2) Szexuális erőszakot követ el az is, és öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés büntetéssel büntetendő, aki tizenkettedik életévét be nem töltött személlyel szexuális cselekményt végez vagy végeztet.
 (3) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt
 a) tizennyolcadik életévét be nem töltött személy sérelmére követik el,
 b) az elkövető a hozzátartozója, vagy nevelése, felügyelete, gondozása, gyógykezelése, illetve egyéb módon a hatalma vagy befolyása alatt álló személy sérelmére követi el, vagy
 c) azonos alkalommal, egymás cselekményéről tudva, többen követik el.
 (4) Öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő,
 a) aki az (1) bekezdés a) pontjában vagy a (3) bekezdés b) vagy c) pontjában meghatározott bűncselekményt tizenkettedik életévét be nem töltött személy sérelmére követi el, vagy
 b) ha a (3) bekezdés a) pontjában meghatározott bűncselekmény a (3) bekezdés b) vagy c) pontja szerint is minősül.
 (5) Aki szexuális erőszak elkövetéséhez szükséges vagy azt könnyítő feltételeket biztosítja, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

[8] 3. A BJE rendelkező része:

„A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 197. § (1) bekezdésébe ütközik és a (2) bekezdésre figyelemmel a (4) bekezdés a) pontja szerint minősül a tizenkettedik életévét be nem töltött személy sérelmére elkövetett szexuális erőszak bűntette, ha a cselekmény sértettje az elkövető hozzátartozója, vagy nevelése, felügyelete, gondozása, gyógykezelése, illetve egyéb módon a hatalma vagy befolyása alatt áll, függetlenül attól, hogy azt kényszerítéssel valósította-e meg.”

III.

[9] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy a bírói indítványok megfelelnek-e az Abtv.-ben előírt feltételeknek. Az Abtv. 25. §-ának (1) bekezdése szerint a bíró – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – abban az esetben kezdeményezi az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b) pontja alapján az Alkotmánybíróságnál a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását, ha az előtte folyamatban lévő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította. Az indítványok jelen ügyben nem jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés, hanem jogegységi határozat alaptörvény-ellenességének megállapítására irányulnak. Az Abtv. 37. § (2) bekezdése alapján azonban az Alkotmánybíróság bírói kezdeményezés alapján folytatott egyedi normakontroll eljárásban felülvizsgálja az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésében meghatározott jogegységi határozatoknak az Alaptörvénnyel való összhangját, melynek során az indítványozókra, az eljárásra és a jogkövetkezményekre a jogszabályok felülvizsgálatára vonatkozó szabályokat kell alkalmazni. Az egyedi normakontroll eljárást kezdeményező bírói indítványnak az Abtv. 52. § (1) és (1b) bekezdése szerint határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást, megjelöli az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit és indokolása alkotmányjogilag is releváns. A határozottság további feltétele, hogy az indítvány jelölje meg a sérelmezett jogszabályt (jogegységi határozatot) és tartalmazzon kifejezett kérelmet az alaptörvény-ellenesség megállapítására, illetve alkalmazásának a kizárására.

[10] 2. A vizsgált bírói kezdeményezések tartalmazzák az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozók jogosultságára való hivatkozást, tartalmazzák az eljárás megindításának indokait, megjelölik a megsérteni vélt alaptörvényi rendelkezéseket és a vizsgálandó jogegységi határozatot, valamint indokolják azt, hogy a BJE miért ellentétes az Alaptörvény jelölt rendelkezéseivel. Az Abtv. 25. § (1) bekezdésében foglaltakra figyelemmel az Alkotmánybíróságnak vizsgálnia kellett a BJE alkalmazásának szükségességét is. Ennek kapcsán azt állapította meg, hogy – figyelemmel a sértetteknek az egyes szexuális bűncselekmények elkövetésekor még be nem töltött tizenkettedik életévére, a cselekmények jellegére és körülményeire, valamint a sértettek és az elkövetők közötti hozzátartozói, illetve felügyeleti viszonyra – az indítványozók olyan jogegységi határozat felülvizsgálata iránt terjesztettek elő indítványt, amelyet az előttük folyamatban lévő büntetőeljárásban alkalmazniuk kellene. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a bírói kezdeményezések az Abtv. 25. § (1) bekezdésben, valamint az 52. § (1) és (1b) bekezdéseiben előírt feltételeknek megfelelnek.

IV.

[11] Az indítványok megalapozottak.

[12] 1. Az indítványozók állítása szerint a BJE azért sérti az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikkének (4) bekezdését és 25. cikkének (3) bekezdését, mert a Kúria nem értelmezte a normát, hanem valójában felelősséget súlyosító normát alkotott.

[13] 2. A BJE indokolása I. részében több olyan büntetőeljárást ismertet, ahol a nem erőszakkal, vagy kvalifikált fenyegetéssel megvalósított, a Btk. 197. § (2) bekezdésébe ütköző cselekmény elkövetője a tizenkettedik életévét be nem töltött sértett hozzátartozója, illetve a sértett felügyeletével megbízott személy volt. A bemutatott eljárásokban az első-, és másodfokon eljáró bíróságok által hozott ítéletek – egyes esetekben az eljárás során hozott, de a vitatott jogkérdés szempontjából relevanciával bíró, hatáskört megállapító végzések – között az alapvető különbség abban

állt, hogy az adott cselekményt a Btk. 197. § (2) bekezdése szerint minősítették, vagy a Btk. 197. § (2) bekezdésébe ütköző, de a (3) bekezdés b) pontjára figyelemmel a (4) bekezdés a) pontja szerint. A BJE az indokolásában ezt követően áttekinti a régi Btk. erőszakos közöszülésre és szemérem elleni erőszakra vonatkozó szabályozását, a Btk. indokolását, majd összeveti a Btk. XIX. fejezetében („A nemi élet szabadsága és a nemi erkölcs elleni bűncselekmények”) szabályozott szexuális erőszak tényállását a szexuális kényszerítés tényállásával. A BJE a Btk.-hoz fűzött indokolás szövegének idézésével ismerteti az Irányelv 2. cikkének a) és b) pontját, a 3. cikke (5) bekezdésének I., II. és III. pontját, valamint megjelöli a 3. cikk (6) bekezdését, továbbá az Európa Tanácsnak a gyermekek szexuális kizsákmányolás és szexuális zaklatás elleni védelméről szóló Egyezménye (a továbbiakban: Lanzarote Egyezmény) 18. cikkének 1. bekezdés b) pontját.

- [14] 3. Az Alkotmánybíróság elsőként a Lanzarote Egyezménynek és az Irányelvnek a BJE által – a törvényhez fűzött indokoláson keresztül – hivatkozott rendelkezéseit tekintette át.
- [15] 3.1. A Lanzarote Egyezményt Magyarország 2010. november 29-én írta alá és bár kihirdetésére 2015. július 2-án a 2015. évi XCII. törvénnyel került sor, megállapítható, hogy az Egyezmény rendelkezéseit a törvényhozó a Btk. megalkotásakor figyelembe vette. A T/6958 irományszámon 2012. április 27-én benyújtott törvényjavaslatához fűzött indokolás tanúsága szerint ugyanis kifejezetten a Lanzarote Egyezmény volt az egyik olyan nemzetközi dokumentum, amely a – korábbi meghatározás szerinti – „nemi erkölcs elleni bűncselekményekkel” kapcsolatos változtatásokat szükségessé tette. A Lanzarote Egyezménynek a Btk. (és ezen keresztül a BJE) indokolásában hivatkozott 18. cikke 1. bekezdésének b) pontja a következőket tartalmazza:
 „Mindegyik Fél megteszi a szükséges jogalkotási vagy más intézkedéseket az alábbi szándékos magatartás büntethetősége céljából: [...] b) szexuális cselekmény folytatása gyermekkel
 – kényszer, erőszak vagy fenyegetés alkalmazásával; vagy
 – elismert bizalmi helyzettel, tekintéllyel vagy a gyermek befolyásolásával történő visszaéléssel, ideértve a családon belüli eseteket is; vagy
 – a gyermek különösen veszélyeztetett helyzetével történő visszaéléssel, nevezetesen a testi vagy szellemi fogyatékosága vagy függőségi helyzete miatt.”
- [16] A Lanzarote Egyezmény 3. cikkének a) pontja alapján „gyermek” alatt a tizennyolcadik éven aluli személy értendő, míg a 18. cikk 2. bekezdése a felekre bízva azon életkor meghatározását, amely alatt tilos egy gyermekkel szexuális cselekményt folytatni. Az Alkotmánybíróság a Btk. 196–198. §-aiban foglalt egyes törvényi tényállásokat megvizsgálva – a sértetti (és az elkövetői) életkori határokat, valamint az egyéb körülmények szerinti minősítési rendszert figyelembe véve –, azt állapította meg, hogy a szexuális kényszerítésre, a szexuális erőszakra és a szexuális visszaélésre vonatkozó törvényi szabályozás tekintettel volt a Lanzarote Egyezmény idézett rendelkezése által előírt követelményekre. A Btk. fenti szabályai a tizennyolcadik (meghatározott esetekben a tizenkettedik, illetve a tizennegyedik) életévét be nem töltött passzív alanyok tekintetében – az elkövetői életkort is figyelembe véve – koherensen szabályozza és rendeli büntetni a gyermekek sérelmére elkövetett szexuális cselekményeket.
- [17] 3.2. Az Irányelvnek a jogalkotó – és így a BJE által is – idézett szövege a következő:
 „3. cikk Szexuális bántalmazással kapcsolatos bűncselekmények
 [...]
 (5) A gyermekkel folytatott szexuális tevékenység, amennyiben:
 i. a gyermekkel kapcsolatban fennálló, elismert bizalmi vagy hatalmi helyzettel vagy befolyással élnek vissza, szabadságvesztéssel büntetendő, melynek felső határa legalább nyolc év, ha a gyermek a beleegyezési korhatárt nem érte el, és legalább három év, ha a gyermek a beleegyezési korhatárt már betöltötte; vagy
 ii. a gyermek különösen kiszolgáltatott helyzetével, különösen szellemi vagy testi fogyatékoságával, vagy eltartotti helyzetével élnek vissza, szabadságvesztéssel büntetendő, melynek felső határa legalább nyolc év, ha a gyermek a beleegyezési korhatárt nem érte el, és legalább három év, ha a gyermek a beleegyezési korhatárt már betöltötte; vagy
 iii. kényszert, erőszakot vagy fenyegetést alkalmaznak, szabadságvesztéssel büntetendő, melynek felső határa legalább tíz év, ha a gyermek a beleegyezési korhatárt nem érte el, és legalább öt év, ha a gyermek a beleegyezési korhatárt már betöltötte.
 (6) A gyermeknek valamely harmadik féllel folytatott szexuális tevékenységre kényszer, erőszak vagy fenyegetés alkalmazásával történő készítése szabadságvesztéssel büntetendő, melynek felső határa legalább tíz év, ha a gyermek a beleegyezési korhatárt nem érte el, és legalább öt év, ha a gyermek a beleegyezési korhatárt már betöltötte.”

- [18] Mivel a BJE rendelkező része a tizenkettedik életévét be nem töltött sértett sérelmére elkövetett cselekményekre vonatkozó szabályozást tartalmaz, ezért az Alkotmánybíróság az Irányelv felhívott rendelkezéseit erre tekintettel vizsgálta. Ennek során azt állapította meg, hogy a Btk. 197. §-ában szabályozott szexuális erőszak bűncselekmény alap- és minősített eseteihez rendelt büntetési tétel felső határa – tizenkettedik életévét be nem töltött sértett esetén – tíz, illetve tizenöt év, ezért a Btk. szabályozása figyelembe vette az Irányelv felhívott rendelkezéseiben a [2. cikk b) pontja alapján a nemzeti jogban meghatározandó] beleegyezési korhatárt be nem töltött személyek sérelmére elkövetett bűncselekményekhez rendelt minimum előírásokat. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor megállapítja azt is, hogy az Irányelv 27. cikk (1) bekezdése alapján a tagállamoknak volt arra vonatkozó kötelezettsége, hogy megalkossák és hatályba léptessék azon jogszabályokat, amelyek révén az Irányelvben foglaltaknak a tagállami szabályozás – legkésőbb 2013. december 18-ig – megfelel. Az Irányelv az ítélkezésre és így a jogalkalmazás egységességének biztosítására nézve közvetlen hatállyal nem bír. Végül az Alkotmánybíróság rögzíti azt is, hogy bár a BJE indokolása áttételesen többször is felhívta a Lanzarote Egyezmény és az Irányelv ismertetett szövegrészeit, azokból azonban a Btk. érintett rendelkezéseire – illetve azok megfelelőségére – nézve következtetést nem vont le. Ezt figyelembe véve, a Lanzarote Egyezményt illetően ennek okán, míg az Irányelvet illetően hatáskör hiányában az Alkotmánybíróság nem folytatott le a Btk. érintett normaszövegének vizsgálatára vonatkozó eljárást. Megjegyzendő, hogy az indítványozók e vizsgálatra irányuló kérelmet nem is terjesztettek elő.
- [19] 4. A BJE a történeti értelmezés keretében hivatkozik a régi Btk. rendelkezéseire, a következők szerint: „a 197. § (3) bekezdésében – a (2) bekezdés b) pontjára figyelemmel – öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel rendelte büntetni az erőszakos közösülés elkövetőjét, ha a tizenkettedik életévét be nem töltött sértett az elkövető nevelése, felügyelete, gondozása vagy gyógykezelése alatt áll, illetve az elkövető az erőszakos közösülést a sértettel kapcsolatban fennálló egyéb hatalmi vagy befolyási viszonyával visszaélve követte el. Ugyanez volt a büntetési tétele a szemérem elleni erőszak büntetése a 198. § (2) bekezdés b) pontjára figyelemmel annak (3) bekezdése szerint, ha a tizenkettedik életévét be nem töltött sértett a fajtalanságot elkövető nevelése, felügyelete, gondozása vagy gyógykezelése alatt állt, illetve az elkövető a fajtalanságot a sértettel kapcsolatban fennálló egyéb hatalmi vagy befolyási viszonyával visszaélve követte el. A Btk. ezt a korábban két külön tényállásban szabályozott bűncselekményt – az erőszakos közösülést, illetve a szemérem elleni erőszakot – összevonva, egy tényállásban rendeli büntetni, a bűncselekményt szexuális erőszaknak nevezve.”
- [20] Az Alkotmánybíróság az „elődbűncselekményekre” való hivatkozás kapcsán indokoltan tartja felhívni a figyelmet arra, hogy a Btk. teljes egészében újraszabályozta a régi Btk. (cím) megnevezése szerinti „nemi erkölcs elleni bűncselekmények” körét. A Btk. fejezetcímének megváltozása egyértelműsíti azt a jogalkotói szemléletváltozást („A nemi élet szabadsága és a nemi erkölcs elleni bűncselekmények”), amely a szabályozás további elemeiben is megmutatkozik. Változott – egyebek mellett – a bűncselekmények megnevezése, változtak az egyes tényállások, a minősített esetek szabályozása, és – ami a BJE által vizsgált passzív alanyi kört illető jogkérdés szempontjából a legnagyobb jelentőséggel bír – megszűnt a tizenkettedik életévét be nem töltött személy védekezésre képtelenségére vonatkozó, a régi Btk. 210. §-ában (azt megelőzően a Büntető Törvénykönyvről szóló 1961. évi V. törvény 290. §-ában) meghatározott törvényi vélelem. Az említett változások miatt alappal kérdőjelezhető meg a régi Btk. és a Btk. szabályai összevetésének – a büntetés mértékére vonatkozó jogalkotói szándék meghatározását célzó – indokoltsága. Kizárólag a büntetési tételek mértékének oldaláról vizsgálva azonban az állapítható meg, hogy a Btk. szabályozása – tizenkét év alatti sértett esetén megszüntetve az alapesetnél alkalmazandó két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztést, valamint az ugyancsak tizenkét év alatti sértett esetén egyes minősített eseteknél az öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztést – összességében szigorúbb a megelőző szabályozásnál. A BJE által hivatkozott, a régi Btk. 197. § (3) bekezdése szerinti minősített eset – és e tekintetben az Alkotmánybíróság osztja az indítványozó II. álláspontját – csak a kényszerrel, illetve kvalifikált fenyegetéssel való elkövetés esetén volt alkalmazható, ezért az összehasonlítás a BJE rendelkező részében foglalt megállapítás alátámasztására még az esetben sem volna alkalmas, ha egyébként a szabályozás nem változott volna meg alapjaiban.
- [21] 5. A BJE a rendszertani értelmezés keretében ismerteti a Btk. 196. §-ában szabályozott szexuális kényszerítés alap- és minősített eseteit, valamint a 197. §-ban szabályozott szexuális erőszak minősítési rendszerét, melynek alapján a következő megállapítást teszi: „[í]gy akkor, ha a jogalkotó csupán az erőszakkal vagy kvalifikált fenyegetéssel végrehajtott szexuális erőszak miatt kívánta volna súlyosabban büntetni a tizenkettedik életévét be nem töltött személy sérelmére a minősített esetekben meghatározott módon elkövetett bűncselekményt a 197. § (2) bekezdésben meghatározottnál, elegendő lett volna a tizenkettedik életévét be nem töltött személlyel kényszerítés nélkül végzett vagy végeztetett szexuális cselekményt az előzőekben kifejtetteknek megfelelően a 196. §-ban szabályozottnak tekinteni, és ekkor – miután a tizennyolcadik életévét be nem töltött személyek

körébe ők is beletartoznak – a sérelmükre erőszakkal vagy kvalifikált fenyegetéssel elkövetett szexuális kényszerítést nem kellett volna külön kiemelni a 197. § (4) bekezdés a) pontjában. Azzal, hogy a tizenkettedik életévét be nem töltött személlyel végzett vagy végeztetett szexuális cselekményt önmagában – azaz kényszerítés nélkül is – szexuális erőszaknak tekinti a törvény, nem lehetett a jogalkotó célja az, hogy ugyanolyan – és ne magasabb fokú – büntetőjogi védelemben részesítse az ilyen korú személyt, mint a tizenkét és tizennyolc év közöttit.”

- [22] Az Alkotmánybíróság a BJE rendszertani értelmezését illetően rámutat a következőkre: a jogalkotó úgy döntött, hogy a tizenkettedik életévüket be nem töltött személyek sérelmére elkövetett szexuális cselekményeket a Btk. 197. §-a szerinti szexuális erőszak törvényi tényállásának keretei között szabályozza. A Btk. 197. § (2) bekezdése a kényszer alkalmazása nélkül végzett, vagy végeztetett szexuális cselekményeket is szexuális erőszaknak tekinti [a Btk. 459. § (1) bekezdés 27. pontja szerint: „szexuális cselekmény: a közönség és minden súlyosan szeméremszérvő cselekmény, amely a nemi vágy felkeltésére, fenntartására vagy kielégítésére alkalmas, vagy arra irányul;”]. Amennyiben az elkövető erőszakot, vagy kvalifikált fenyegetést alkalmaz, úgy – ha a sértett a tizenkettedik életévét be nem töltötte –, a bűncselekménynek a 197. § (4) bekezdés a) pontja szerinti minősített esete valósul meg. Ez a jogalkotói döntés egyben azt is jelenti, hogy a tizenkettedik életévüket be nem töltött passzív alanyok sérelmére elkövetett cselekmény esetén a Btk. kizárja mind a 196. § szerinti szexuális kényszerítést, mind a 198. §-ban szabályozott szexuális visszaélés bűncselekményének megállapíthatóságát, így a BJE által e tekintetben végzett összevetésből a 197. § szerinti normatartalomra – annak belső szerkezetére – vonatkozó következtetés nem vonható le.
- [23] 6. A BJE a Btk. 197. § (1) és (2) bekezdésének értelmezése során a következőket állapítja meg: „[a]z a jogalkotó a (2) bekezdésben nem egy önálló tényállásnak tekintendő, az (1) bekezdésben foglaltaktól eltérő magatartást határoz meg, hanem az (1) bekezdésben meghatározott szexuális erőszakot kiterjeszti arra az esetre is, amikor a tizenkettedik életévét be nem töltött sértett sérelmére valósul meg a szexuális cselekmény, függetlenül attól, hogy arra az elkövető kényszerítette-e a sértettet, azonban annál súlyosabb büntetési tétellel fenyegetve.”
- [24] Az Alkotmánybíróság álláspontja – az idézett megállapítással szemben – a következő: a szexuális erőszak büntette megvalósulhat a Btk. 197. § (1) bekezdés a) pontja szerint erőszakkal, illetve kvalifikált fenyegetéssel, vagy b) más védekezésre vagy akaratnyilvánításra képtelen állapotának felhasználásával, továbbá a (2) bekezdésben foglaltak alapján – kizárólag a tizenkettedik életévét be nem töltött személy esetén – már önmagában a szexuális cselekmény végzésével (végeztetésével). A szexuális erőszak minősített eseteit megállapító (3) és (4) bekezdés – részben közvetlen hivatkozással, részben utaló szabállyal – csak az (1) bekezdésben meghatározott fordulatokra hivatkozik, így a (2) bekezdés szerinti tettesi alapcselekménynek a kontextuális értelmezés szabályainak megtartása mellett – a törvény szövegéből következően nincs minősített esete. Annak megállapítása pedig, hogy a konkrét esetben megvalósult-e az erőszak, illetve a kvalifikált fenyegetés, mindenkor az ügyben eljáró bíróság mérlegelését igényli.
- [25] 7. Az Alkotmánybíróság a fentiek szerint a 3. pontban foglaltakon túlmenően megvizsgálta a BJE indokolásának a történeti, rendszertani, szerkezeti és kontextuális jogértelmezését is. Ennek során – kizárólag az alkotmányossági vizsgálat szempontjait szem előtt tartva –, arra a megállapításra jutott, hogy a BJE által hivatkozott jogalkotói célt az indokolásban felhívott egyik értelmezési mód sem támasztotta alá. Márpedig abban az esetben, ha a teleologikus értelmezést az adott jogág normáinak értelmezése során elfogadott egyetlen más interpretációs módszerrel sem lehet igazolni, úgy a jogegység biztosítására irányuló jogalkalmazói döntés szinte szükségképpen átveszi a jogalkotó jogkörét.
- [26] 8. Az Alkotmánybíróság a hatalommegosztás elvének és a bírói hatalmi ág önálló jogszabály-értelmező tevékenységének összefüggésével számos korábbi határozatában foglalkozott. Ennek során, megerősítve korábbi gyakorlatát – egyebek mellett – rámutatott arra, hogy „[a] jogalkalmazás egységességének biztosítása érdekében többféle alkotmányos megoldás lehetséges az igazságszolgáltatás rendszerén belül. Önmagában azzal a ténnyel nem sérül a jogalkotói hatalom, benne a törvényhozói hatalmi ág alkotmányos jogköre, hogy a bírói hatalom a jogszabályoknak egységesen alkalmazandó tartalmat ad. A »bírói jogalkotás«, amíg az kizárólag a jogszabályok értelmezésén alapul (amíg a bírói-ítélkezési hatalom nem veszi át alapvetően és közvetlenül a jogalkotás funkcióját), nem kerül ellentétbe a hatalommegosztás elvével” {2/2016. (II. 8.) AB határozat, Indokolás [40]}. A Kúriát az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése hatalmazza fel – és kötelezi egyben – a bírósági jogalkalmazás egységességének biztosítására és a bíróságokra nézve kötelező jogegységi határozat meghozatalára. A jogegységi határozatra irányadó eljárást – az elvi bírósági határozat és az elvi bírósági döntés intézményére, valamint a bírósági joggyakorlat-elemző csoport működésére vonatkozó szabályok mellett –, a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 25–44. §-ai állapítják meg. Az Alaptörvény és a Bszi. felhívott

rendelkezéseiből az is következik, hogy az arra jogosult indítványa alapján eljárva a Kúria alkotmányos jogköre annak eldöntése, hogy a Bszi. 32. § (1) bekezdés a) vagy b) pontjában foglaltak alapján helye van-e jogegységi eljárásnak, ahogyan értelemszerűen a Kúria el nem vonható hatáskörébe tartozik az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása érdekében szükséges elvi kérdés mikénti eldöntése.

- [27] A jogegységi határozat – a bíróságokra nézve általánosan kötelező erejéből fakadó normatív jellege ellenére is – bírói döntés. A bírói döntés előtt azonban – ahogyan forrásából, a bírói hatalomból eredően következik – korlát áll. Ez pedig nem más, mint az, a – történeti alkotmányunk vívmányának is tekinthető – töretlen jogértelmezési axióma, amely a bírói döntést a törvény alá rendeli, és amely felfogás a több mint 1000 éves alkotmánytörténetünkben – a diktatúrák időszakait leszámítva – töretlenül érvényesült. Erre utal például a bírói hatalom gyakorlásáról szóló 1869. évi IV. törvénycikk is, amely szerint a törvények érvényét a bíró nem vonhatja kétségbe.
- [28] A 19. § szerint: „[a] bíró a törvények, a törvény alapján keletkezett s kihirdetett rendeletek s a törvényerejű szokás szerint tartozik eljárni és ítélni. A rendesen kihirdetett törvények érvényét kétségbe nem veheti, de a rendeletek törvényessége felett egyes jogesetekben a bíró ítél.” Az egyetlen korlát tehát: a törvényeknek való alávetettség. Ez a korlát pedig – elsősorban az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdéséből is következően – nemcsak alkotmányos múltunkban, hanem a jelenben sem léphető át. A jogszabály-értelmezés természetszerűen visel magán olyan jegyeket, melyeken keresztül e tevékenység – különösen a Kúria esetében – a jogalkotás határán járhat, de ez a jogszabályoknak való alárendeltségen nem változtat.
- [29] A jogértelmezésre – akár az adott jogvitához kötődően, akár, mint jelen esetben a tartós jogalkalmazási gyakorlat egységének biztosítására irányulóan – csak a jogi szabályozás keretei között kerülhet sor. A bírói hatalom tehát alapvetően és közvetlenül nem veheti át a jogalkotás funkcióját egyik – a hatalommegosztás rendjében erre feljogosított – szervtől sem. A BJE indokolásában foglaltak szerint a jogegységi indítvány arra irányult, hogy „a jogegységi tanács minősítse a Btk. 197. § (4) bekezdés a) pontja szerint annak a cselekményét, aki a hozzátartozója, vagy nevelése, felügyelete, gondozása, gyógykezelése, illetve egyéb módon a hatalma vagy befolyása alatt álló, tizenkettedik életévét be nem töltött személlyel szexuális cselekményt végez vagy végeztet.”
- [30] A Btk. rendszerében a törvényhozó az általános részben állapítja meg az egyes büntetési nemekre vonatkozó szabályokat, míg a törvény különös részében az egyes különös részi törvényi tényállásokhoz kapcsolódóan a bűncselekmények súlya szerint, az adott tényálláshoz tapadó speciális szabadságvesztési minimumot és maximumot. Jelen esetben a BJE átvette a törvényhozó hatalom jogkörét akkor, amikor a Btk. 197. § (2) bekezdésében szabályozott, kényszerítés nélkül elkövetett cselekményt is a kényszerítés, azaz a Btk. 197. § (1) bekezdés [a] pontjának] hatálya alá vonta annak érdekében, hogy egy meghatározott minősítő körülmény (a hozzátartozója, vagy nevelése, felügyelete, gondozása, gyógykezelése, illetve egyéb módon a hatalma vagy befolyása alatt álló sértett sérelmére történő elkövetés) fennállása esetén a cselekményt a bíróságok minősített esetként értékeljék.
- [31] 9. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a Btk. 197. §-ának szövegezése a normavilágosság kérdését nem veti fel, mert a norma tartalma megállapítható. A Kúria pedig az eltérő bírói döntések közül nem választhat szabad (diszkréciós) mérlegelés alapján. A jogegységi határozatát – az Alaptörvény 28. cikkének megfelelően – a vizsgált törvényi rendelkezésnek az Alaptörvénnyel összhangban álló értelmezésére kell alapítania. Ugyanakkor a Btk. 197. §-ában foglalt, a 12 év alatti sértettekkel szembeni szabályozás – jogalkotói döntéstől függő – esetleges jövőbeni módosítása során megfontolhatóak a jogalkalmazói szempontok is. Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a Btk. 197. § (2) bekezdése szerinti alapeseti törvényi tényállás szabályozása nemcsak a BJE-ben – egyébként a minősítési rendszert figyelembe véve érthető okokból – szabályozni kívánt esetkörben eredményez aránytalanságot, hanem más esetekben, így például a (3) bekezdés c) pontja szerinti úgynevezett „többes” elkövetés esetén is.
- [32] Az a jogalkotói megoldás, amely nem engedett minősítő körülményt kapcsolni az egyébként számos lehetséges elkövetési magatartást (és ezzel együtt más, lehetséges, büntetőjogi relevanciával bíró körülményt) magában foglaló (2) bekezdés szerinti alapesethez, nyilvánvalóan megkérdőjelezhetővé teszi a gradációt és szűkíti a jogalkalmazói mérlegelés lehetőségét. A BJE alkotmánybírósági megsemmisítésére is figyelemmel, a Btk. szóbanforgó rendelkezésének jogpolitikai döntést követő felülvizsgálata során, az Országgyűlésnek nyílik lehetősége arra, hogy a gyermekek sérelmére elkövetett szexuális cselekményt önállóan kiemelje a jelenlegi keretek közül és külön törvényi tényállásban szabályozza. Ez esetben az alap- és minősített esetek büntetési tételkereteit a törvényhozó az ítélkezési szempontokat is figyelembe véve, a jelenleginél arányosabban határozhatja meg. Mindez értelemszerűen nem zárja ki azt sem, hogy a jogalkotó – figyelembe véve a BJE 2017. október 31-ével történt megsemmisítését is – a Btk. módosítása során a BJE által választott megoldásból induljon ki.

V.

- [33] Az Alkotmánybíróság fentiek szerint megállapította, hogy a BJE meghozatalakor a Kúria túllépte a jogegység biztosítására vonatkozó alaptörvényi felhatalmazás kereteit, ami az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésének sérelmét eredményezte. Mivel az Alkotmánybíróság a BJE alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdése alapján megállapította, az indítványok által állított, az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésével és a 25. cikkének (3) bekezdésével összefüggő vizsgálatot mellőzte. Az Abtv. 37. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság utólagos normakontroll eljárásban, bírói kezdeményezés alapján folytatott egyedi normakontroll eljárásban, alkotmányjogi panasz alapján, vagy nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálata során felülvizsgálja a közjogi szervezetszabályozó eszközöknek, valamint az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésében meghatározott jogegységi határozatoknak az Alaptörvénnyel, illetve nemzetközi szerződéssel való összhangját. Az indítványozókra, az eljárásra és a jogkövetkezményekre a jogszabályok felülvizsgálatára vonatkozó szabályokat kell alkalmazni. Az Alkotmánybíróság által megsemmisített jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés főszabály szerint az Abtv. 45. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság megsemmisítéséről szóló határozatának a hivatalos lapban való közzétételét követő napon hatályát veszti, és e naptól nem alkalmazható, a kihirdetett, de hatályba nem lépett jogszabály pedig nem lép hatályba. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor a főszabálytól eltérően is meghatározhatja az Alaptörvénnyel ellentétes jogszabály hatályon kívül helyezését, illetve a megsemmisített jogszabály általános vagy egyedi ügyekben történő alkalmazhatatlanságát, ha ezt az Alaptörvény védelme, a jogbiztonság vagy az eljárást kezdeményező különösen fontos érdeke indokolja [Abtv. 45. § (4) bekezdés]. Az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésében foglaltak szerint a Kúria biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét, a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz. Az Alkotmánybíróság e hatáskör – és ezáltal az Alaptörvény – védelme érdekében a BJE pro futuro megsemmisítéséről döntött. Ily módon a döntés kellő időt biztosít a Kúria számára ahhoz, hogy az alaptörvény-ellenesség konzekvenciáit levonva megtegye a szükséges intézkedéseket az egységes joggyakorlás érdekében.

VI.

- [34] Az alaptörvény-ellenesség megállapítására tekintettel az Abtv. 44. § (1) bekezdés első mondata alapján e határozatot a Magyar Közlönyben közzé kell tenni.

Budapest, 2017. július 11.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/232/2017.

Dr. Pokol Béla alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [35] Támogatom a határozatot, de az indokolását eltérően látom megadhatónak. A többségi indokolás az Alaptörvény C) cikkének (1) bekezdésében foglalt hatalommegosztás elvének sérelmére alapítja a támadott jogegységi határozat megsemmisítését, és én ezt nem tudom elfogadni. Ezzel ugyanis azt mondja ki az indokolás, hogy a Kúria nem hozhat létre jogi normát, mert ezt csak a jogalkotó teheti, és ha ezt teszi, akkor a hatalom megosztásának az elvét sérti meg. Ezzel szemben a realitásban a modern jogrendszerek nem is létezhetnének a szükségszerűen nyitott törvényi normák miatt az ezeket folyamatosan konkretizáló legfelsőbb bírósági normaalkotás nélkül. Ez különböző terjedelmű normatömeget jelent az egyes jogágakban, de a polgári jogban ez addig is elment a közelmúltban Magyarországon – az itteni jogi normák kivételesen széles jellegű rendelkezései miatt (pl. generálklauzulák és más nyitott jogelvek absztrakt normatívái révén) –, hogy egy külön törvény is született egy előző polgári jogi törvényi rendelkezést konkretizáló jogegységi határozat rendelkezéseinek végrehajtására (!), és ezt probléma nélkülinek találta az Alkotmánybíróság a 34/2014 (XI. 14.) számú határozatában. A büntetőjogban azonban a Kúria értelmezési szabadsága a jogi normák alkotása terén szűkebb, mint a legtöbb jogágban. Itt ugyanis a nullum crimen sine lege elve szigorúan a törvényhozónak tartja fenn a büntető tényállások megfogalmazását, és ha ezen akár egy kis tágítást is végrehajt a Kúria jogértelmezés címén, akkor az ezen elv sérelmét jelenti. Mivel pedig ezt az elvet az Alaptörvény XXVIII. cikkének (4) bekezdése az alaptörvényi büntetőjogi garanciák szintjén is rögzítette, ezért az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény védelme közben minden ilyen Kúria által alkotott jogi normát meg kell semmisítenie.
- [36] Nagy nyomatékkaal kell tehát kiemelni, hogy a Kúria jogértelmezési határait tekintve a hatalommegosztás elve és a sokkal szűkebb értelmezési kereteket megvonó nullum crimen elv a büntetőjogban nem „csereszabatos”. Ha az előbbire alapozva mondunk valamit a Kúria jogértelmezését illetően, akkor azt a teljes jogrendszer tekintetében mondjuk ki – még ha ez nem is kerül tudatosításra esetleg, mint ahogy most is történt –, ám ha a nullum crimen elv alapján, akkor az evidensen csak a büntetőjogon belül releváns. A Kúria a most támadott értelmezésével ezt sértette meg, és nem általában a hatalommegosztás elvét azzal, hogy normát alkotott. Azt továbbra is megteheti majd a törvényi rendelkezések szélesen meghúzott normatívái közötti keretben, csak éppen a büntetőjogban a nullum crimen elv által leszűkített normaalkotási korlátait tiszteletben kell ennél tartania. Ezért tartom tévesnek a többségi indokolásnak a hatalommegosztás sérelmére alapozását, és a megsemmisítést csak a nullum crimen sine lege elv alapján látom megindokolhatónak.

Budapest, 2017. július 11.

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró különvéleménye

- [37] Nem értek egyet maradéktalanul a határozat rendelkező részével és annak indokolásával sem. Álláspontom szerint a BJE megsemmisítése nem jelent megoldást a fennálló, alaptörvény-ellenes helyzetre.
- [38] 1. A többségi döntés megállapítása szerint a jogegységi határozat meghozatalával a Kúria meghaladta a jogértelmezés kereteit, és a jogalkotó helyébe lépett. Ezért az Alkotmánybíróság a BJE megsemmisítéséről rendelkezett. A megsemmisítés tekintetében nem tartom meggyőzőnek a határozat IV. rész 7. pontjában foglaltakat. A történeti, rendszertani, szerkezeti és kontextuális jogértelmezés módszerére történő utalás az értelmezési folyamat bemutatása és az eredmények ismertetése hiányában nem tűnik elegendő alapnak ahhoz, hogy

a BJE-t érintő jogalkalmazói döntés kapcsán az Alkotmánybíróság megállapítsa: az már jogalkotásnak minősül. A megalapozott döntés meghozatalához szükségesnek tartottam volna, hogy az egyes jogértelmezési módszerek egyedi esetre való alkalmazását a határozat részletesen ismertesse, amennyiben azokkal összefüggésben érdemi következtetést kíván levonni. Ennek ellenére magam is úgy gondolom, hogy a Kúria a BJE-ben a jogértelmezés kereteit túllépve olyan iránymutatást adott a bíróságok számára, amelynek jogszabályi alapja a Btk. 197. §-ából hiányzik. A szexuális erőszak törvényi tényállását érintő jogalkalmazói gyakorlat vizsgálatával megállapítható, hogy a tizenkettedik életévüket be nem töltött személyekre azok jelentik a legkomolyabb fenyegetést, akik nevelik, gondozzák, felügyelik őket, akikkel egyéb hatalmi vagy befolyási viszonyban vannak. A Btk. 197. §-ában ugyanakkor a törvényalkotó a szexuális erőszak elkövetésének épp ezt az esetét nem szabályozta kifejezetten és önállóan. A szabályozás hiányossága megítélésem szerint a normatartalommal szemben támasztható követelmények tekintetében vet fel alkotmányossági aggályokat. Nem tudtam ezért elfogadni a határozat IV. részének 9. pontjában (Indokolás [31]–[32]) a normavilágossággal összefüggésben tett megállapításokat sem. A vonatkozó bírói gyakorlatban megmutató bizonytalanság és a kapcsolódó döntések széttartó jellege ugyanis álláspontom szerint önmagában felveti a normavilágosság sérelmének a lehetőségét. Erre figyelemmel úgy vélem, hogy az Alkotmánybíróságnak el kellett volna végeznie az indítványban a normatartalommal kapcsolatosan felvetett aggályok vizsgálatát is.

- [39] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó normavilágosság követelménye a büntetőjogi – mint eleve alapjog-korlátozó – normák tekintetében különösen fontos. A büntetőjogi tárgyú normák tartalmával szembeni alkotmányos követelményekre vonatkozó alkotmánybírói gyakorlat értelmében a büntető jogszabály alkotmányosságának megítélése során vizsgálni kell, hogy a Btk. konkrét rendelkezése mértéktartó és megfelelő választ ad-e a veszélyesnek, nemkívánatosnak ítélt jelenségre, azaz az alkotmányos alapjogok korlátozása esetén irányadó követelménynek megfelelően a cél eléréséhez a lehetséges legszűkebb körre szorítkozik-e. A büntetőjog alaptörvényi garanciáiból származó követelmények szerint a büntetőjogi szankció kilátásba helyezésével tilalmazott magatartást leíró diszpozíciónak határozottnak, körülhatároltnak, világosan megfogalmazottnak kell lennie. Alkotmányossági követelmény a védett jogtárgyra és az elkövetési magatartásra vonatkozó törvényhozói akarat világos kifejezésre juttatása. Egyértelmű üzenetet kell tartalmaznia, hogy az egyén mikor követ el büntetőjogilag szankcionált jogsértést. Ugyanakkor korlátoznia kell az önkényes jogértelmezés lehetőségét a jogalkalmazók részéről. {Az alkotmánybírói gyakorlatból lásd ehhez: 30/1992. (V. 26.) AB határozat, ABH 1992, 167, 176.; 12/1999. (V. 21.) AB határozat, ABH 1999, 106, 110–111.; 95/2008. (VII. 3.) AB határozat, ABH 2008, 782, 786.; 4/2013. (II. 21.) AB határozat, Indokolás [59]; 31/2015. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [50].} Ezzel összefüggésben fontosnak tartom hangsúlyozni azt is, hogy az Alkotmánybíróság büntetőjogi tárgyú döntéseiben már több ízben kifejtette: nincs jogosítványa a büntetőpolitika által megfogalmazott szükségletek, követelmények és célok helyességéről és indokairól, így különösen azok célszerűségéről és hatékonyságáról határozattal dönteni. Az Alkotmánybíróság csak a normában testet öltött politikai döntés alkotmányosságáról vagy alkotmányellenességéről határozhat. Ezt viszont olyan alkotmányossági vizsgálat keretében teszi, amelynek során figyelemmel van nemcsak az Alaptörvény textusára, hanem annak normatív és intézményes összefüggéseire, és ugyanígy tekintettel van a Btk. rendelkezéseire és intézményeinek koherenciájára.
- [40] Az Alkotmánybíróságnak tehát arra van jogosítványa, hogy a büntetőpolitika alkotmányos korlátait állapítsa meg, de ne a politika tartalmáról döntsön, ennek során pedig különös tekintettel legyen az alapjogok védelmének alkotmányos büntetőjogi garanciáira [1214/B/1990. AB határozat, ABH 1995, 571, 573, 574.; 13/2002. (III. 20.) AB határozat, ABH 2002, 85, 90–91.]. A fentiek alapján a jelen ügyben az Alkotmánybíróságnak azt kellett volna vizsgálnia, hogy a szexuális erőszak törvényi tényállása eleget tesz-e a normatartalommal szemben az Alaptörvényből fakadóan fennálló követelményeknek, egyúttal megfelel-e a büntetőjog alaptörvényi korlátainak, azaz a tényállás határozottnak, körülhatároltnak és világosan jelöli-e ki a büntetendő magatartások körét. Álláspontom szerint a tényállás vizsgálatával az Alkotmánybíróságnak arra a következtetésre kellett volna jutnia, hogy a Btk. 197. §-ába foglalt szexuális erőszak tényállás megfogalmazása nem tesz eleget az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből levezethető, a szankciót kiszabó norma határozottságára, körülhatároltságára vonatkozó követelménynek. Nem szabályozza ugyanis kifejezetten a tényállás elkövetésének azt az esetét, amelyben a passzív alanyok tizenkettedik életévüket be nem töltött személyek, az elkövetők pedig olyan nagykorúak, akik nevelik, felügyelik, gondozzák ezeket a kiskorúakat, vagy hozzátartozóik, esetleg velük más hatalmi vagy befolyási viszonyban állnak. Ilyen módon pedig a szabályozás teret enged a szubjektív jogalkalmazói értelmezésnek.
- [41] 2. A jogalkalmazó – a Kúria – észlelte a szexuális erőszak törvényi tényállásához kapcsolódó joggyakorlat bizonytalan, széttartó jellegét, és az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésében foglalt kötelezettségének eleget téve,

a BJE meghozatalával igyekezett biztosítani a bíróságok jogalkalmazásának az egységét. Olyan iránymutatást kívánt adni a bíróságok számára, amely garantálja az egységes jogalkalmazást. A jogegységi határozat célja tehát az volt, hogy a bíróságok egyező szempontok szerint szabják ki a büntetést a cselekmények elkövetőire, ha a passzív alanyok tizenkettedik életévüket be nem töltött személyek, az elkövetők pedig olyan nagykorúak, akik nevelik, felügyelik, gondozzák ezeket a kiskorúakat, vagy hozzátartozóik, esetleg velük más hatalmi vagy befolyási viszonyban állnak. Jogegységi eljárásnak ugyanakkor az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése és a Bszi. 32. §-a értelmében jogalkalmazási kérdésben van helye. A jogegységi határozat tehát valamely jogszabályi rendelkezés alkalmazására vonatkozó iránymutatáson túl a jogi szabályozás hiányosságát nem pótolhatja. Így a BJE nem volt megfelelő eszköz a Btk. 197. § szabályozásában tetten érhető hiányosság kiküszöbölésére.

- [42] 3. A fenti megállapításokból két következtetés vonható le. Egyrészt az, hogy helye van a BJE megsemmisítésének, mivel az olyan jogértelmezést rögzít, amelynek nincs jogszabályi alapja. Másrészt ugyanakkor az is következik a fentiekből, hogy a BJE megsemmisítése nem jelent megoldást a szabályozás hiányossága miatt fennálló, a normatartalommal összefüggő követelmények sérelméből fakadó alaptörvény-ellenességre. Álláspontom szerint az Alkotmánybíróságnak az érdemi vizsgálat eredményeként mindkét következtetést le kellett volna vonnia. Így a jogegységi határozat alaptörvény-ellenességén túl azt is fel kellett volna ismernie, hogy a jogegységi határozat megsemmisítése nem jelent megoldást a fennálló alkotmányossági problémára. A BJE megsemmisítésével az Alaptörvénnyel ellentétes jogegységi határozat ugyan kikerül a jogrendszerből, a Btk. 197. § szabályozásának a hiányossága és annak következtében a jogalkalmazás bizonytalansága ugyanakkor fennmarad. A tényállás alkalmazását érintő joggyakorlat ugyanolyan széttagolt lesz, mint a BJE-t megelőzően volt. Ennek következtében, az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése alapján a Kúriának ismételtelen az lesz a feladata, hogy a bíróságok jogalkalmazásának egységét biztosítandó, jogegységi határozatot hozzon. Egy újabb, azonos tárgyú jogegységi határozat azonban – a fentiek szerint – nem alkalmas a szabályozás hiányosságából fakadó, a normatartalommal összefüggő alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére. Azok az alkotmányos aggályok, amelyek a jelen határozatban vizsgált BJE-vel kapcsolatosan megállapíthatók, megítélésem szerint egy újabb, azonos tárgyú jogegységi határozat kapcsán is fenn fognak állni, mivel csak jogalkotással lehet kizárni a joggyakorlatban jelentkező eltérő jogértelmezést. Különösen aggályosnak tartom továbbá, hogy az Alkotmánybíróság a megsemmisítésről pro futuro, vagyis jövőbeli hatállyal rendelkezett. Ezáltal az Alkotmánybíróság – ahogyan azt a határozat V. részében rögzítette – biztosítani kívánta a kellő időt a Kúria számára ahhoz, „hogy az alaptörvény-ellenesség konzekvenciáit levonva megtegye a szükséges intézkedéseket az egységes joggyakorlás érdekében” (Indokolás [33]). Véleményem szerint azonban a Kúriának a fentiek értelmében nem áll rendelkezésére megfelelő eszköz ahhoz, hogy az alaptörvény-ellenességet a konkrét esetben kiküszöbölje. Ezért úgy gondolom, hogy az Alkotmánybíróság a megállapított alaptörvény-ellenes helyzet fenntartásáról indokolatlanul, nevesíthető alkotmányos érdekek hiányában rendelkezett.
- [43] 4. Úgy vélem, hogy az alkotmányossági probléma olyan módon lett volna kiküszöbölhető, ha az Alkotmánybíróság jogalkotói mulasztással megvalósított alaptörvény-ellenességet állapít meg, és azzal összefüggésben felhívja az Országgyűlést jogalkotói feladatának a teljesítésére. Ellentmondásosnak tartom a többségi döntést amiatt, hogy ilyen tartalmú jogkövetkezményről nem rendelkezett, az alaptörvény-ellenesség orvoslásával összefüggésben nem rótt feladatot a jogalkotóra. Ennek ellenére a határozat indokolása több utalást is tartalmaz arra, hogy a feltárt alaptörvény-ellenesség vélhetően jogalkotói aktivitást von maga után. (Így például a határozat a IV. rész 9. pontjában utal a „szabályozás – jogalkotói döntéstől függő – esetleges jövőbeni» módosítása során» megfontolható szempontokra, valamint az Országgyűlés azon lehetőségére, „hogy a gyermekek sérelmére elkövetett szexuális cselekményt önállóan kiemelje a jelenlegi keretek közül és külön törvényi tényállásban szabályozza”, Indokolás [32]) Az Abtv. 37. § (2) bekezdése értelmében, amennyiben az Alkotmánybíróság bírói kezdeményezés alapján felülvizsgálja egy jogegységi határozatnak az Alaptörvénnyel való összhangját, az indítványozókra, az eljárásra és a jogkövetkezményekre is a jogszabályok felülvizsgálatára vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmaznia. Így jogegységi határozat felülvizsgálata esetén is fennáll az elvi lehetősége annak, hogy az Alkotmánybíróság az eljárása eredményeként mulasztást állapítson meg. Ennek indoka a konkrét esetben az Abtv. 46. § (2) bekezdés c) pontja, vagyis az a körülmény, hogy a jogi szabályozás Alaptörvényből levezethető lényeges tartalma hiányos. Nyilvánvaló, hogy a jelen alkotmánybírói eljárás alapjául szolgáló indítványokat a BJE megsemmisítése érdekében és nem a Btk. 197. §-ával összefüggésben terjesztették elő az indítványozók. Tekintettel azonban arra, hogy a BJE a Btk. 197. §-ának a rendelkezéseit értelmezi, ez utóbbiakat az Alkotmánybíróság szükségszerűen bevonta az alkotmányossági vizsgálatba. Úgy vélem, hogy erre figyelemmel, továbbá az Abtv. 37. § (2) bekezdése és az Abtv. 46. § (2) bekezdés c) pontja együttes értelmezésével az Alkotmánybíróságnak arra a következtetésre kellett volna jutnia, hogy az alaptörvény-ellenes helyzet jogalkotói mulasztás megállapításával

orvosolható, és fel kellett volna hívnia az Országgyűlést, hogy a Btk. 197. §-ával összefüggésben jogalkotói feladatának tegyen eleget.

Budapest, 2017. július 11.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó alkotmánybíró különvéleménye

- [44] 1. Az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésében rendelkezik arról, hogy a Kúria igazságszolgáltatási tevékenysége mellett „biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét, a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz”. A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló korábbi és a hatályos Bszi. lényegileg megegyeznek a jogegységi határozatra vonatkozó formai/eljárási és tartalmi kérdéseket illetően. Nem kétséges, hogy a jogegységi határozat, funkciójára tekintettel, nem a jogviták megoldására szolgál. A Kúria jogegységi határozatának „tényállása” egy adott jogkérdésben a joggyakorlat állapotának számbavételét jelenti, döntési köre pedig az azonos jogkérdéseket felvető perekben alkalmazott jogszabályok tartalmának az absztrakció szintjén történő értelmezését és ezzel a bírói gyakorlat egységesítését szolgálja. A jogegységi határozat az Alaptörvény értelmében kötelező a bíróságokra. Eszerint a jogegységi határozat rendelkező része – és az ahhoz tartozó logikai érvrendszer – kötelező jellege az Alaptörvényből közvetlenül fakad, amelyet egyebekben a Bszi. sarkalatosnak minősített szabályai [24. § (1) bekezdés c) pontja és a 42. § (1) bekezdése] is megerősítenek. A jogegységi határozatnak nincs kapcsolata a Bszi. 6. §-ával, amely a perekben meghozott bírósági határozatok kötelező jellegéről szól.
- [45] A jogegységi határozat rendelkező része az ítélező bírák számára tartalmaz normatív szabályt, mert az attól való indokolatlan eltérés megalapozott jogorvoslatot vonhat maga után. A jogegységi határozat tehát normatív tartalommal bír, ezért szokás quasi normának, avagy intern normának titulálni. „A jogegységi határozat sajátossága egyebek mellett abból fakad, hogy annak forrása a legfőbb bírósági szerv, a Kúria; másrészt abból, hogy címzettjei a bíróságok, amelyek számára az intern norma a rendelkező részében és az ahhoz tartozó logikai érvrendszerében kötelező” [3114/2017. (V. 22.) AB végzés, Indokolás [13]]. Mindebből két következtetés adódik: egyrészt az, hogy a jogegységi határozat az Alaptörvény 24. cikke szerinti olvasatban nem „bírói döntés”. Illetve csak annyiban az, amennyiben bírák alkotják a jogegységi tanácsot, de ezen túlmenően semmiképpen sem. Másrészt viszont az Alkotmánybíróság jogegységi határozatokhoz fűződő viszonyát máig meghatározó, hatásköri önértelmező 42/2005. (XI. 14.) AB határozatában éppen a jogegységi határozat normativitására alapította felülvizsgálati jogkörét. Arra hivatkozott, hogy a jogegységi határozatok feletti alkotmányossági kontroll révén vált teljessé normakontroll hatáskörének tárgyi oldala, amellyel kiteljesedett az Alkotmánybíróság alkotmányos – ma már alaptörvényi – rendeltetése (ABH 2005, 504, 512–514.). Ezt a gyakorlatot kodifikálta a törvényhozó az Abtv. 37. § (2) bekezdésében. Tehát olvasatomban az Alkotmánybíróság a bírói kezdeményezés alapján konkrét normakontroll hatáskörét gyakorolja, amikor – ahogy a jelen ügyben is – egy jogegységi határozat Alaptörvénynek való megfelelését vizsgálja. A fokozott gondosság tehát részben azért fontos, mert nem csupán egy konkrét jogvita tárgyát eldöntő bírói (kúriai) döntés alkotmányossága a kérdés, hanem a joggyakorlat egységességéért viselt, Alaptörvényen alapuló kúriai hatáskör integritása is. Az Alaptörvény legfőbb öre nem ragadhatja magához a joggyakorlat egységesítésének feladatát, mert az ugyanúgy alaptörvény-ellenes helyzetre vezet, mint amelyet eljárása során szükség esetén meg kíván szüntetni.
- [46] 2. Az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdése értelmében „[a] magyar állam működése a hatalom megosztásának elvén alapszik”. A hatalmi ágak megosztásának elve a jogállamiság alkotóeleme, a jogállam működési elvei közé tartozik, amelyet az Alaptörvény – az Alkotmánnyal ellentétben – tételes rendelkezésként tartalmaz. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság a hatályát veszített Alkotmány 2. § (1) bekezdéséből levezetett gyakorlatában is konkrét tartalmat adott e működési elvnek. A gyakorlat lényege röviden abban ragadható meg, hogy az magában foglalja a jogállam legfontosabb funkcióinak szervezeti, hatásköri, eljárási és működési rendjét. De egyértelmű az is, hogy a hatalommegosztás elvének érvényesülése kizárja a funkciók együttes gyakorlását, a hatalomkoncentrációt, a korlátlan, önkényes állami hatalomgyakorlást. Nem kétséges tehát, hogy jogállamban nem lehet korlátlan és korlátozhatatlan hatalmi ág. A bírói hatalmi ág esetében legkevesbé merülhet fel a korlátlanság és korlátozhatatlanság veszélye, mivel ellentétben a végrehajtó és törvényhozó (rész)hatalmakkal, önálló,

megvalósítandó program hiányában politikailag inaktív, nem feladata a napi politikai küzdelmekben való részvétel, ezzel szemben állandó és semleges [elsőként 38/1993. (VI. 11.) AB határozat, ABH 1993, 256, 261–252.; legutóbb: 12/2017. (VI. 19.) AB határozat, Indokolás [49]]. Ezért a megosztott közhatalomból az igazságszolgáltatással, a jog érvényesítésének funkciójával megbízott bírói hatalom esetében nem értelmezhető a hatalomkoncentrációra, az egyedüliségre, az egyközpontúságra való törekvés.

- [47] Kétségtelen, hogy a jogirodalomban és az Alkotmánybíróság gyakorlatában is eltérés mutatkozik abban a kérdésben, hogy a hatalommegosztás elvként vagy normatív szabályként értelmezendő-e. Inkább a normatív funkciót erősíti minden olyan megállapítás, amely az alapelv kapcsán a materiális jogállam egyik elemeként tekint az állami szervek hatáskörhöz kötött működésére, a hatáskör gyakorlás illetéktelen elvonásának elutasítása mellett. Ebben az értelemben a hatalommegosztás alkotmányos szabálya alapját képezheti, mércéje lehet bármely közhatalmi aktus alkotmányosságának. A magam részéről nem kívánok a fenti érveléssel vitatkozni. Sőt azt gondolom, hogy a C) cikk (1) bekezdése rendelkezik normatív tartalommal. Az azonban csak abban az esetben „aktiválható”, ha nincs az állami szervek, hatalmi ágak egymáshoz való viszonyára, a látszólagos hatásköri párhuzamosságok vagy éppen konkrét összeütközések feloldására nézve speciális, az adott kérdésre szabott alkotmányos megoldás. Ha van ilyen tételes szabály az Alaptörvényben, akkor a hatalommegosztás megmarad rendező elvnek, a megsértett jogállamiságot pedig a speciális szabály érvényesítésével kell és lehet helyreállítani. De fogalmazhatnánk úgy is, hogy ilyen esetben a C) cikk (1) bekezdésének sérelme távoli, áttételes, közvetett csupán. Az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésére úgy tekintek, mint amely az igazságszolgáltatás funkcióját – az állami főhatalom egyik rész hatalmát – ellátó bírói hatalmi ág számára meghatározott speciális hatáskör. Az Alaptörvény értelmében a bíróságok végeznek igazságszolgáltatási tevékenységet, amely a büntető, a magánjogi, a közigazgatási jogviták eldöntését, valamint az Alaptörvény „innovációjaként”, meghatározott törvényességi körben normakontrollt jelent [Alaptörvény 25. cikk (1) és (2) bekezdések].
- [48] Az igazságszolgáltatási tevékenység, ezen belül a joggyakorlat egységének garantálása érdekében a legfőbb bírósági szerv, a Kúria önálló hatásköröként jelenik meg a bíróságokra nézve kötelező quasi normaalkotási felhatalmazás. Ez a hatáskör tehát a bírói hatalmi ág jogértelmezésen alapuló ítélkező tevékenységéhez kapcsolódik. Nevesítetten a Kúriát illeti, tőle el nem vonható, helyette nem gyakorolható. A másik oldalról azonban a Kúriát is kötik a fenti alkotmányos szabályok: hatáskörét az igazságszolgáltatási tevékenység keretei között, a bírói hatalomra jellemző sajátosságként, az Alaptörvény mellett a törvénynek alávetetten gyakorolhatja. A legfőbb bírói fórum által elfogadott jogegységi határozat, annak normativitással rendelkező része nem állhat tartalmi ellentétben az Alaptörvényben foglaltakkal. Ez a tétel evidencia és a tartalmi ellentét megállapíthatósága is viszonylag egyszerű. Legalábbis nem tűnik bonyolultabbnak, mint egy jogszabályi rendelkezés alkotmányossági vizsgálata. Ugyanakkor sokkal érdekesebb annak a kérdésnek a megválaszolása, hogy miként vizsgálhatja egy jogegységi határozat formai alkotmány-ellenességét, ha tetszik ultra vires jellegét az Alkotmánybíróság anélkül, hogy átvinné a jogegységesítő funkciót a Kúriától?
- [49] 3. Olvasatomban a jogszabályok tartalmának meghatározása – különösen az Alaptörvény 28. cikkének fényében – az igazságszolgáltatást végző bíróságok feladata. A jogszabályok a felek közötti viták kapcsán született ítéletek révén kelnek életre, mondhatjuk: az ítéletek sora adja meg a jog tartalmát. Azonos vagy hasonló jogkérdések esetén minden egyes ítélet, amely követi az előzőben foglalt értelmezést, stabilizáló hatással (is) bír, emellett az adott per egyedisége folytán jogfejlesztő funkcióval rendelkezik. A jog folytonos, az ítélkezéshez kapcsolódó tartalom bővülése a bírói alkotás jog. A jogállamban elkerülhetetlen, szükségszerű jelenség, amely mögött legitimáló erővel ott áll az Alaptörvény bírói függetlenséget garantáló szabálya. Meggyőződésem szerint a jogegységi határozat csupán ultima ratio lehet a joggyakorlat-egységesítés eszközei között, de különösen a Kúria esetjogában érvényesülő iránymutatásokhoz képest. Mégis – végső eszközként – akkor lép előtérbe, ha az azonos vagy hasonló jogkérdések eldöntésekor az ítéletek egymásra tekintet nélkül, egymás tartalmát elbizonytalanítva, a jogtartalmat nem fejlesztve, sőt egymást lerontva érvényesülnek. A jogegységi határozat funkciója ebben az esetben, speciális bírói alkotás jogként, különösen az Alaptörvényben foglalt értelmezési szabály (28. cikk) alapján, olyan tartalomnak a meghatározása, stabilizálása, amely megfelel az Alaptörvénynek és annak az objektíve tételezhető – vagyis nem valamiféle vélelmezett jogalkotói vagy miniszter által kijelölt – célnak, amely révén a jog a józan ész, a közjót szolgáló, erkölcsös (és gazdaságos) módon érvényesülhet. A Kúria azért áll az Alaptörvény értelmében a jogértelmezési hierarchia élén, mert elvileg a legszélesebb ítélkezési horizonttal rendelkezik arra nézve, hogy az adott jogszabály hogyan, milyen tartalommal illeszkedik a(z) alkotmányos és a közjót szolgáló jogrend egészébe. A jogegységi határozat az Alaptörvény alapján, mégis paradox módon a megalkotása pillanatában quasi normává rögzült bírói alkotás jog. A kirívó, különösebb elemzést nem igénylő módon észlelhető, jogszabálytól való

eloldódás esetét ide nem értve, ha az Alkotmánybíróság a törvényi rendelkezés tartalmát az általános hatáskörű bíróságok értelmezési módszereit alkalmazva maga vizsgálja, úgy átveszi a bírói jogfejlesztés, sőt a joggyakorlat egységesítésének a szerepét ahelyett, hogy a bíró alkotta jog tartalmának alkotmányosságáról, annak kereteiről foglalna állást.

- [50] 4. Nem értek egyet a többségi határozat rendelkező részével és indokolásával sem.
- [51] 4.1. Vitathatónak tartom azt a gyakorlatot, amely szerint az Alkotmánybíróság egy jogegységi határozatot önmagában azon az alapon megsemmisít, hogy a jogszabálynak – a testület értelmezésében – nem az a tartalma, amelyet a Kúria szakági jogegységi tanácsa annak tulajdonít. Az 1. pontban már hivatkozott, 42/2005. (XI. 14.) AB határozat tartalmi és formai megközelítéséhez képest az utóbbi időben a gyakorlat a formai megközelítés irányába fordult [11/2015. (V. 14.) AB határozat, 2/2016. (II. 8.) AB határozat]. Ez az irány azonban rendre felveti (felvetné) azt a kérdést, hogy hol kell/lehet meghúzni a határt a Kúria jogértelmezése, avagy „jogalkotási tevékenysége” között, a Kúria által „helyesen” (értsd: hatáskörében eljárva) vagy contra legem [értsd: hatáskörén túlterjeszkedve, a többségi határozat szerint az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésének megsértésével] megalkotott jogegységi határozata között. A határ meghúzása alappal veti (vetné) fel a jogalkotás és a jogértelmezés, a „bíró alkotta jog” dogmatikai szempontú elhatárolását. A 2. és 3. pontokban kifejtettekre támaszkodva meggyőződésem, hogy a jogegységi határozat megsemmisítésének csak az lehet az alapja, ha az abban foglalt értelmezéshez („bíró alkotta joghoz”) az Alaptörvény alapján és az adott jogág normáinak értelmezése során elfogadott interpretációs módszer egyike útján sem lehet eljutni. Ehhez pedig nem elegendő egy konkuráló – az Alkotmánybíróság által meggyőzőbbnek ítélt nyelvtani – értelmezést adni, hanem szükséges azt tartalmi indokkal is alátámasztani. Mindenekelőtt akkor meggyőző a bírói értelmezés, különösen a Kúria által alkotott jogegységesítő eszköz alaptörvény-ellenessége, ha adott esetben alapjogot biztosító rendelkezés sérelme is kimutatható.
- [52] 4.2. A Btk. 197. § (4) bekezdése többlépcsős, ún. „szuperminősített” tényállást vezetett be. A minősítési rendszer szabályozási módja miatt a Btk. 197. §-a nem vitásan értelmezésre szorult. Az értelmezés bírósági hierarchián belüli különbözőségét híven illusztrálta a bírói – és elgondolkodtató módon nem a terhelti oldalról érkezett – indítványok alapján alkotmányossági vizsgálat tárgyává tett BJE I. pontjában bemutatott tíz különböző büntető ítélet tartalma. A divergáló joggyakorlat indokolta tehát a Kúria jogegységesítő hatáskörében való fellépését. Számomra nem egyértelmű és nem nyilvánvaló az, hogy a Kúria BJE-beli jogértelmezése contra legem lett volna és erről a többségi határozat indokolása sem győzött meg. A Btk. 197. § (1) bekezdése szerinti erőszakkal vagy kvalifikált fenyegetéssel való kényszerítés a (4) bekezdés a) pont első fordulata szerint már önmagában is elegendő a súlyosabb minősítéshez a 12 éven aluli sértettek vonatkozásában. Így a vitatott tartalmú (4) bekezdés a) pont második fordulata esetében valójában csak annyi lehet a kérdés, hogy a 12 év alatti sértettek esetében a hozzátartozói minőség mellett szükséges-e a minősített eset megállapításához a védekezésre képtelen állapot fennállása is? A BJE normatív rendelkező részében tehát feltétlenül igaz az a megállapítás, hogy a kényszerítés nem szükségszerű tényállási eleme a minősített eset megállapíthatóságának. A magam részéről az Alaptörvény 28. cikkében megfogalmazott értelmezési előírást a bírói testület számára kötelezettségnek, ugyanakkor felhatalmazásnak is tekintem. Az Alaptörvény e rendelkezése új dimenziót adott az 1869. évi IV. törvénycikken alapuló, az Alkotmánybíróság által a történeti alkotmányunk vívmányának minősített {33/2012. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [72]–[81]} bírói függetlenségnek, az ahhoz kapcsolódó törvényértelmezési hatáskörnek. Ennek alapján a „bíró alkotta jognak” meg kell felelnie az Alaptörvény rendelkezéseinek és illeszkednie kell a közjót szolgáló jogrend egészébe, ahogy arra már a 3. pontban is utaltam. Meglátásom szerint a BJE rendelkező része illeszkedik a közjót szolgáló jogrend egészébe. A BJE tartalmát tekintve maradéktalanul érvényre juttatta az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésében foglaltakat. Eszerint „[m]inden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéshez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz”. Az Alaptörvény hivatkozott rendelkezése értelmében az államnak kötelessége megteremteni a koruknál fogva kiszolgáltatott gyermekeket megillető alapjog intézményvédelmi oldalát. A Kúria nem tett mást, mint hatáskörében eljárva hozzájárult ehhez. Meggyőződésem, hogy ha az Alkotmánybíróság – egyfajta objektív alkotmányvédelmi szerepben eljárva – a Btk. 197. §-ának tartalmi vizsgálatába bevonta volna a XVI. cikk (1) bekezdését referenciapontként, más eredményre jutott volna a BJE alkotmányosságát illetően is.

Budapest, 2017. július 11.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

[53] A különvélemény 4. pontjához csatlakozom.

Budapest, 2017. július 11.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István alkotmánybíró különvéleménye

- [54] 1. A vizsgált jogegységi határozat alaptörvény-ellenességének megállapításával és a többségi határozat indokolásának ezt megalapozó lényegi részével egyetértek. Az alaptörvény-ellenesség megállapításából a jelen ügyben azonban álláspontom szerint a jogegységi határozat visszaható vagy azonnali hatályú megsemmisítésének kellett volna következnie, a döntés így lett volna „kerek”. A rendelkező részbe foglalt jövőbeli hatályú megsemmisítést elvi és gyakorlati szempontból is aggályosnak tartom, ezért a határozatot nem tudtam támogatni. Az Abtv. 45. § (2) bekezdése szerint, ha az Alkotmánybíróság bírói kezdeményezés alapján semmisít meg egyedi ügyben alkalmazott jogszabályt, a megsemmisített jogszabály az Alkotmánybíróság eljárására okot adó ügyben nem alkalmazható. A törvény erejénél fogva automatikusan egyedi alkalmazási tilalom érvényesül tehát az ex nunc (és logikusan az ex tunc) megsemmisítés esetén is. A pro futuro megsemmisítés viszont bizonytalanságot hagy afelől, hogy a BJE alkalmazható-e a határozat alapjául szolgáló egyedi ügyekben, amelyekben a bírák az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezték. Esetleg az lenne a pro futuro megsemmisítés hatása, hogy bármilyen folyamatban lévő ügyben az eljáró bíró döntheti el, hogy az ítéletet a megsemmisítés beálltának időpontját (2017. október 31.) megelőzően vagy azt követően hozza meg, és ettől függően alkalmazhatja vagy mellőzheti a BJE-t?
- [55] Meglátásom szerint a többségi határozat – minthogy ezeket a kérdéseket még csak az indokolásban sem tisztázta – nem szolgálja az egységes, kiszámítható jogalkalmazást, s ezáltal a jobbiztonság érvényesülését. Valószínűleg a jogegység szempontjából is előnyösebb lett volna az azonnali megsemmisítés, mint egy olyan jogegységi határozat ideiglenes hatályban tartása, amelynek kétséges az alkalmazhatósága. Azon túl, hogy elengedhetetlennek tartottam volna a többségi határozat jogkövetkezményeinek egyértelműsítését, nem érttem volna egyet minden megoldással. „Még az Alaptörvény és az Abtv. hatálybalépése előtt meghozott 35/2011. (V. 6.) AB határozatával állapította meg az Alkotmánybíróság azt az alkotmányos követelményt, mely szerint a bíró az elé tárt jogvitát alkotmányos jogszabály alapján köteles eldönteni, és amennyiben az alkalmazandó jog alkotmányellenességét észleli, köteles az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezni” [3136/2016. (VI. 29.) AB határozat, Indokolás [16]].
- [56] Ez a követelmény álláspontom szerint megfelelően alkalmazandó a jogegységi határozatokra is: a bíró az elé tárt jogvitát nem csak hogy alkotmányos jogszabály, hanem az alkotmányos jogszabályt az Alaptörvénnyel összhangban értelmező jogegységi határozat alapján köteles elbírálni. Mindezekre tekintettel visszas – mind alkotmányjogilag, mind a józan ésszel mérve nehezen indokolható – lenne, ha a döntés alapjául szolgáló bírói kezdeményezések ügyeire nem vonatkozna alkalmazási tilalom. Ez ugyanis azt jelentené, hogy bár helyt adtunk a bírói kezdeményezéseknek (amelyek éppen azért érkeztek ide, hogy a bírónak az előtte folyamatban lévő ügyet ne alaptörvény-ellenes norma alapján kelljen elbírálnia), de – különösebb nyomós ok nélkül – arra kényszerítenénk a bírókat, hogy mégiscsak a deklaráltan alaptörvény-ellenes BJE alapján hozzák meg ítéleteiket az egyedi ügyekben. A jelen ügyben alkalmazott pro futuro hatályú megsemmisítés az okos lányról szóló népmesét idézi fel bennem. A jól ismert mesében a király megparancsolja, hogy vigyen is neki ajándékot meg nem is, mert különben lefejezteti. A lány fog egy galambot, két szita közé teszi, ám amikor a királyhoz érkezik, felemeli a szitát, hát elrepül belőle a galamb. Elszállt az ajándék, tehát hozott is meg nem is. A mesében a király önkényeskedésével szembeni leleményes megoldás dicséretére válik a lánynak. Az Alkotmánybíróság feladatához viszont álláspontom szerint jobban illeszkedik, ha „nem száll el az ajándék”, tehát hogyha alaptörvény-ellenességet állapítunk meg, akkor határozottan és egyértelműen le is vonjuk a megfelelő jogkövetkezményeket, nehogy az egyedi jogvédelem szempontja csorbát szenvedjen.
- [57] 2. A többségi határozat indokolásával egyetértek abban, hogy a BJE meghozatala megsértette az Alaptörvény C) cikkébe foglalt hatalommegosztás elvét. A jelen ügyben feltárt alaptörvény-ellenesség azonban véleményem szerint nem kizárólag formális alapon áll fenn: a vizsgálat folytatása esetén megállapítható lett volna a nulla poena sine lege elvének sérelme is. Az Alkotmánybíróság joggyakorlata szerint ebből – az Alaptörvény XXVIII. cikk

(4) bekezdése által alapjogként biztosított elvből – következően nem lehet a bűncselekmény elkövetése idején alkalmazható büntetésnél súlyosabb büntetést kiszabni [30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [24], [122]; 16/2014. (V. 22.) AB határozat, Indokolás [33]]. A többségi határozat indokolása a IV.8. pontban (Indokolás [26]–[30]) megállapította, hogy a BJE a Btk. 197. § (2) bekezdésben szabályozott cselekményt a Btk. 197. § (1) bekezdés a) pontjának hatálya alá vonta annak érdekében, hogy egy meghatározott minősítő körülmény fennállása esetén a cselekményt a bíróságok a 197. § (4) bekezdés a) pontja szerinti minősített esetként értékeljék. A 197. § (2) bekezdés szerinti cselekmény öt évtől tíz évig terjedő, míg a (4) bekezdés a) pontja szerinti minősülő cselekmény öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés büntetéssel büntetendő; az utóbbi esetben tehát a kiszabható legmagasabb büntetési tétel öt évvel magasabb. Ha ezt a(z át)minősítést a BJE úgy valósította meg, hogy – amint azt a többségi határozat megállapította – átvette a törvényhozó hatalom jogkörét, akkor a bűncselekmény elkövetése idején a törvény által előírtan alkalmazható büntetésnél jóval súlyosabb büntetést enged kiszabni. Az ilyen – a törvénybe foglalathoz képest a büntetési tételt megemelő – jogegységi határozat pedig sérti a nulla poena sine lege elvét.

- [58] 3. A többségi indokolás IV.9. pontja (Indokolás [32]) kijelenti, hogy a Btk. 197. § (2) bekezdése szerinti alapeseti törvényi tényállás szabályozása aránytalanságot eredményez, ráadásul a BJE-ben szabályozni kívánt esetkörön túl is. Az indokolás szerint ez a jogalkotói megoldás „nyilvánvalóan megkérdőjelezhetővé teszi a gradációt és szűkíti a jogalkalmazói mérlegelés lehetőségét”, ezért hangsúlyozza, hogy a rendelkezés „jogpolitikai döntést követő felülvizsgálata során” a törvényhozó a büntetési tételkereteket „a jelenleginél arányosabban határozhatja meg”. Ezek a megjegyzések az indokolásnak az Alaptörvénnyel való összhang vizsgálatát lefolytató rész lezárását követően szerepelnek; s olyan, az alkotmányjogi összefüggéseket nélkülöző, tisztán büntetőpolitikai jellegű felvetések, amelyek vonatkozásában kérdéses, hogy megtételük mennyiben feladata az Alkotmánybíróságnak. Mivel azonban a döntés megalapozásával nincsenek kapcsolatban és a jövőre vonatkoztatható Alaptörvény-értelmezést sem tartalmaznak, ezért nem tartom szükségesnek sem megerősítésüket, sem vitásukat. A tárgykörrel kapcsolatban annyit tartok csak – alkotmányjogi aspektusból – hangsúlyozandónak, hogy a törvényhozó feladata, hogy a bűncselekményként értékelt egyes emberi cselekménytípusok vonatkozásában meghatározza a büntetési tételeket, ebben viszonylag nagy mozgástere van. Egy adott bűncselekményre nézve konkrétan meghatározott büntetési tétel előírásának, illetve a büntetési tétel szigorításának követelménye aligha vezethető le az Alaptörvényből. Ez még akkor is így van, ha a büntetőjogi tényállás olyan fontos, az Alaptörvényben biztosított jogot vagy értéket véd, mint amilyen a gyermeknek a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez való joga [XVI. cikk (1) bekezdés].

Budapest, 2017. július 11.

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

- [59] A különvélemény 1. pontjához csatlakozom azzal a kiegészítéssel, hogy álláspontom szerint a jogegységi határozat esetében azon jogbiztonsági megfontolás, miszerint az ex nunc vagy ex tunc megsemmisítés esetén az adott életviszony szabályozatlan maradna, vagy a megmaradó szabályozás a megsemmisített rendelkezés(ek) hiányában alkalmazhatatlanná válna, nem játszhat szerepet, mivel a jogegységi határozat megsemmisítése az általa értelmezett jogszabályt nem érinti. Így az a jellegzetes érv, ami a jogszabályok esetében a pro futuro megsemmisítést szükségessé teheti, a jogegységi határozatok esetében nem állhat fenn.

Budapest, 2017. július 11.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter alkotmánybíró különvéleménye

- [60] Nem értek egyet a többségi határozat rendelkező részében megállapított jogkövetkezésmennyel – a BJE pro futuro hatályú megsemmisítésével – és az ahhoz kapcsolódó indokolással sem. Álláspontom szerint a BJE nem alaptörvény-ellenes, ezért azt az Alkotmánybíróságnak nem kellett volna megsemmisítenie. A többségi álláspont

szerint „a BJE meghozatalakor a Kúria túllépte a jogegység biztosítására vonatkozó alaptörvényi felhatalmazás kereteit, ami az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésének sérelmét eredményezte.” Véleményem szerint azonban a Kúria jogértelmezése nem lépte át a jogalkotás határát. Az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése értelmében a Kúria biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét, a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz. Jelen esetben is ezen alkotmányos feladatának tett eleget a Kúria a BJE megalkotásával; és nem lépte túl a jogszabály-értelmezés kereteit akkor, amikor – az ítélkezési gyakorlat megosztottságát észelve, az egységes bírói jogértelmezés biztosítása céljából – jogegységi határozatban mondta ki, hogy a Btk. 197. §-a kapcsán „a jogalkotó a (2) bekezdésben nem egy önálló tényállásnak tekintendő, az (1) bekezdésben foglaltaktól eltérő magatartást határoz meg, hanem az (1) bekezdésben meghatározott szexuális erőszakot kiterjeszti arra az esetre is, amikor a tizenkettedik életévét be nem töltött sértett sérelmére valósul meg a szexuális cselekmény, függetlenül attól, hogy arra az elkövető kényszerítette-e a sértettet, azonban annál súlyosabb büntetési tétellel fenyegetve.” Ha azonban mégis alkotmányossági probléma állna fenn az azon szexuális erőszakot elkövetőkre alkalmazandó törvényi büntetési tétel kapcsán, akik tizenkettedik életévüket be nem töltött sértettel úgy végeznek vagy végeztetnek szexuális cselekményt, hogy a sértett a hozzátartozójuk, vagy nevelésük, felügyeletük, gondozásuk, gyógykezelésük, illetve egyéb módon a hatalmuk vagy befolyásuk alatt álló személy, akkor ezt – a BJE megsemmisítése helyett – az Abtv. 46. § (1) és (2) bekezdése alapján, mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapításával kellett volna jeleznie az Országgyűlésnek.

Budapest, 2017. július 11.

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Az Alkotmánybíróság 20/2017. (VII. 18.) AB határozata a Balassagyarmati Törvényszék 21.Pf.20.741/2015/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Dienes-Oehm Egon, dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó és dr. Salamon László* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Balassagyarmati Törvényszék 21.Pf.20.741/2015/4. számú ítélete alaptörvény-ellenes, így azt megsemmisíti.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának a Magyar Közlönyben való közzétételét.

I n d o k o l á s

I.

- [1] Az indítványozó igazolt jogi képviselője útján (dr. Hazai Kinga ügyvéd, székhelye: 1052 Budapest, Váci u. 18.) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CL. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságon.
- [2] Indítványában előadta, hogy 2014. október 25-én a 23-as főúton közlekedett személygépkocsijával Nemitől Bányterenyre irányába. Ennek során megállásra kényszerült, mert az utat szarvasok állták el. Csak azt követően indult el újra, amikor a vadak az útról távoztak. Megközelítőleg 20 km/h sebességgel haladt, amikor váratlanul jobb oldalról egy szarvastehén az autójának ugrott. Az ütközés következtében a szélvédő pókhálásra tört, első lökhárítója, jobb oldali visszapillantó tükre, jobb első sárvédője és jobb ajtaja sérült.

- [3] Az érintett terület egy vadásztársasághoz (a továbbiakban: vadásztársaság) tartozik, erre tekintettel az indítványozó pert indított a vadásztársaság ellen a Salgótarjáni Járásbíróság előtt. A Salgótarjáni Járásbíróság 5.P.20.060/2015/23. számú közbenső ítéletével megállapította, hogy az alperes kártérítési felelőssége fennállt. Az ítélet indokolása szerint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény (a továbbiakban: Vtv.) 75/A. §-a szerint a jogosult a vadászható állat által okozott kárért való felelősség Polgári Törvénykönyvben foglalt szabályai alapján köteles a mezőgazdálkodáson és erdőgazdálkodáson kívül másnak okozott kárt megtéríteni. A Ptk. 6:563. § (1) bekezdése szerint a vadászható állat által okozott kár megtérítéséért az a vadászatra jogosult tartozik felelősséggel, akinek a vadászterületén a károkozás történt. A vadászatra jogosult mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a kárt ellenőrzési körén kívül eső elháríthatatlan ok idézte elő. A felhívott Ptk.-beli és Vtv.-beli szakaszok alapján a bíróság megállapította, hogy az alperes kártérítési felelőssége jogalapjában fennáll, és hogy felelőssége objektív. A bíróság megjegyezte, hogy a jelen esetben nem alkalmazhatók a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény módosításáról szóló 2015. évi L. törvény 3. §-ában foglaltak. Ez a törvény a Vtv. 75/A. §-át módosította, illetve egy második bekezdéssel kiegészítette, amely új bekezdés értelmében a vadászható állat által okozott kárért való felelősség és a fokozott veszéllyel járó tevékenységért való felelősség találkozása esetén a veszélyes üzemek találkozására vonatkozó szabályokat kell alkalmazni. Ez a módosítás azonban csak 2015. május 5-től hatályos, a káresemény pedig ezen időpontot megelőzően következett be.
- [4] A közbenső ítélet ellen az alapügy alperese, a vadásztársaság fellebbezést terjesztett elő. A Balassagyarmati Törvényszék (a továbbiakban: törvényszék) 21.Pf.20.741/2015/4. számú ítéletével a közbenső ítéletet megváltoztatta és az indítványozó keresetét elutasította. A törvényszék indokolásában arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg a tényállást, és helytállóan jelölte meg az alkalmazandó jogszabályokat is, azonban tévesen jutott arra a következtetésre, hogy ezen jogszabályi rendelkezések alapján az alperes felelőssége a felperes gépjárművét ért kár bekövetkezéséért megállapítható. Indokolása szerint „visszaható hatály hiányában a perbeli esetre a Vtv. 75/A. §-ának 2015. május 5-től hatályos (2) bekezdése nem alkalmazható. A bírói gyakorlat azonban ezen időpontot megelőzően is a Ptk. veszélyes üzemek találkozására vonatkozó kárfelelősség szabályait alkalmazta a gépjármű és a vadászható állat ütközése esetén. A Vtv. 75/A. §-ának 2015. május 5-től hatályos (2) bekezdése ezen bírói gyakorlatot emelte törvényi szintre.”
- [5] Az indítványozó 2016. február 10-én nyújtotta be alkotmányjogi panaszát, amelyben a törvényszék 2016. január 11-én kézhez vett 21.Pf.20.741/2015/4. számú ítélete alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését indítványozta, arra hivatkozással, hogy a támadott ítélet sérti az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdését, T) cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [6] Érvélese szerint az eljáró bíróság az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésében foglalt jogait azáltal sértette meg, hogy egy mindenkire kötelező érvényű jogszabályt figyelmen kívül hagyott, és ítéletét a bírói gyakorlatra alapította.
- [7] Az Alaptörvény T) cikk (1) bekezdésében biztosított jogait állítása szerint az eljáró bíróság azáltal sértette meg, hogy általánosan kötelező magatartási szabályként a bírói gyakorlatot rendelte alkalmazni a sérelmezett ítéletben. A bírói gyakorlatnak azonban véleménye szerint ellentmond a Ptk. 6:563. § (1) bekezdése, amely kimondja, hogy a vadászható állat által okozott kár megtérítéséért az a vadászatra jogosult tartozik felelősséggel, akinek a vadászterületén a károkozás történt.
- [8] Az indítványozó állította továbbá az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét is, amely szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, észszerű határidőn belül bírálja el. Az eljáró bíróság a sérelmezett ítéletet a bírói gyakorlatra alapította, annak ellenére, hogy a perbeli ügyben alkalmazandó hatályos jogszabály a bírói gyakorlattal ellentétesen rendelkezett. Ezáltal állítása szerint sérült a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga.
- [9] Az indítványozó kérte továbbá az Alkotmánybíróságot, hogy eljárásának befejezéséig rendelkezzen a törvényszék 21.Pf.20.741/2015/4. számú ítélete végrehajtásának felfüggesztéséről.
- [10] Az Alkotmánybíróság a 2016. május 3-i tanácsülésén az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 56. §-a alapján befogadta, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek értékelve azt a problémát, hogy a tisztességes bírósági eljárás követelményének megfelel-e, ha a bíróság lerontja egy nemrégiben meghozott, az adott tényállásra nem vitatottan alkalmazandó jogszabályi rendelkezés érvényesülését azáltal, hogy a rendelkezés hatálybalépését megelőző joggyakorlatra hivatkozik.
- [11] Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény T) cikk (1) bekezdésének sérelmére. Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban arra mutat rá, hogy ezen rendelkezés nem tekinthető Alaptörvényben biztosított jognak, így konkrét alapjogsérelmet sem alapozhat meg, ezért az erre alapított alkotmányjogi panasz benyújtására az indítványozónak

nincs lehetősége {vö. 3203/2015. (X. 14.) AB végzés, Indokolás [9]}. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt ebben a részében az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította.

II.

- [12] Az Alaptörvénynek az indítvánnyal érintett rendelkezései:
„R) cikk (2) Az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelezőek.”
„T) cikk (1) Általánosan kötelező magatartási szabályt az Alaptörvény és az Alaptörvényben megjelölt, jogalkotó hatáskörrel rendelkező szerv által megalkotott, a hivatalos lapban kihirdetett jogszabály állapíthat meg. Sarkalatos törvény eltérően is megállapíthatja az önkormányzati rendelet és a különleges jogrendben alkotott jogszabályok kihirdetésének szabályait.”
„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

III.

- [13] Az alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint megalapozott.
- [14] 1. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő joggal kapcsolatban az alábbiakat állapítja meg.
- [15] Az Alkotmánybíróság az eddigi gyakorlatában a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot az eljárás egészének minőségében ragadta meg. A vonatkozó korábbi gyakorlat áttekintése során a testület a 13/2013. (VI. 7.) AB határozatban a korábbi alkotmánybírósági döntésekben foglaltak felhasználhatóságát illetően rögzített szempontok figyelembevételével járt el. Ennek megfelelően a konkrét ügy kapcsán összevetette az alapul szolgáló alaptörvényi, illetve alkotmányi rendelkezéseket, és megállapította, hogy nincs akadálya a korábbiakban kialakult és idevágó gyakorlat megfelelő alkalmazásának.
- [16] Az Alkotmánybíróság a 6/1998. (III. 11.) AB határozatában megállapította, hogy „[...] a fair trial olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás »méltánytalan« vagy »igazságtalan«, avagy »nem tisztességes«” [ABH 1998, 95.] {legutóbb megerősítette a 3102/2017. (V. 8.) AB határozat, Indokolás [17]}.
- [17] Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatában a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog érvényesülésének megítélését minden esetben tartalmi vizsgálathoz kötötte: mint ahogyan jelen ügyben is, elemezte az alapjog állított sérelmére vezető jogszabályi környezetet és bírói döntést, a szabályozás célját és a konkrét ügy tényállását, majd pedig – mérlegelés eredményeként – mindezekből vont le következtetéseket az adott esetre nézve megállapítható alapjogsérelemre nézve {vö. 3102/2017. (V. 8.) AB határozat, Indokolás [18]}.
- [18] 2. Az Alkotmánybíróság a vonatkozó jogszabályi rendelkezések áttekintése alapján megállapította, hogy 2014. március 15-e előtti [a Vtv. 75. § (3) bekezdése és a régi Ptk. 346. § (3) bekezdése] és a 2015. május 5-e utáni jogszabályi rendelkezések [a Vtv. 75/A. § (2) bekezdése és a Ptk. 6:539. § (3) bekezdése] végeredményben azonos módon rendezték a vad által okozott kár megtérítésének kérdését: ha a károkozás egyik félnek sem volt felróható, az érintettek kárukat maguk viselték. A köztes időszakban, 2014. március 15-e és 2015. május 5-e között (így a jelen ügyben érintett káresemény bekövetkezésekor, 2014. október 25-én is) hatályos jogi szabályozás [a Vtv. 75/A. §-a és a Ptk. 6:563. § (1) bekezdése] a fentiekől eltérően rendelkezett, és a vadászatra jogosultra telepítette a kárt.
- [19] Az eljáró törvényszék ugyan elismerte, hogy a Vtv. 75/A. §-ának 2015. május 5-től hatályos (2) bekezdése nem alkalmazható, azonban azt állította, hogy a „bírói gyakorlat ezen időpontot megelőzően is a Ptk. veszélyes üzemek találkozására vonatkozó kárfelelősségi szabályait alkalmazta gépjármű és vadászható állat úttesten történt ütközése esetére.”
- [20] Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban megállapította, hogy az ügyben eljáró törvényszék azon érve, hogy a korábbi, az érintettek saját kárviselését eredményező joggyakorlat 2015. május 5-e előtt a bírói gyakorlatra épült volna, nem egészen helytálló, hiszen ezen bírói gyakorlat mögött 2014. március 15-ét megelőzően ott álltak a vonatkozó jogszabályok egyértelmű ilyen irányú rendelkezései. Azonban az ügyben releváns időpontra

(2014. október 25-ére) azon jogszabályi rendelkezéseket, amelyekre a korábbi bírói gyakorlat épült, a jogalkotó már hatályon kívül helyezte, és a bírói gyakorlattal ellentétes tartalmú jogszabályi rendelkezések voltak hatályban.

- [21] 3. Az Alkotmánybíróság ezt követően abban a kérdésben foglalt állást, hogy a nyilvánvalóan, az eljáró bíróság által is elismerten contra legem jogalkalmazás a konkrét esetben felemelkedett-e alkotmányjogilag is értékelhető szintre, és így sértette-e az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát.
- [22] A jelen ügyben eljáró törvényszék az ügyet az alkalmazandó és hatályos jogszabályi rendelkezések [a Vtv. 75/A. §-a és Ptk. 6:563. § (1) bekezdése] figyelmen kívül hagyásával, az azzal ellentétes, korábbi jogszabályi rendelkezésekre [a Vtv. 75. § (3) bekezdésére és a régi Ptk. 346. § (3) bekezdésére] alapuló bírói gyakorlatra tekintettel bírálta el.
- [23] A bírói függetlenségnek nem korlátja, sokkal inkább biztosítéka a törvényeknek való alávetettség: a bírónak a határozatait a jogszabályok alapján kell meghoznia. Ha a törvénynek való alávetettségtől a bíróság eloldja magát, saját függetlenségének egyik tárgyát vonja el. A vonatkozó jogszabályokat be nem tartó bíróság lényegében visszaél saját függetlenségével, amely adott esetben ezen keresztül a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét okozhatja. Az a bírói ítélet, amely alapos ok nélkül hagyja figyelmen kívül a hatályos jogot, önkényes, fogalmilag nem lehet tisztességes, és nem fér össze a jogállamiság alapelveivel.
- [24] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése értelmében, miszerint a jogszabályok mindenre kötelezőek, a törvényszéknek a jelen ügyben a Vtv. 75/A. §-át és az általa felhívott Ptk. 6:563. § (1) bekezdését alkalmaznia kellett volna, vagy legalábbis meg kellett volna indokolnia, hogy ezen jogszabályi rendelkezések alkalmazását miért mellőzte. A törvényszék e helyett azonban egy másik, későbbi időpontban hatályba lépő, ezért a konkrét ügyben még nem alkalmazható jogszabályi rendelkezés [a Vtv. 75/A. § (2) bekezdése] alkalmazhatatlanságát állította, a visszaható hatály hiányára hivatkozva.
- [25] Az indokolás hiánya vonatkozásában az Alkotmánybíróság, figyelemmel az Alaptörvény 28. cikkében előírt jogszabály értelmezési kötelezettségre is, azt vizsgálja, hogy az indokolási kötelezettséget előíró eljárási jogszabályokat a bíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott követelményeknek megfelelően alkalmazta-e. Az Alkotmánybíróság tehát a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon [3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]].
- [26] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti. A tisztességes bírósági eljárásból fakadó elvárás tehát az eljárási szabályok Alaptörvénynek megfelelő alkalmazása, ami a jogállami keretek között működő bíróságok feladata. Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes bírósági eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposítással megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon [lásd 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]].
- [27] Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel a jelen ügy vonatkozásában megállapította, hogy nem teljesítette a törvényszék indokolási kötelezettségét akkor, amikor az ügy egyik leglényegesebb részéről, az adott tényállásra nyilvánvalóan vonatkozó jogszabályi rendelkezések nem alkalmazása okairól nem adott számot határozatában.
- [28] Az Alkotmánybíróság megállapítja továbbá, hogy a törvényszék önkényesen járt el akkor, amikor a jogkérdésre nyilvánvalóan vonatkozó jogi normát az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése ellenére nem alkalmazta.
- [29] A fentieket összefoglalva az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a törvényszék contra legem jogalkalmazása három, egymást erősítő feltétel együttes fennállása következtében ért fel az alkotmányossági sérelem szintjére, és sértette az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát. Egyrészt a törvényszék a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog mint eljárásjogi jellegű alapjog egy aspektusát, az indokolási kötelezettséget sértő módon nem indokolta meg, hogy az adott jogkérdésre irányadó, hatályos jogi normákat miért nem alkalmazta. Másrészt, ezzel párhuzamosan, a törvényszék önkényesen járt el akkor, amikor a jogkérdésre nyilvánvalóan vonatkozó jogi normákat nem vette figyelembe. Harmadrészt a törvényszék önkényesen járt el akkor is, amikor döntését egy olyan bírósági joggyakorlatra alapította, amelynek alapjául szolgáló jogi normákat a jogalkotó az új Polgári Törvénykönyv hatálybalépésével összefüggésben kifejezetten hatályon kívül helyezte.
- [30] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a jogkérdésre nyilvánvalóan vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket indokolás nélkül figyelmen kívül hagyó bírósági indokolás által okozta a jelen ügyben az egész bírósági eljárás tisztességtelenségét, hogy az indokolás hiánya két különböző jellegű jogalkalmazói önkénnyel is összekapcsolódott.

- [31] Mivel az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a támadott bírósági ítélet sértette az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, megállapította a Balassagyarmati Törvényszék 21.Pf.20.741/2015/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességét, és azt megsemmisítette.
- [32] 4. Az Alkotmánybíróság e határozatának a Magyar Közlönyben történő közzétételét az Abtv. 44. § (1) bekezdés második mondata alapján rendelte el.

Budapest, 2017. július 11.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/333/2016.

Dr. Dienes-Oehm Egon alkotmánybíró különvéleménye

- [33] Nem értek egyet a határozattal, mert az a Balassagyarmati Törvényszék 21.Pf.20.741/2015/4. számú ítéletének alaptörvény-ellenességét és megsemmisítését a bírói döntés önkényességére, illetőleg az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésére alapítja.
- [34] Kétségtelenül egyre többször felbukkanó probléma, hogy miként kezelje az Alkotmánybíróság a helytelen (esetenként törvénysértő) bírói jogalkalmazást, jogértelmezést, ha más alapjog sérelme mint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe foglalt jogosultság meghivatkozása, nem merül fel az alkotmányjogi panasz indítványban. Általánosságban jegyzem meg, hogy álláspontom szerint erre csak kivételes, szélsőséges esetben lehet alkalmas a bírói döntés ezen a jogcímen történő megsemmisítése, miként azt a 3173/2015. (IX. 23.) AB határozat indokolása jellemzően példázza. A helytelennek vélt bírói jogértelmezéseket, jogalkalmazásokat alapjogi sérelmenként kizárólag a tisztességtelen eljárás jogcíme visszavezető indítványok esetenként ténybírói feladatok ellátásával járó „szuperbíró” szerepébe kényszerítenék az Alkotmánybíróságot, amit az jellemzően visszautasít. Egyébként e gyakorlatára tekintettel az Alkotmánybíróság az itt tárgyalt jogsérelm elbírálására alkalmas tesztet sem dolgozta (dolgozhatta) ki mostanáig, erre a jelen határozat indokolása sem tesz kísérletet.
- [35] Konkrétan pedig arról van szó, hogy a Balassagyarmati Törvényszék ítéletének 3. oldalán megindokolta döntését. Ezt hiányosnak tartani nézőpont kérdése lehet, de önkényesnek semmiképpen nem.

- [36] Nem fogadható el tehát a határozat indokolásának az a megállapítása, „hogy a törvényszék önkényesen járt el akkor, amikor a jogkérdésre nyilvánvalóan vonatkozó jogi normát az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése ellenére nem alkalmazta” (Indokolás [28]). Ezzel összefüggésben továbbá szükségesnek tartom hangsúlyozni azt is, hogy az R) cikk (2) bekezdése nem alapjog.

Budapest, 2017. július 11.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó alkotmánybíró különvéleménye

- [37] 1. A többségi határozat alaptörvény-ellenességre hivatkozással megsemmisítette a Balassagyarmati Törvényszék másodfokú ítéletét. Az indokolás esszenciája az, hogy a bírói tanács
- az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe ütközően nem indokolta, hogy a per eldöntésének idején hatályos jogot miért nem alkalmazta,
 - visszaélve saját függetlenségével és ellentétesen az Alaptörvény rá is vonatkozó R) cikk (2) bekezdésében foglalt előírással önkényesen, a perben alkalmazandó jog figyelmen kívül hagyásával hozta meg ítéletét, és
 - önkényesen járt el azért is, mivel olyan bírói gyakorlatra hivatkozással ítélezett, amelynek alapjául szolgáló jogi normákat a jogalkotó kifejezetten hatályon kívül helyezte.
- [38] 2. Nem értek egyet a többségi döntésben foglaltakkal az alábbiak miatt:
- [39] A folyamatban volt eljárás alkotmányjogi „tétje” az volt, hogy miként tekint az Alkotmánybíróság az esetlegesen *contra legem* bírói döntésekre? El kíván-e mozdulni abba az irányba, hogy az indítványozók által jogszabálysértőnek tekintett bírósági döntések elleni panaszokat befogadja, érdemben elbírálja, kimondja a nyilvánvalónak tekintett jogszabálysértést, és a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmének minősítve azt, egyéb alapjogsérelem hiányában is megsemmisíti a támadott bírósági ítéletet?
- [40] A kérdést azért kell ebben a megfogalmazásban feltenni, mert számtalan ügy volt, amikor az alkotmányjogi panaszos szerint a bíró az Alkotmánybíróság elé citált ügyben rosszul, adott esetben *contra legem* döntött – akár még olyan ügy is lehetett, ahol nem megfelelően választotta meg az alkalmazandó jogot –, az Alkotmánybíróság mégsem fogadta be a panaszt {a teljesség igénye nélkül: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]; 3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]; 3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]; 3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; 3037/2014. (III. 13.) AB határozat, Indokolás [30]; 3098/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [28]; 3182/2016. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [30]–[35]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza.” {lásd először: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15], legutóbb: 3063/2017. (III. 31.) AB határozat, Indokolás [44]}.
- [41] A határozat tehát azt a gyakorlatot változtatja meg, amely szerint az Alkotmánybíróság nem „szuperbíróság”, azaz nem perorvoslati fórum; törvényértelmezési kérdésben nem foglal állást; az objektív mérce szerint hibás bírói döntés nem ad alapot az Alkotmánybíróság beavatkozására.
- [42] A magam részéről nem láttam olyan súlyú alkotmányossági sérelmet, amely a kétszeresen is önkényes minősítést, valamint a bírói függetlenséggel való visszaélés súlyos vádját indokolta volna az adott esetben. Nem voltam meggyőződve ugyanis arról, hogy a vadászható állat által okozott kárért fennálló felelősség 2014. március 15. – 2015. május 4. közötti időben hatályos magánjogi és törvényi szabályai egyértelműen és vitán felülálló módon kizárták volna a gépjármű/szarvas találkozásának esetére a veszélyes üzemek találkozására vonatkozó szabályok alkalmazását. Mindemellett számomra nem volt egyértelmű és vitán felülálló az sem, hogy az eljáró bírói tanács – ha esetleg tévedett is az alkalmazandó jog megválasztásakor – szándékosan szegült volna szembe az Alkotmánybíróság által a perbeli időszakban hatályos jogként megjelölt joggal. Megjegyzem azt is, hogy

a vizsgált ítélet – ha nem is hosszan, de – tartalmaz okfejtést az alkalmazandó jogszabályok megválasztására, azok időállapotára nézve.

- [43] 3. Mindemellett vitathatónak tartom, hogy a határozat jogalapjaként a testület többsége az R) cikk (2) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdését jelölte meg. Az R) cikk (2) bekezdésének az én olvasatomban nincs alapjogi eleme, ezért arra bírói döntéssel kapcsolatos alkotmányjogi panaszt nem lehet alapozni. Ezen túlmenően értelemszerűnek tartom, hogy a bírák is az R) cikk (2) bekezdésének személyi hatálya alatt állnak, de esetükben a törvénynek való alávetettséget a többrétegű tartalommal bíró 26. cikk (1) bekezdése írja elő. A XXVIII. cikk (1) bekezdése pedig alapjogként – ahogy azt már megelőzőleg, egy korábbi határozathoz fűzött párhuzamos indokolásomban is kifejtettem – nem az objektíve helyes eredményt védi a peres eljárás során, hanem arra hivatott, hogy a jogérvényesítésre megfelelő eljárásban, az eljárási garanciákra tekintettel döntsön a bíróság [3119/2017. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [34]].
- [44] Úgy gondolom, hogy szemben a tényállás megállapításával, a perben az alkalmazandó jog meghatározása és a bírói jogértelmezés anyagi jogi természetű kérdések. Ezért ezek a bírói funkciók az Alaptörvény oldaláról a B) cikk (1) bekezdésének sérelmeként értékelhetők. A normatív alapját veszített, „önkényes” bírói döntés kapcsán tehát a B) cikk (1) bekezdését kellett volna értelmeznie a testületnek. Megjegyzem, a B) cikk (1) bekezdéséből levezetett visszaható hatályú jogalkotás tilalma megengedte volna a visszaható hatályú bírói szabályalkalmazás alaptörvényellenességének levezetését is.
- [45] Ez a megoldás nem lett volna idegen az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatától. A testület korábbi – 2015-ben elfoglalt – álláspontja szerint ugyanis a contra legem bírói jogértelmezés felveti „a bíróságok törvényeknek való alávetettsége elvének sérelmét is. A jogállamiság elvéből, követelményéből az is következik, hogy a jogértelmezés nem válhat a jogalkalmazó szerv önkényes, szubjektív döntésének eszközévé. Ellenkező esetben sérülne a jogbiztonság követelménye, a jogalkalmazó szervek döntéseire vonatkozó kiszámíthatósági és előre láthatósági elvárás” [3026/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [27]; de ugyanígy: 3173/2015. (IX. 23.) AB határozat, Indokolás [52]].

Budapest, 2017. július 11.

Dr. Hörchnerné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró különvéleménye

- [46] Nem értek egyet az ítélet megsemmisítésével, mert bár álláspontom szerint is önkényes, contra legem a bírói jogalkalmazás, azonban az indítvány alapján nem lett volna lehetősége az Alkotmánybíróságnak az ebből fakadó alkotmányjogi következmények levonására.
- [47] A határozat az Alaptörvény – R) cikk (2) bekezdésére tekintettel is értelmezett – XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelme miatt állapítja meg az alaptörvény-ellenességet, mégpedig az indokolási kötelezettség megsértése és a – két szempontból is – önkényes, contra legem jogalkalmazás miatt.
- [48] 1. Ahogyan azt már a 3173/2015. (IX. 23.) AB határozathoz csatolt különvéleményemben is kifejtettem, nézetem szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog kizárólag processzuális kérdésekre vonatkozik; így ha a bírói jogalkalmazás során nem eljárásjogi, hanem anyagi jogi jogszabály sérül, nem állapítható meg alkotmányjogilag értékelhető összefüggés a jogsérelem és az Alaptörvény e rendelkezése között. A bíróság nyilvánvalóan önkényes, contra legem jogértelmezése nem processzuális jellegű jogsértés, hanem az nézetem szerint – a konkrét jogsérelem mellett – az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elvének sérelmét valósítja meg. Amennyiben a konkrét jogsérelem egyben az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelmét is előidézi, akkor az az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz alapjául szolgálhat.
- [49] Ha az indítványnak az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére történő hivatkozása hiányában el is fogadnánk, hogy az ügybeni contra legem jogalkalmazás az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdését sérti – amiről, lévén, hogy e szabály funkciója alapvetően a jogkövető magatartás követelményének rögzítése, nem vagyok meggyőződve –, további problémát vet fel az indítványnak az a hiányossága, hogy nem jelöl meg – a tisztességes eljáráshoz való jagon kívül

(aminek sérelme a fentiek szerint nem áll meg) – az indítványozó Alaptörvényben biztosított valamely jogának sérelmét.

- [50] 2. Megítélésem szerint az indítvány nem tartalmaz olyan érvelést, hogy a bíróság az ítélet indokolására vonatkozó kötelezettségét elmulasztotta volna, és ezáltal sérült volna a tisztességes eljáráshoz való jog. Ennek következtében a többségi határozat nézetem szerint túllép az indítványhoz kötöttség szigorú szabályai szabta kereteken; ugyanakkor a határozat ennek az érvelésnek hangsúlyos jelentőséget tulajdonít. A bírói döntés egyébként – ha nagyon minimálisan is, de – tartalmaz indokolást abban a tekintetben, hogy miért a kifogásolt módon értelmezte, alkalmazta a vonatkozó jogszabályokat. Az, hogy ez az indokolás *contra legem* jogértelmezést tartalmaz, az indokolási kötelezettség teljesítése szempontjából nem bír jelentőséggel; az indokolás megtörténte és annak helytállósága ugyanis egymástól független kérdés.
- [51] A fentiekben kifejtettek alapján álláspontom szerint a jelen ügyben e körülményekre tekintettel az indítvány visszautasításának vagy elutasításának lett volna helye.

Budapest, 2017. július 11.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

IX. Határozatok Tára

A köztársasági elnök 272/2017. (VII. 18.) KE határozata bírói felmentésről

Az Alaptörvény 9. cikk (3) bekezdés k) pontja, valamint a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény 90. §-a alapján – az Országos Bírósági Hivatal elnökének javaslatára – lemondására tekintettel *dr. Fedorné dr. Utasi Erzsébetet* 2017. július 8-ai hatállyal bírói tisztségéből felmentem.

Budapest, 2017. július 7.

Áder János s. k.,
köztársasági elnök

KEH ügyszám: IV-4/03538-2/2017.

A Kormány 1455/2017. (VII. 18.) Korm. határozata a Szerencsejáték Felügyelet központi költségvetési szerv létrehozásával összefüggő költségvetési intézkedésekről

A Kormány a létrehozandó Szerencsejáték Felügyelet központi hivatal jogállású központi költségvetési szerv működésének biztosítása érdekében

1. felhívja a nemzeti fejlesztési minisztert, a nemzetgazdasági minisztert, valamint a Nemzeti Adó- és Vámhivatal vezetőjét, hogy gondoskodjon a szerencsejáték-szervezés állami felügyelete körébe tartozó feladatok átadásával összefüggő költségvetési megállapodás megkötéséről, valamint a feladat átadás-átvételi jegyzőkönyv előkészítéséről;
Felelős: nemzeti fejlesztési miniszter
nemzetgazdasági miniszter
Nemzeti Adó- és Vámhivatal vezetője
Határidő: a Szerencsejáték Felügyelet létrejöttét megelőző nappal mint fordulónappal
2. az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 33. § (1) bekezdésében biztosított jogkörében eljárva a Magyarország 2017. évi központi költségvetéséről szóló 2016. évi XC. törvény (a továbbiakban: Kvtv.) 1. melléklet XVII. Nemzeti Fejlesztési Minisztérium fejezet címrendjét a 17. Szerencsejáték Felügyelet címmel egészíti ki;
Felelős: nemzetgazdasági miniszter
Határidő: azonnal
3. felhívja a nemzetgazdasági minisztert, hogy a Szerencsejáték Felügyelet hatósági feladatainak ellátásához szükséges személyi feltételek biztosítása érdekében gondoskodjon 2017. évben 322,5 millió forint rendelkezésre állásáról a Kvtv. 1. melléklet XVII. Nemzeti Fejlesztési Minisztérium fejezet, 17. Szerencsejáték Felügyelet cím, 2018. és a további években 498,1 millió forint forrás rendelkezésre állásáról a XVII. Nemzeti Fejlesztési Minisztérium fejezet 17. Szerencsejáték Felügyelet cím javára;
Felelős: nemzetgazdasági miniszter
Határidő: 2017. évi forrás biztosítása tekintetében azonnal
2018. évi forrás biztosítása tekintetében 2018. évi központi költségvetés végrehajtása során
2019. és a további években az éves központi költségvetés tervezése során
4. felhívja a nemzetgazdasági minisztert, hogy a Szerencsejáték Felügyelet új hatásköreivel összefüggő feladatok személyi és tárgyi feltételeinek megteremtése érdekében gondoskodjon a 2018. évben 81,3 millió forint

rendeletre állásáról a Kvtv. 1. melléklet XVII. Nemzeti Fejlesztési Minisztérium fejezet, 17. Szerencsejáték Felügyelet cím javára;

Felelős: nemzetgazdasági miniszter

Határidő: 2018. évi központi költségvetés végrehajtása során

5. felhívja a nemzetgazdasági minisztert, hogy a szerencsejáték-szervezés állami felügyelete körébe tartozó feladatok zavartalan működésének támogatása, a 7. pont szerinti önálló informatikai működés előkészítése és kidolgozása céljából gondoskodjon a működéssel összefüggő egyszeri dologi, valamint informatikai jellegű többletköltségek fedezetére 2017. évben legfeljebb 300,0 millió forint forrás biztosításáról a Kvtv. 1. melléklet XVII. Nemzeti Fejlesztési Minisztérium fejezet, 17. Szerencsejáték Felügyelet cím javára elszámolási és a fel nem használt rész tekintetében visszatérítési kötelezettséggel;

Felelős: nemzetgazdasági miniszter

Határidő: forrásigény felmerülésének ütemében

6. egyetért azzal, hogy a 2. pont szerinti címrendmódosítás megvalósulásáig az érintett előirányzatok terhére új, e határozat közzétételét követő időszakot érintő kötelezettségvállalásra csak a nemzeti fejlesztési miniszter egyetértésével kerülhet sor;

Felelős: nemzeti fejlesztési miniszter

Nemzeti Adó- és Vámhivatal vezetője

Határidő: azonnal

7. felhívja a nemzeti fejlesztési minisztert és a belügyminisztert, hogy a Szerencsejáték Felügyelet és a NISZ Nemzeti Infokommunikációs Szolgáltató Zrt. útján tekintse át a Szerencsejáték Felügyelet önálló informatikai működéséhez, valamint a 4. pont szerinti új hatósági feladatok ellátásához szükséges megoldási lehetőségeket, és az ezek megvalósításához szükséges költségvetési többletforrás biztosítása érdekében nyújtson be előterjesztést a Kormány részére.

Felelős: nemzeti fejlesztési miniszter

belügyminiszter

Határidő: 2017. szeptember 15.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

A Magyar Közlönyt az Igazságügyi Minisztérium szerkeszti.

A szerkesztésért felelős: dr. Salgó László Péter.

A szerkesztőség címe: Budapest V., Kossuth tér 4.

A Magyar Közlöny hiteles tartalma elektronikus dokumentumként a <http://www.magyarokozlony.hu> honlapon érhető el.

A Magyar Közlöny oldalhű másolatát papíron kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó.

Felelős kiadó: Köves Béla ügyvezető.